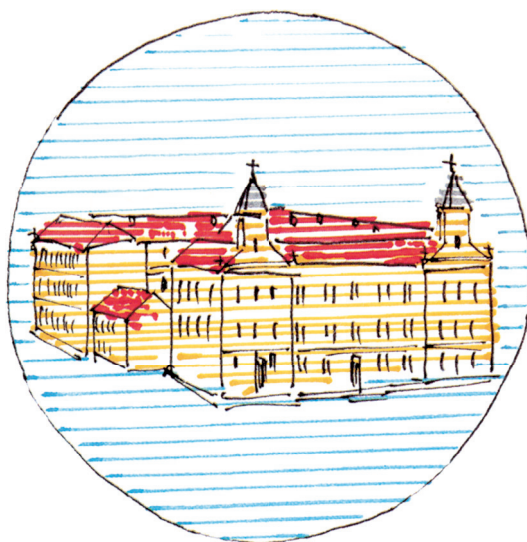

B I L T E N

UDRUGE ĐAKA FRANJEVAČKE KLASIČNE GIMNAZIJE - VISOKO

Broj 24-25/2022-2023.

ISSN 1849-7802

**UDRUGA ĐAKA
FRANJEVAČKE KLASIČNE GIMNAZIJE
VISOKO - ZAGREB**

BILTEN 24/25 (2022-2023)

ISSN 1849-7802

Zagreb, 2023.

Bilten Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Zagreb

Prilaz Sv. Marije Anđeoske 1, 10040, Zagreb

Broj žiro-računa:

Privredna banka Zagreb d.d. u Zagrebu

IBAN: HR62 2340 0091 1101 5237 6

Glavni i odgovorni urednik: Vinko Hrkać

Uredništvo: Vine Mihaljević, Ivo Pranjković, Mato Pelivan,
Ivica Pavlić, Vinko Bakula

Lektura: Ivo Pranjković

Ilustracija: akademski slikar Vlatko Blažanović,
varijacija na temu o sv. Franji Asiškome

Tehnički uredili: Vlatko Blažanović i Boris Lesković

Riječ uredništva	5
Objedinjeni izvještaj predsjednika i tajnika Udruge o njezinom radu od 24. izbornog do 25. redovitog sabora Udruge (<i>Vinko Hrkać i Anto Franjičević</i>).....	7

DVADESET I ČETVRTI IZBORNI SABOR UDRUGE

Pozivnica na Dvadeset i četvrti izborni sabor Udruge	14
Obraćanje predsjednika Udruge na 24. izbornom saboru (<i>Mato Topić</i>)	14
Zapisnik s Dvadeset i četvrtog izbornog sabora Udruge (<i>Ivica Pavlić</i>)	20

DVADESET I PETI SABOR UDRUGE

Pozivnica na Dvadeset peti sabor Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko	23
Zapisnik s Dvadeset i petog sabora Udruge (<i>Mato Pelivan</i>).....	23

VIJESTI IZ SREDIŠNJICE UDRUGE IZ ZAGREBA

Dopis članovima Udruge – obrazac za osvježavanje osobnih podataka člana Udruge (<i>Vinko Hrkać</i>)	32
Promidžba trodijelnog cd-a „Memorabilia Bosne Srebrene“ (<i>Vine Mihaljević</i>)	36
Mediji o promidžbi „Memorabilia Bosne Srebrene“ (<i>Uredništvo</i>).....	42
Premijera dokumentarnog filma „Škola naših fratara“ (<i>fra Zvonko Miličić</i>)....	47
„Škola naših fratara“ dokumentarni film (<i>Vine Mihaljević</i>).....	49
Mediji o promidžbi dokumentarnog filma „Škola naših fratara“ (<i>Uredništvo</i>).....	50
Putovima Franjevačke klasične gimnazije Visoko (<i>Ivica Pavlić</i>).....	51
<i>Dies academicus</i> posvećen fra Šimi Šimiću i fra Rufinu Šiliću (<i>Vine Mihaljević</i>)	55
Sedam točaka (<i>Uredništvo Biltena Udruge</i>)	57

ČLANOVI UDRUGE ĐAKA FRANJEVAČKE KLASIČNE GIMNAZIJE VISOKO S NJEMAČKOG GOVORNOG PODRUČJA

Izvještaj s godišnjeg druženja Udruge đaka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije Visoko njemačkog govornog područja (Traunreut, 22. svibnja 2021) (<i>Josip Andrić</i>).....	59
Izvještaj sa skupštine Podružnice đaka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije Visoko za njemačko govorno područje u Münchenu, 7. i 8. listopada 2023. (<i>Josip Andrić</i>).....	61

Susret Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Münchenu (<i>Predrag Mijić</i>)	65
---	----

FRANJEVAČKA KLASIČNA GIMNAZIJA VISOKO - SJEMENIŠTE I KONVIKT

Molba za potporu studijskom putovanju (<i>fra Stipo Alandžak</i>)	68
---	----

UMJETNOST I KNJIŽEVNOST

Svjetski put jednog „Putu križa“ (<i>Tihomir Nujić</i>)	69
Kreativna vjerodostojnost slikarskog puta – umjetnički opus Vlatka Blažanovića (<i>Uredništvo</i>)	71
Zbilja PASIJE u tvarnosti umjetnosti (<i>Uredništvo</i>)	72
Izbor iz zbirke pjesama Zdenka Osmakčića „Pjesme“ (<i>Zdenko Osmakčić</i>)	73
Izbor iz zbirke pjesama Stjepana Sirovine „Crveno i crno“ (<i>Stjepan Sirovina</i>) ...	78

IZ TISKA

Čuvaju nacionalne vrednote hrvatskog naroda u BiH i zauzimaju se za njegovu opstojnost (<i>Vinko Hrkać</i>)	84
--	----

PRILOZI I NOVE KNJIGE

Godina Joze Džambe (<i>Ivan Lovrenović</i>)	94
Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni (<i>Jozo Džambo</i>)	97
Džambina knjiga je odličan temelj i ogledni primjer kako se proučava povijest (<i>Miro Jelečević</i>)	102
Kafka, Konecny i drugi (<i>Ivan Lovrenović, Klaus Hübner</i>)	104
Fra Marko Semren, <i>U službi vječne Riječi</i> (<i>fra Vili Radman</i>)	106
Visočka Gimnazija i đачki memoari sabrani u knjizi <i>Staze, lica i godine</i> – <i>naši visočki memoari</i> koju je priredio Predrag Mijić (<i>Vine Mihaljević</i>)	108
Otkinuto iz sjećanja (<i>Mišo Sirovina</i>)	113

IN MEMORIAM

Fra Mirko Jozić (<i>Uredništvo</i>)	116
Filip Akalović (<i>Obitelj Akalović</i>)	118
Fra Stipo Karajica (<i>Uredništvo</i>)	120
Martin Hrgovčić (<i>Uredništvo</i>)	123
Fra Ivo Kramar (<i>Josip Andrić</i>)	125
Dragoljub Sičaja (<i>Rudolf Mijoč</i>)	126

ČLANOVI UDRUGE

Riječ uredništva

Poštovani čitatelji! Ove godine ponovno objavljujemo dvobroj dvadeset i četvrti i dvadeset peti broj Biltena, glasila Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko iz Zagreba, u kojemu su svim članovima i prijateljima Udruge, njezinim simpatizerima i dobročiniteljima predstavljena redovita događanja u Udruzi, njeni projekti i sve njene aktivnosti.

Prema strukturi sadržaja dosadašnjih brojeva Biltena prije svega predstavljamo rad Udruge u dijelu koji sadrži objedinjeni izvještaj predsjednika i tajnika Udruge o radu Udruge od 24. izbornog sabora Udruge održanom 23. listopada 2021. do 25. redovitog sabora održanog 12. studenoga 2022. u franjevačkoj župi Svete Marije Anđeoske i franjevačkom samostanu sv. Ilije u Sopnici, u Zagrebu.

Po dobrom običaju, riječi zahvale upućene su domaćinima bosanskim franjevcima gvardijanu samostana sv. Ilije i župnom vikaru fra Stipi Karajici i župniku fra Marinu Baotiću, zatim predstavniku visočke Gimnazije fra Ivanu Nujiću i aktualnom ravnatelju Konvikta fra Stipi Alandžaku te svim gostima, prijateljima i članovima Udruge koji su sudjelovali u radu 24. izbornoga i 25. redovitog sabora Udruge. O 24. izbornome saboru Udruge izvještava bivši predsjednik Mate Topić te zapisnik koji je vodio i sastavio Ivica Pavlić. Sadržaji s 25. sabora Udruge odnose se na govor novoizabranog predsjednika Vinka Hrkaća. Izbor novih tijela Udruge predstavljen je u zapisniku koji je vodio Mato Pelivan. Na 24. izbornom saboru Udruge prigodno razmatranje o odnosu franjevaca i Andrića priredio je fra Iko Skoko, a razmatranje na 25. redovitom saboru Udruge, o temi mučenja i svjedočenja franjevaca potkraj Drugog svjetskoga rata izložio je fra Marijan Karaula.

Nakon izvještaja o radu Udruge s održanih sabora Udruge slijedi rubrika „Vijesti iz Središnjice Udruge Zagreb“ o glavnim događanjima u Udruzi. Ponajprije predsjednik Udruge Vinko Hrkać uputio je dopis članovima Udruge s obrascem za osvježavanje osobnih podataka pojedinoga člana. Promidžbu trostrukog nosača zvuka *Memorabilia Bosne Srebre* i praizvedbu dokumentarnog filma *Škola naših fratara* u Visokom potpisuju fra Zvonko Miličić i Vine Mihaljević, a uredništvo Biltena predstavlja medijsko praćenje ova dva kulturna događaja koja je Udruga realizirala. O hodočašću članova naše Udruge franjevačkim samostanima Visoko, Fojnica, Kreševo i Guča Gora te o svečanom otvaranju „sobe“ za bivše đake Franjevačke klasične gimnazije Visoko u sjemenišnoj zgradi u Visokom, zabilježio je Ivica Pavlić. Na koncu ove rubrike iz Središnjice izvještavamo o održavanju *dies academicus* posvećen fra Šimi Šimiću i fra Rufinu Šiliću. Nakon izvještajâ sa saborâ Udruge i vijesti iz Središnjice slijedi rubrika u kojoj izvještavamo o godišnjem druženju članova naše Udruge njemačkog govornog područja o kojima smo primili zapisnik. U prvom izvještaju kratko je predstavljen susret u katoličkoj misiji u Münchenu te je nastavljen izvještaj o godišnjem druženju u Traunreutu 22. svibnja 2021. koje potpisuje Josip Andrić. Izvještaj s ovogodišnjeg susreta visočkih đaka u Münchenu također potpisuje Josip Andrić, a prilog o susretu članova naše Udruge koji je objavljen u *Živoj zajednici* potpisuje pak Predrag Mijić. Nakon toga donosimo odgovor Uredništva Biltena članovima Udruge u Njemačkoj pod naslovom

Sedam točaka. U vijestima iz *Visočke gimnazije i Konvikta* ove godine donosimo poziv ravnatelja Konvikta za solidarnost i potporu đacima koji putuju u Grčku, a nemaju dostatno novčanih sredstava kako bi im se omogućilo putovanje u Grčku. U rubrici *Umjetnost i književnost* donosimo meditativni tekst o svjetskom putu jednoga *Putu križa* Tihomira Nujića, dvije izložbe Vlatka Blažanovića te poeziju Zdenka Osmakčića i Stjepana Sirovine. U rubrici *Iz tiska* donosimo intervju s predsjednikom Udruge Vinkom Hrkaćem, koji je naslovljen: „Čuvaju nacionalne vrednote hrvatskog naroda u BiH i zauzimaju se za njegovu opstojnost“ koji je objavljen u bosanskohercegovačkom broju „Večernjeg lista“ autora Željka Andrijanića, s nadnevkom 31. ožujak 2022. U rubrici *Prilozi i Nove knjige* predstavljamo „godinu koja je posvećena Jozi Džambi“, a o kojoj pišu Ivan Lovrenović te autor Jozo Džambo i Miro Jelečević. Potonji čak ističe kako je Džambina knjiga odličan temelj i ogledni primjer kako se proučava povijest. K tome o Kafki, Konecnju i drugim pišu Ivan Lovrenović i Klaus Hübner. U istoj rubrici predstavljena je knjiga pomoćnoga banjalučkog biskupa dr. sc. fra Marka Semrena *U službi vječne Riječi. Propovijedi i meditacije za liturgijsku godinu C*, potom kratki osvrt Vine Mihaljevića na nedavno objavljenu knjigu *Staze, lica i godine – naši visočki memoari* kao i osvrt na istu knjigu Miše Sirovine u prilogu *Otkinuto iz sjećanja*.

In memoriam je posvećen pokojnim članovima naše Udruge fra Mirku Joziću dugogodišnjem profesoru na Franjevačkoj teologiji u Nedžarićima u Sarajevu. Pokojnom Filipu Akaloviću čiji je *curriculum vitae* uredništvu dostavila njegova obitelj na čemu joj zahvaljujemo. Zatim iznenada preminulom gvardijanu franjevačkog samostana sv. Ilije u Zagrebu, fra Stipi Karajici od koga se u ime Udruge oprostio predsjednik Vinko Hrkać. Iz pismohrane Udruge uredništvo je preuzelo životopis pokojnog dr. sc. Martina Hrgovčića, dr. med. koji je za Leksikon članova naše Udruge poslao dr. M. Hrgovčić. *Memento* o fra Ivi Kramaru napisao je Josip Andrić, a na koncu je kratki životopis o nedavno preminulom članu naše Udruge Dragoslavu Sičaji, priredio Rudolf Mijoč.

S obzirom na to koliko nam dobra čine naši bosanski i hercegovački franjevci, ne možemo sigurno pretjerati ako im još jedanput na kraju uputimo riječi zahvale za gostoprinstvo u franjevačkom samostanu sv. Ilije u Zagrebu (u Sesevskoj Sopnici) te franjevcima koji su došli iz bosanske i hercegovačke franjevačke provincije i sudjelovali u radu Dvadeset četvrtoga izbornog sabora i Dvadeset petog redovitog sabora Udruge. Hvala također akademskom slikaru Vlatku Blažanoviću čijim smo tematskim slikama o sv. Franji likovno, vizualno obogatili ovaj dvobroj *Biltena*, lektoru prof. emer. Ivi Pranjakoviću, autorima tekstova, dizajnerima, donatorima i dobročiniteljima te svima onima koji su na bilo koji način pomagali i sudjelovali u pripremi i izdavanju *Biltena* kao i u radu Udruge i u ostvarivanju njezinih statutarnih ciljeva. Ovom prigodom, kao i dosada, pozivamo članove Udruge na suradnju te molimo sve one koji promijene adresu ili e-mail da nas o tome obavijeste kako bismo mogli na vrijeme objaviti novu adresu i dalje ih redovito informirati u događajima u Udruzi. Obavještavamo sve članove Udruge da konačno imamo stalnu adresu u Zagrebu: *Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb, Franjevački samostan sv. Ilije u Sesevskoj Sopnici, Prilaz Sv. Marije Anđeoske 1, 10040 Zagreb*. U prostorijama Franjevačkog samostana sv. Ilije Udruga je dobila od franjevačke uprave i jedan prostor gdje će članovi Udruge održavati svoje sastanke te gdje će čuvati pismohranu Udruge. Iskreno zahvaljujemo bosanskim franjevcima koji su nas udomili.

Objedinjeni izvještaj predsjednika i tajnika Udruge o njezinome radu od 24. izbornog do 25. redovitog sabora Udruge

Poštovani i dragi članovi Udruge i svi vi kojima je Udruga na srcu! Tajnik i predsjednik Udruge podnose, ovaj put, objedinjeno izvješće o radu Udruge između dviju sjednica Sabora, one 24. održane 23. listopada 2021. i ove koju danas održavamo 12. studenog 2022. godine.

24. sjednica Sabora održana je više-manje pod maskama u prostorima ovog istog samostana u kom se danas održava 25. sjednica Sabora, u samostanu sv. Ilije u Sešvetskoj Sopnici.

Sjednice Sabora koje mi članovi Udruge jednostavno zovemo Sabor, pa ćemo tako zvati i u nastavku ovog teksta, prvenstveno su susreti članova Udruge i sami su po sebi, možda i najvrednije što Udruga radi u okviru ostvarivanja ciljeva Udruge, a to je okupljanje članova Udruge. To je susretište starih generacijskih znanaca, kojima su u jednom razdoblju života životni ciljevi bili isti, stavovi i svjetonazori zajednički, odgoj i obrazovanje potjecalo iz istog izvora, živa vjera oduševljavala i pripremala za prihvaćanje siline i punine života. Sada se sastajemo generacijski i međugeneracijski, raznih zvanja i poziva, sad i različitih spolova, ali svakako, dužinom i specifičnošću svačijeg života, različitih iskustava. Svatko sa sobom na ove naše sabore donosi svoj svijet, pa su naši susreti i susreti svjetova koji su imali isto ishodište i koje je jednom vezala viša razina zajedništva. Uvjereni smo da to zajedništvo koje je kroz odgoj i obrazovanje u nas ugradila naša Gimnazija nikad neće iz nas iščeznuti.

Pandemija covid-a 19, poslužiti ćemo se njom i kao izgovorom i opravdanjem, učinila je svoje pa je Saboru prisustvovalo svega 30-tak članova.

Kao i na početku svakog sabora održana je sv. misa. Misno slavlje predvodio je gvardijan samostana sv. Ilije fra Zdravko Dadić, a u koncelebraciji su sudjelovali fra Ivan Nujić, ravnatelj Franjevačke klasične gimnazije Visoko, fra Iko Skoko, vikar hercegovačke Franjevačke provincije i fra Stipo Karajica, vikar samostana sv. Ilije.

Za 2021. Sabor je protekao sukladno dnevnom redu. Nakon pozdravnih govora fra Iko Skoko je održao predavanje na temu *Franjevci u djelima Ive Andrića*. U svom predavanju fra Iko je istaknuo zanimljivu činjenicu kako o franjevcima u cijelom svijetu nitko nije toliko toga napisao kao nobelovac Ivo Andrić o bosanskim franjevcima. Mi bismo dodali, franjevci su svojim djelovanjem u Bosni odredili Ivi Andriću sadržaj glavnine njegovih najboljih djela i ritam jezika kojim je pisao. Bez obzira na formu i standard jezika kojim se koristio, taj ritam, koji je po akademiku Radoslavu Katičiću glavno obilježje jezika, jest franjevački ritam.

Sabor je prihvatio sva izvješća: izvješće tajnika Udruge Vinka Bakule, predsjednika Udruge Mate Topića, koji je u svom izvješću stavio naglasak na djelovanje

*Vinko Hrkać, predsjednik
Anto Franjičević, tajnik*

Udruge u bliskoj budućnosti, financijsko izvješće rizničara Nenada Marijana i izvješće predsjednika Nadzornog odbora Vinka Hrkaća.

Sabor je bio i izborni. Izabrano je novo vodstvo Udruge: predsjedništvo, tajnik, rizničar, nadzorni odbor i sud časti.

Novo predsjedništvo čine: Vine Mihaljević, Nenad Marijan, Mato Pelivan, Ivica Pavlić, Vinko Hrkać, Leonardo Jolić, Radoslav Budeš, Stipo Bešker i Vinko Bakula.

Za tajnika je izabran Anto Franjičević, a za rizničara Ivan Brkičić.

U nadzorni odbor izabrani su: Mato Topić, predsjednik, Slavko Harni i Milan Herceg.

U sud časti izabrani su: Stanko Mikulić, Adam Filipović i Stanko Komšo.

Novoizabrano predsjedništvo Udruge za vrijeme Sabora održalo je svoju 1. (konstituirajuću) sjednicu i između sebe izabralo Vinka Hrkaća za predsjednika Predsjedništva a time, sukladno Statutu Udruge, i predsjednika Udruge, koji se potom kratko obratio Saboru zahvalivši se na izboru te pozvao sudionike Sabora i ukupno članstvo na optimističko sagledavanje budućnosti Udruge i još predaniji rad u ostvarivanju njezinih ciljeva.

Službeni dio Sabora završio je obraćanjem starog predsjednika Mate Topića koji se zahvalio svim članovima, sudionicima Sabora, na dolasku, a posebno se zahvalio fra Zdravku Dadiću i fra Stipi Karajici na cjelovitom i nadasve srdačnom gostoprimstvu, fra Ivanu Nujiću na informacijama o sadašnjem stanju i radu Gimnazije te fra Iki Skoki na nadahnutom predavanju, i potpori koju našem djelovanju pruža Hercegovačka franjevačka provincija.

Nakon uspješno odrađenog dnevnog reda Sabora uslijedilo je druženje sudionika sabora uz jelo i pilo koje su osigurali fra Zdravko i fra Stipo. Vino (dobro vino) već tradicionalno Saboru poklanja naš član Milan Herceg. Darove treba znati primiti i zahvaliti se darovateljima od sveg srca i iz dna duše. No, svejedno, nastojat ćemo kao odgovorni članovi Udruge, naći načina da mi više darujemo, a manje primamo, barem kad se radi o materijalnim dobrima.

Nakon Sabora počinje novi radni ciklus Udruge, no s obzirom na to da je izabrano novo vodstvo Udruge odnosno osobe ovlaštene za zastupanje Udruge, trebalo je kod nadležnog gradskog tijela izvršiti odgovarajuće promjene.

Dosadašnji predsjednik Udruge Mato Topić predao je u Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba zapisnik s održane 24. sjednice Sabora od 23. listopada 2021. godine iz kojeg je bilo vidljivo da su razriješena sva tijela upravljanja te da su izabrani članovi Predsjedništva, nadzornog odbora, suda časti, tajnik i rizničar. Ujedno je podnio i zahtjev za upis promjene osoba ovlaštenih za zastupanje.

Temeljem odluka 24. sjednice Sabora i navedenog zahtjeva za upis promjena u Registar udruga Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba donio je 14. prosinca 2021. godine rješenje kojim se: 1. odobrava upis promjene osoba ovlaštenih za zastupanje udruge pod nazivom Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije - Visoko sa sjedištem u Zagrebu, Krajiška 10, u Registar udruga Republike Hrvatske 2. Za zastupanje udruge ovlašteni su:

Vinko Hrkać, predsjednik i Anto Franjičević, tajnik.

Nakon dobivanja gore navedenog rješenja izvršene su odgovarajuće promjene i prijave u FINI i Privrednoj banci na samom kraju poslovne odnosno kalendarske godine 2021.

PBZ je poslovna banka naše Udruge od njezinog osnivanja.

Dana 27. prosinca 2021. godine konačno su dosadašnji predsjednik Mato Topić i novoizabrani predsjednik Vinko Hrkać mogli potpisati zapisnik o primopredaji.

U zapisniku o primopredaji utvrđuje se sljedeće:

1. predaja pečata Udruge novom predsjedniku;
2. upis vlasništva računa Udruge novog predsjednika u Registar vlasnika u Fini;
3. U poslovnici PBZ-a predana je viza kartica PBZ-a novom predsjedniku, kako bi mogao raspolagati računom Udruge i kojom prilikom je utvrđeno da je stanje računa Udruge na taj dan iznosilo 12.794,86 HRK;
4. Predano novom predsjedniku gore opisano rješenje Gradskog ureda za opću upravu o imenovanju osoba ovlaštenih za zastupanje Udruge;
5. Podignuti izvaci za 2021. godinu (transakcije po žiro računu) na FINA-i i predani novom predsjedniku kako bi mogao najkasnije do kraja veljače 2022. izraditi i predati u FINU godišnja financijska izvješća za 2021. godinu.

Dana 28. 2. 2022. godine Udruga je dobila potvrdu FINA-e o preuzetom izvještaju kojim se potvrđuje predaja FINA-i godišnjeg financijskog izvještaja o primicima i izdacima naše Udruge. Dokumente koje smo unutar godišnjih financijskih izvještaja predali FINA-i jesu:

- Financijski izvještaji neprofitnih organizacija za razdoblje od 1. 1. 2021. do 31. 12. 2021 ;
- Godišnji financijski izvještaj o primicima i izdacima za razdoblje 1. 1. 2021. do 31. 12. 2021;
- Izvještaj o prihodima i rashodima i
- Bilanca.

Možda će netko reći da ovo nije trebalo ovako detaljno spominjati u ovom izvještaju i da se to dosad ni u jednom izvješću o radu Udruge nije navodilo.

Zato nećemo nabrajati koliko je puta trebalo otići u pojedine urede, banke, FINE, knjigovodstveni ured, koji, usput budi rečeno, koristimo, a ne plaćamo njihov trud, koliko puta te vrate sa šaltera nakon što si satima čekao na red, koliko živaca se izgubi - ni za što...

Ne bismo se ni mi sjetili spominjati ove administrativne zavrslame da nismo čitali ljetopise bosanskih franjevaca i da nas nije učio i odgajao fra Ignacije Gavran. Nikad ne bismo znali da su tako nevažne stvari toliko važne – da te od njih glava zaboli. To je kao ženski posao u kući - "ženski teret golem, a nevidan" (citat iz knjige Ivana Lovrenovića *Nestali u stoljeću*).

Između dvaju sabora Udruge Predsjedništvo Udruge je tijelo koje upravlja Udrugom.

Nekako na početku mandata novih tijela Udruge uredništvo glasila Udruge obradovalo nas je novim dvobrojem Biltena broj 22-23/2020/2021. ISSN 1849 - 7802.

I ovim Biltenom, uz bogat i raznovrstan sadržaj, zabilježeno je vrijeme pandemije covida 19 i potresa u Zagrebu i na Banovini. Po posljedicama, s obzirom na broj oboljelih i umrlih tijekom pandemije, na strah svake vrste, na štete u gospodarstvu te na ograničenja kretanja građana, na kulturno i vjersko djelovanje te teškim potrebom uzrokovana razaranja stambenih zgrada i obiteljskih kuća, te napose kulturnih i vjerskih objekata i ukupne infrastrukture, vrijeme ovog dvobroja Biltena podsjeća na teško vrijeme koje su stoljećima bilježili franjevački ljetopisci – svjedoci mučeničke povijesti svoje domovine i katoličkog obespravljenog puka u Bosni i Hercegovini.

Predsjedništvo je održalo ukupno 6 (šest) sjednica. Sve su sjednice održane u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu, Bogovićeve 1. Kao što je poznato, premda je sjedište Udruge u Zagrebu, Krajiška 10, već dugo vremena imamo uspostavljenu suradnju s Napretkom, te koristim njihove prostore za sastanke i održavanje određenih manifestacija, a to nam je i adresa na koju primamo poštu.

Na sjednicama Predsjedništva uglavnom se raspravljalo o aktivnostima koje se planiraju poduzimati u 2021. i 2022. godini, ne ograničavajući se samo na te godine te izvješćivalo o učinjenom između dviju sjednica.

Plod rada Predsjedništva, predsjednika, tajnika i rizničara može se svesti na sljedeće

1. obavljani su svi administrativno-pravni poslovi, kao što je naprijed opisano;
2. upućene su čestitke za Božić i Novu 2022. godinu kao i za Uskrs u 2022. godini ukupnom članstvu Udruge, ravnatelju Gimnazije, provincijalima Bosanske i Hercegovačke franjevačke provincije kao i samostanima Franjevačke provincije Bosne Srebrene i Hercegovačke franjevačke provincije u Zagrebu, u kojima održavamo naše sabore kad se održavaju u Zagrebu. Ubuduće ćemo nastojati čestitke uputiti i drugim franjevačkim samostanima, učilištima i drugim institucijama u BiH te drugim institucijama s kojima u BiH i RH imamo uspostavljenu suradnju;
3. Već u proljeće 2022. godine dali smo inicijativu ravnatelju Gimnazije fra Ivanu Nujiću da se ove godine dostojno obilježi 140. obljetnica od osnivanja Gimnazije davne 1882. godine u samostanu u Kreševu s prvim ravnateljem fra Grgom Martićem. Održavanje provincijskih kapitula u bosanskoj i hercegovačkoj redodržavi malo su usporile ili gurnule u stranu rad na organizaciji obilježavanja ove obljetnice na najvišoj razini. U ljeto ove godine došlo je do promjene ravnatelja Gimnazije uslijed kapitulskih promjena, pa je novi ravnatelj sada fra Stipo Alandžak, a dosadašnji ravnatelj fra Ivan Nujić ostaje u Gimnaziji u funkciji profesora.
4. Neka i u ovom izvješću ostane zapisano da je na redovitom provincijskom kapitolu Franjevačke provincije sv. Križa Bosne Srebrene, koji se održavao od 25. do 30. travnja 2022. godine u samostanu sv. Pavla na Nedžarićima u Sarajevu izabrana nova provincijska uprava - definitorij Provincije. Novi provincijal je fra Zdravko Dadić, a novi vikar je fra Janko Ćuro. Pored spomenutih izabrana je još šestorica definitora. Na redovitom provincijskom kapitolu Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM, koji je održan u

- franjevačkom samostanu u Mostaru, dana 26. travnja 2022. godine, također je izabran novi definatorij Provincije. Za novog provincijala je izabran fra Jozo Grbeš, dosadašnji kustos Hrvatske kustodije Svete Obitelji za SAD i Kanadu, za vikara fra Miro Šego, te još petorica definatora. Udruga je uputila novoi-zabranim provincijalima i njihovim suradnicima iskrene čestitke na izboru. Neka ih Bog podrži u odgovornom obavljanju ove teške i prevažne zadaće.
5. Predsjednik Udruge dao je opširan intervju *Večernjem listu* za BiH s ciljem promoviranja naše Gimnazije i njezinog velikog jubileja – 140 godina uspješnog djelovanja na odgoju i obrazovanju mladih ljudi, odavanja povijesne zahvale franjevcima za njihove zasluge za vjeru i narod u BiH te predstavljanja Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko i pokazivanja njezinih velikih ostvarenja u ovih nešto više od četvrt stoljeća djelovanja. Intervju je objavljen 31. ožujka 2022. godine i naišao je na velik odjek, osobito među intelektualcima u BiH, Hrvatskoj i našem iseljeništvu. Mnogi utjecajni ljudi, koji imaju široke kontakte među Hrvatima u zemlji i inozemstvu prosljedili su navedeni intervju putem e-maila, Whats App-a, društvenih mreža i na druge načine brojnim znancima i prijateljima. U tom su ne malu ulogu imali i mnogi članovi naše Udruge, ali i brojni nečlanovi i druge udruge poput HKD Napretka, Centra za istraživanje hrvatskog iseljništva, Središnjeg ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i slično.
 6. Naša podružnica za njemačko govorno područje održala je svoj sabor u Traunreutu u južnoj Bavarskoj dana 21 i 22. svibnja 2022. godine. Predsjednik Udruge Vinko Hrkać, rizničar Ivan Brkičić s ravnateljem Gimnazije fra Ivanom Nujićem i fra Ivicom Vidovićem prisustvovali su saboru naše podružnice. Bio je i to izborni sabor na kojem je razriješeno staro vodstvo na čelu s Josipom Andrićem, a izabrano novo vodstvo podružnice. Novi predsjednik Udruge je Zdenko Osmakčić, potpredsjednik Josip Andrić, tajnik Predrag Mijić, a rizničar Jakov Ivoš. Ravnatelj Gimnazije fra Ivan Nujić održao je predavanje u povodu 200-te obljetnice rođenja fra Grge Martića (1822-2022), koji je bio prvi ravnatelj naše Gimnazije. Fra Ivanovo izvrsno predavanje dopunio je dr. Jozo Džambo ilustrirajući život fra Grge Martića još nekim manje poznatim pojedinostima. Tako možemo reći po načelu "pars pro toto" da je naša Udruga obilježila ovu veliku obljetnicu velikana među franjevcima svoga vremena, poznatog i priznatog od Carigrada do Beča i Pešte, koga su u Zagrebu primali svi najveći uglednici vjerskog, kulturnog i političkog života. Na saboru se okupilo oko četrdeset članova i prijatelja podružnice. Pored Joze Džambe saboru je nazočio još jedan velikan Udruge, prvi predsjednik Udruge Anto Jeličić. On je, kao što je poznato, zajedno s Jozom Džambom inicirao osnivanje naše Udruge. Prisustvo među našim članovima u Njemačkoj članova vodstva iz Središnjice, kako oni kažu, imalo je za cilj osnažiti naše zajedništvo, izgladiti neke nesuglasice iz prošlosti i dobiti suglasnost gospodina Joze Džambe za objavu *Memorabilia Bosne Srebrene* na CD-u. U svemu smo bili podržani, odlično primljeni i ugošćeni, pa smo se ohrabreni i ozareni vratili u Zagreb, sa snažnim osjećajem

koliko članovima u tuđini znači njihovo susretanje na ovakvim saborima. U Traunreutu je i sjedište naše hrvatske katoličke misije sv. Leopolda Mandića koju vodi fra Vislav Krijan, koji je u prostorima misije bio de facto domaćin i koji nas je sve oduševio predanošću svome redovničkom i svećeničkom zvanju koje obavlja s toliko žara da oduševljava sve oko sebe. No mora se reći da je i novi predsjednik Zdenko Osmakčić, uz naravno Josipa Andrića kao dosadašnjeg predsjednika Podružnice, položio sve ispite velikog domaćina u pripremi susreta, za vrijeme trodnevnog druženja, a onda nas sve iznenadio i nakon sabora svojom pjesničkom dušom i srcem od zlata. O saboru i atmosferi koja je na njemu vladala izvijestio je opširno Hrvatski katolički radio u okviru 344. emisije kršćanskog rocka - "Oni rokaju za Gospodina" urednika i prijatelja Udruge oca Ante Bobaša. Na tom Saboru dogovorili smo se da tajnik podružnice Predrag Mijić postane član uredništva Biltena Udruge. Naši članovi organizirani u podružnicu za njemačko govorno područje imaju planove i projekte na kojima žele raditi u dinamici koja će biti realna. Oni naime nisu više registrirana udruga u Njemačkoj i time više nemaju status pravne osobe. Oni više nemaju onih "problema" s početka ovog izvješća te djeluju u Njemačkoj temeljem propisa o ortaštvu. Procijenili su da to neće umanjiti njihovu aktivnost, ali će smanjiti troškove i rizike koji prate svaki registrirani subjekt. O ovom susretu s našim članovima u Traunreutu izvijestio sam našeg novog mnogopoštovanog oca provincijala fra Zdravka Dadića koji je i u ovoj prigodi naglasio važnost neprestanog jačanja zajedništva i međusobnog razumijevanja unutar Udruge.

7. Nakon blagdana Velike Gospe predsjednik Udruge posjetio je Gimnaziju u Visokom kojom prilikom je sa ravnateljem fra Stipom Alandžakom i fra Ivanom Nujićem razgovarao o obilježavanju 140. obljetnice Gimnazije. Dogovorili smo se da je najpogodniji datum obilježavanja 26. studeni 2022. godine. Dan ranije 25. studeni je neradni dan u BiH, pa je taj dan pogodan za okupljanje đaka koji dolaze iz udaljenijih mjesta. Bit će, uz prethodnu najavu, osigurano noćenje u prostorima Gimnazije odnosno samostana u Visokom. Dogovoreno je da će program odnosno sadržaj obilježavanja odrediti vodstvo Gimnazije. Gimnazija je sredinom mjeseca listopada ove godine dostavila predsjedniku Udruge program obilježavanja 140. obljetnice Gimnazije s naslovom Dan bivših učenika i učenica Franjevačke klasične gimnazije Visoko.
8. Gimnazija je, na zamolbu Udruge, osigurala jednu prostoriju u sklopu samostana u Visokom, koja će služiti potrebama Udruge. Tu će Udruga imati svoj arhiv, tu će moći sadašnji đaci, ali i posjetitelji samostana i Gimnazije vidjeti izložene brojne knjige i druge radove koje je Udruga u svojoj više od četvrt stoljeća uspješnoj povijesti objavila. To će bit mjesto u kojem će profesori Gimnazije članovi Udruge upoznati nove naraštaje gimnazijalaca o postojanju i radu Udruge, čiji se članovi, uz ostale ciljeve i djelatnosti, okupljaju, jer ih veže visočki - franjevački duh, kako bi promicali odgojno-obrazovno djelovanje Gimnazije i čuvali uspomene na profesore Gimnazije. Nadamo se da će to za sadašnje gimnazijalce biti poticaj da budu još revniji đaci i još bolji ljudi.

9. Predsjedništvo Udruge osnovalo je tri odbora: odbor za članstvo i organizaciju, koji vodi Vinko Bakula, odbor za kulturu i znanost, pod vodstvom Vine Mihaljevića i odbor za gospodarstvo i proračun na čelu s Ivanom Brkičićem. Kvalitetno obavljanje posla iz nadležnosti ovih odbora jamči Udruzi uspješan rad u mandatu ovog vodstva Udruge.
10. Samostan sv. Ilije u Sesevskoj Sopnici u Zagrebu osigurao je Udruzi prekrasnu prostoriju koja će biti trajno sjedište Udruge u Zagrebu, ured, susretište njezinih tijela i članova te mjesto gdje će biti pohranjen njezin arhiv. Na ovaj način, dobrotom gvardijana samostana i Franjevačke provincije sv. Križa Bosne Srebrene i njezinog provincijala, Udruga prestaje biti beskućnik i trajno se povezuje sa svojom Provincijom.
11. Predsjedništvo je uputilo pismo članovima Udruge kojim ih poziva na još predaniji rad, nakon što se više ne osvrćemo na pandemiju covida i na razorne potrese. Osobito se u pismu iskazuje vrijednost susreta na našim godišnjim saborima. Članovi su pozvani da i materijalno pomognu Udrugu redovitim plaćanjem članarine i davanjem donacija, svatko prema svojim mogućnostima, kako bismo konačno objavili naše *Memorabilia Bosne Srebrene* te mogli financirati program rada i naše projekte. Tom smo cilju, nakon dugo godina, posve blizu. Svi su članovi obaviješteni o susretu u Visokom 25. i 26. studenog 2022. godine na koje će pozvati i Gimnazija posebnim pozivom. Posebno ističemo, i to je bio jedan od glavnih razloga upućivanja ovog pisma članstvu, zamolbu da svaki član ispuni priloženi obrazac kojim se osvježavaju statutom i zakonom propisani osobni podaci svakog člana s privolom (GDPR-om) za korištenje tih podataka za potrebe Udruge. I danas smo donijeli te obrasce s molbom da ih popunite i potpišete te predate za to određenoj osobi (Vinko Bakula), ukoliko to niste već učinili na način naveden u pismu. Sređivanje podataka o članstvu odnosno uredno vođenje registra članova Udruge, sukladno statutu, spada u prioritete rada ovog vodstva Udruge.
12. Udruga se raduje svakom novom članu, osobito mladim članovima koji će značiti trajnu budućnost ove Udruge. U ovoj godini u Udrugu se učlanilo upravo takvih dvadesetak članova.
13. Predsjedništvo je svojim odlukama te kroz rad organizacijsko-programskog odbora pripremila saziv 25. sjednice Sabora Udruge koji se evo danas održava ovdje u samostanu sv. Ilije u Sesevskoj Sopnici.
14. O ovom Saboru i svemu što će se događati u vremenu do sljedećeg 26. Sabora Udruge bit će u sljedećem izvješću. Dani učenika i učenica Franjevačke klasične gimnazije u Visokom 25. i 26. 11. 2022. godine prilika je da se Udruga obogati novim mladim članstvom.
15. Na kraju tajnik i predsjednik Udruge zahvaljuju svim članovima Udruge, svim tijelima Udruge, svim dobročiniteljima svake vrste, našoj Gimnaziji te njezinom bivšem i sadašnjem ravnatelju, gvardijanu ovog samostana i našim dvjema bratskim franjevačkim provincijama i njihovim upravama na čelu s provincijalima s pozdravom - Mir i dobro!

Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko
Bogovićeve 1/I (Napretkov kulturni centar)
10000 Zagreb, Hrvatska
www.udfkg.hr

Zagreb, 23. rujna 2021. godine

P o z i v n i c a

DVADESET ČETVRTI IZBORNI SABOR
„UDRUGE ĐAKA FRANJEVAČKE KLASIČNE GIMNAZIJE VISOKO“
Franjevački samostan sv. Ilije u Zagrebu
Ulica Roberta Močiljanina 14./a
10 040 Dubrava – ZAGREB
23. listopada 2021. godine u 10.30 sati

Dnevni red:

- 10.30 sati okupljanje članova Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko
- 11.00 sati Sveta misa
- OTVARANJE SABORA – pozdravna riječ: predsjednika Udruge, gostiju i domaćina
- Predavanje – „duhovna nota“ – (čeka se potvrda predavača gosta)
- Glazba: duhovni sastav „RIM“
- IZBOR RADNOG PREDSEDNIŠTVA
- Izvještaji: predsjednika Udruge, tajnika i rizničara Udruge
- Izvještaj Nadzornog odbora Udruge
- Rasprava o izvještajima i njihovo usvajanje
- Izbor novih tijela Udruge
- Program rada Udruge u sljedećem razdoblju
- Glazbeni duhovni sastav „RIM“
- Završetak Sabora oko 13.00 sati i nastavak druženja uz objed

Molimo sve članove Udruge da se za sve informacije koje su povezane uz održavanje izbornog dvadeset četvrtog (24) sabora Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko i druženja njenih prijatelja i članova obrate tajniku Udruge Vinku Bakuli na mob. 091/45 63 805 ili email: vbakula@mup.hr, rizničaru Udruge Nenadu Marijanu na mob. 099/671 15 62 ili email: nmarijan@mup.hr, predsjedniku Udruge Mati Topiću na mob. 091/45 54 649 ili email: mtopic@mup.hr. Također vas molimo da nas prije održavanja sabora obavijestite o svom sudjelovanju i dolasku na ovogodišnji Sabor

kako bismo sve primjereno organizirali. Nadamo se vašem odazivu i da će „visočki susret“ biti dan molitve, radosti i susreta prijatelja i članova Udruge.

Radujemo se vašem dolasku i susretu s vama!

NB!

Napominjemo, kako je još uvijek vrijeme pandemije i kako je nužno držati se svih regulativnih propisa i naputaka u skladu s epidemiološkom situacijom. Isto tako dajemo do znanja da je prostor za sudionike Sabora osiguran u dovoljno velikom obimu, kvadratura i razmak među prisutnima, prema standardima koje traži postojeća situacija, tj. prema naputcima Državnog stožera RH.

Obraćanje predsjednika naše Udruge Mate Topića na 24. izbornom saboru

*Mato Topić,
predsjednik Udruge*

Poštovani članovi i prijatelji UDFKGV iz Zagreba!

Mi svake godine održavamo Sabor naše Udruge. I svi se pred početak ljeta ili jeseni, ovisno o održavanju, radujemo ovome događaju jer nam je naša Franjevačka klasična gimnazija u Visokom pri srcu i na srcu. Zato je svaki naš susret i svaki naš Sabor Udruge obilježen radošću i povezanošću s našom Gimnazijom. Je li to zbog toga što se svi sjećamo svoga djetinjstva? Ili je razlog što ovo druženje obilježavamo osjećajem jedne obiteljske pripadnosti? Jer naša Udruga i nije ništa drugo nego jedna velika obitelj. Osjećam to tako kada se skupimo svake godine oko crkvenog oltara i na ovom Saboru. Ali na ovom okupljanju osjećamo i jednu povezanost i jedan mir. Naravno da smo mi još daleko od pravoga mira. Zašto?

Nalazimo se danas u posebnom vremenu i rekao bih i u posebnim okolnostima, kada su, kao nikada prije, stvari i stvarnost puno neizvjesniji. Isto tako bilo je i neizvjesno do prije nekoliko mjeseci i to hoće li se ovaj naš Sabor održati i u kakvim okolnostima? Ništa bolje nije bilo ni prošle godine, što više, bilo je još neizvjesnije i stresnije. Riječ je svakako o covidu 19. Pa ipak, usprkos svemu, uspjeli smo održati prošli, a evo, hvala Bogu, i ovaj današnji Sabor Udruge daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba. Ono što nas žalosti upravo je ta neizvjesnost i otežana mogućnost dolaska naših članova na Sabor te naše zajedničko druženje. Jer nedolazak naših članova, a prema registru ih je preko tristo (300), sužava krug djelovanja, inventivnosti, ideja i na kraju, vrlo bitno, angažmana kao i kritičnosti za ono čime se naša Udruga bavi i za ostvarivanje ciljeva Udruge. Hoću reći da u ove četiri godine ovoga vodstva Udruge faktički pune dvije godine nije bilo nikakvih mogućnosti za nešto što bi se moglo raditi, a da se nazove kontinuirani posao. Naime svi smo bili zahvaćeni borbom za vlastitu egzistenciju, tj. za budućnost i zdravlje vlastite obitelji i nas samih. Jer ideja nije nedostajala, ideja i u najgorim okolnostima ima, ali se ne pretvaraju u stvarnost. I mi smo danas tu gdje jesmo.

Budući da je ovaj današnji Sabor Udruge ujedno i izborni sabor, potreban je jedan pogled u vrijeme u koje je dosadašnje vodstvo vodilo i usmjeravalo rad i djelovanje ove naše Udruge.

U prethodnom izvješću koje ste čuli, a koje je iznio tajnik Udruge, imali ste priliku čuti što je Udruga radila u protekloj godini, tj. od prošloga 23. Sabora do ovoga danas.

Gledajući ovo četverogodišnje razdoblje Udruga je slijedila vrijednosne principe i u tom duhu pokušala ostvarivati svoje ciljeve. U tom duhu na početku svoga djelovanja, iako se Predsjedništvo uhodavalo, uključila se u rad zavičajnih zajednica Hrvata iz Bosne i Hercegovine i tako, prepoznata od drugih, skupa s mnogim organizirala u srpnju 2018. godine manifestaciju *Kulturno-vjerska baština Hrvata Bosne i Hercegovine*. Nažalost moram reći, iako je Udruga bila u pripremanju i krenula

putem organizacije održavanja *mementa* preminulim našim profesorima, to se nije ostvarilo. Isto tako bila je namjera organizirati i skup o „visočkom odgoju“, obilježiti dobivanje akademske titule profesor emeritus člana naše Udruge, dugogodišnjeg profesora na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, umirovljenog prof. dr. sc. Ive Pranjkovića. Zatim bilo je u programu i predstavljanje knjiga o našim franjevcima, kao na primjer knjiga o fra Alojziju Ištuku, bivšem provincijalu BS, visočkom profesoru i odgojitelju, kao i druga izdanja, da ih ne nabrajam. No sve je to izostalo zbog okolnosti koje su se javile u tom vremenu. Nadamo se da će se ove ideje, kao i neke nove, u budućnosti i ostvariti imajući u vidu vrijednosna načela Udruge. Okolnost koja nije išla na ruku radu predsjedništva jest i ostavka tajnika Udruge Vinka Jelušića, na vlastiti zahtjev iz osobnih razloga. Tako je jedan dio planiranih aktivnosti i stao, zbog proceduralnih razloga, jer je trebalo izabrati novoga tajnika Udruge koji je onda, po pozitivnim propisima o udrugama u RH, morao dobiti od gradskog Ureda za udruge potvrdu za zakonito zastupanje Udruge, prema Statutu Udruge, u slučaju da je spriječen predsjednik Udruge. Tako je izabran vršitelj dužnosti tajnika, do održavanja Sabora, kada je za novoga tajnika Udruge izabran, gosp. Vinko Bakula, 15. lipnja 2020. godine.

Krajem 2019. godine, iako se bio osjećao jedan zanos i htijenje za ostvarivanjem ciljeva i konkretizaciji određenih događanja, snašla nas je upravo pandemija corona virusa. Taj događaj svjetskih razmjera prisutan je evo i danas i u mnogome, nažalost, usmjerava, ali i onemogućava u određenom smislu proaktivno djelovanje koje bi nas moglo zadovoljiti.

Budimo iskreni i priznajmo i činjenicu da smo u svemu tome svoj doprinos, odnosno ne-doprinos dali i mi članovi Udruge koji smo mogli biti aktivniji, revniji i poticajniji, ali i angažiraniji. No istinu za reći, bilo je i inicijativa. Bez obzira na određena slaganja ili neslaganja, valja istaknuti inicijativu naših kolega članova Udruge iz Njemačke koji su pokrenuli sjećanja na zaslužne fratre (fra Josipa Markušića) i predstavljanje knjige *Ratne zabilješke*. O tome smo imali i razgovor na prošlome Saboru, a i u novome *Biltenu* Udruge bit će objavljena korespondencija pa tko nije imao prilike nešto čuti o tome, moći će pročitati.

Vodstvo Udruge u svom planu nastavilo je djelovati i pokušalo ostvariti, kao kontinuitet rada Udruge, već dugo započeti proces, izdanje CD-a *Memorabilia Bosne Srebre*. O ovome projektu, koji traje već niz godina, imali smo priliku čuti kako izgleda i kako će u konačnici izgledati, na prošlom 23. Saboru. Tada nam je jedan dio toga pokazao hrvatski gitarist, kompozitor, muzički producent i aranžer Ante Gelo, koji je skladao glazbu kao podlogu uz tekst ovoga projekta. Reći ću još samo to da ovo izdanje žudi za ostvarenjem i završetkom. I nadam se da će u nadolazećim vremenima ugledati svjetlo dana.

Ne, ne navodim ove inicijative i aktivnosti kako bih opravdao činjenicu da nismo bili neaktivni ili kao potvrdu da smo nešto radili, nego to navodim iz razloga da nam ne umre sjećanje i ne zaboravimo kako je svako vodstvo ove naše Udruge poštivalo ciljeve koji su zapisani u Statutu Udruge i u vrijednostima koje mi kao članovi zastupamo.

Spomenut ću isto tako da ni u vrijeme pandemije i *lockdowna* nismo izgubili komunikaciju i osjećaj za povezanost i djelovanje. Uvijek smo znali odakle trebaju poći prave ideje za ciljeve naše Udruge. Komunikacija je svakako bila uvijek usmjerena na članstvo, ali i na izvor. Taj izvor je naša Franjevačka klasična gimnazija u Visokom. U toj komunikaciji s ravnateljem gimnazije fra Ivanom Nujićem prepoznali smo potrebu i ostvarili ideju socijalne pomoći. Predsjedništvo je svojom odlukom putem članova dobročinitelja osiguralo financijsku pomoć, u protekloj akademskoj godini 2020/2021, jednom studentu u Zagrebu, koji je bivši đak Franjevačke klasične gimnazije. Također je donesena odluka da se ova akcija nastavi i dalje, što ste mogli vidjeti u e-mailu koji ste dobili i na WEB stranici Udruge. Smatramo da ovih i ovakvih akcija u današnje vrijeme treba biti i više.

A kako to sve ostvariti i realizirati? O našoj financijskoj situaciji ne mogu reći da je bajna. Naša Udruga nije menadžment, poduzeće, firma. Udruga je da se družimo. Ali zar si sami nismo dali ciljeve. Djelujmo. Mi donosimo odluke, članstvo i Sabor — Skupština podupire te odluke. Inicijative stižu. Zašto se to sve ne realizira? Nije sve u motivaciji i djelovanju, izostaje, po mome sudu i zdravom razumu, kada imamo oko 300 članova, zar od članarine ne možemo skupiti dovoljno da se barem godišnje može organizirati skup većih razmjera, ili da se u jednoj godini može financijski poduprijeti dva do tri studenta, bivša daka FKGV. Što hoću reći? Mislim da trebamo malo bolje uskladiti srce s idejama i ciljevima. Blagajna, kako ste čuli, nije prazna, ali ono koliko u njoj ima, može li se što ozbiljno planirati i realizirati, a da bi se započelo i to započeto dovršilo.

Očito starimo pa sve više ideja iznosimo, a manje realiziramo. Stoga ću u ovoj izlaganju reći sljedeće. Mi trebamo angažirane članove, mi trebamo mlade za zapisničara, blagajnika, rizničara, urednika. Jest, mi stariji i još stariji imamo iskustvo, znanje, ali dolaze i već su došle nove tehnologije. Trebamo osobe koje znaju krasopis ovih tehnologija. Vidim danas tu među nama ima i mlade generacije. Molim vas, dođite, stavite se na raspolaganje za plemenite ciljeve i zadatke u tijelima Udruge, i kao članovi Udruge. Postanite aktivisti, pronađimo visoke kolege i dovedimo ih.

Ne želim da na osnovi mojih riječi zaključite kao da je nešto dramatično. Iako je gusto, sve je još u redu. Ali mi smo vizionari. Kod sljedećih izbora kada će se gotovo sve funkcije morati nanovo popuniti, trebamo, mladi, vašu spremnost, jer ako je logično, a jest, da na mladima svijet ostaje, morat ćete preuzeti jednom i odgovornost. Jer sve naše žrtve, a bez žrtve nema ni pravoga poštenoga uspjeha, na koncu su za dobrobit naše Udruge (članova), a to je živo tkivo, to su ljudi, osobe.

Shvatimo, ovo je naša Udruga. Zato, nemojmo se zavaravati, upotrijebimo svoj razum, pamet i talente, sve obogaćeno srcem i iskoristimo priliku!

Da bi tomu bilo tako, moramo uvijek voditi računa i u našim razgovorima, raspravama, savjetovanjima, „dociranjima“ i slično, te paziti da njima ne uvrijedimo svoga brata člana ove velike Udruge daka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba. Ovdje mi pada na pamet jedna misao Marie von Ebner-Eschenbach i njome ću završiti. Kaže ona: „Što ljudi najradije nazivaju „glupim“? Pametne stvari koje ne shvaćaju“. Čuvajmo se toga jer mi ne potječemo samo iz jake intelektualne institucije,

već potječemo i nositelji smo duha jake, velike duhovne institucije. Ponavljam da smo mi ipak uz članstvo i jedna velika intelektualno-duhovna obitelj.

Hvala vam i neka nam živi naša ponosna i draga UDFKG i naša velika i slavna Franjevačka klasična gimnazija u Visokom! Živjeli!

Zapisnik s Dvadeset četvrtog izbornog sabora Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko

*Ivica Pavlić,
zapisničar*

Mjesto: Zagreb, Ulica Roberta Močiljanina 14.a

Franjevački samostan sv. Ilije u Zagrebu

Vrijeme: 23. listopada 2021. godine u 10:30 sati

Nazočno: 27 članova Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko

Predsjednik Udruge Mato Topić predlaže sljedeći

Dnevni red:

1. Otvaranje izbornog sabora, pozdravna riječ predsjednika, domaćina i gostiju
2. Predavanje – „duhovna nota“, dr. sc. fra Iko Skoko: *Franjevačko poslanje u djelima Ive Andrića*
3. Glazbeni pozdrav, duhovni sastav „RIM“
4. Izbor radnog predsjedništva i zapisničara
5. Izvješća predsjednika, tajnika i rizničara Udruge
6. Izvješće nadzornog odbora Udruge
7. Rasprava i glasovanje o izvješćima
8. Izbor novih tijela Udruge
9. Program rada Udruge u dolazećem razdoblju
10. Glazbena točka za kraj, DS „RIM“
11. Zaključenje sabora

Ad 1.

Predsjednik Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Zagrebu Mato Topić otvara 24. izborni sabor i prigodnim pozdravnim riječima obraća se članovima skupštine, domaćinu i gostima. Zahvaljuje fratrima u samostanu za srdačno gostoprimstvo, pozdravlja i ostale pozvane goste i poziva goste i domaćine da se skupu obrate pozdravnim riječima.

Fra Ivan Nujić, sadašnji ravnatelj Franjevačke klasične gimnazije Visoko prenosi nam pozdrave profesora – fratara iz Visokog i želi saboru uspješan rad.

Skupu se obraća i pozdravlja domaćin, gvardijan u samostanu fra Zdravko Dadić, izražavajući radost i zadovoljstvo ponovnim susretom s bivšim učenicima Gimnazije u Visokom.

Ad 2.

„Duhovnu notu“, predavanje dr. sc. fra Iko Skoke najavljuje predsjednik kratkim uvodom i moli predavača da započne predavanje.

Franjevačko poslanje u djelima Ive Andrića jest tema koju nam fra Iko Skoko iscrpno obrazlaže navodeći mnoge primjere lucidno opisanih fratara i događaja iz turskih i austro-ugarskih vremena.

Ad 3.

Vokalno-instrumentalni duhovni sastav „RIM“ prigodnom pjesmom uvodi nas u radni dio sabora.

Ad 4.

Predsjednik predlaže Ivicu Pavlića za zapisničara i članovi skupštine jednoglasno prihvaćaju prijedlog.

Zatim predlaže u radno predsjedništvo Matu Topića, Antu Matkovića, fra Ivana Nujića i Ferdu Širića.

Članovi skupštine jednoglasno prihvaćaju prijedlog i radno predsjedništvo nastavlja voditi sabor.

Ad 5.

Predsjednik Udruge Mato Topić podnosi izvješće o radu Predsjedništva i Udruge u protekle 4 godine tijekom kojih je bio na čelu Udruge, navodeći da nam je pandemija Covid 19 stala na put da realiziramo neke planirane projekte i zadatke. Predsjednikovo izvješće sastavni je dio ovoga zapisnika.

Tajnik Udruge Vinko Bakula prezentira izvješće o radu Udruge u protekloj godini. Tajnikovo izvješće nalazi se u pravitku ovoga zapisnika.

Rizničar Nenad Marijan podnosi nam izvješće o financijskom poslovanju Udruge u protekloj godini i napominje da je saldo pozitivan kao i svih proteklih godina. Rizničarovo izvješće također je sastavni dio ovoga zapisnika.

Ad 6.

Predsjednik nadzornog odbora Vinko Hrkać u izvješću konstatira da je financijsko poslovanje Udruge bilo uredno i da nema prigovora na rad i poslovanje Predsjedništva Udruge.

Ad 7.

U raspravi o izvješćima navedeno je da je Udruga uspjela preživjeti usprkos lošim okolnostima i stanovitoj apatiji članstva. Trebalo je, navodi Vine Mihaljević, među umrlim članovima spomenuti dr. Antu Pavlovića. Također navodi da nam je za završetak projekta *Memorabilia* nedostajao stanovit novčani iznos. Fra Ivan Nujić pohvaljuje socijalnu osjetljivost Predsjedništva i podupire našu humanu ideju stipendiranja naših đaka. Predlaže i povećanje broja novčanih potpora, a za pomoć se treba obratiti našem članstvu u inozemstvu. Istu djelatnost, kaže, provode i u Visokom. Predsjednik zahvaljuje na konstruktivnim prijedlozima. Zatim članovi skupštine glasovanjem, uz jedan suzdržan glas, prihvaćaju sva spomenuta izvješća.

Ad 8.

Prijedlog predsjednika da izborno povjerenstvo čine Ferdo Širić, Anto Matković i fra Ivan Nujić članovi skupštine jednoglasno prihvaćaju.

U novo Predsjedništvo s četverogodišnjim mandatom predsjednik predlaže Vinu Mihaljevića, Matu Pelivana, Vinka Bakulu, Radovana Budeša, Vinka Hrkaća, Nena-da Marijana, Leonarda Jolića, Stipu Beškera i Ivicu Pavlića.

U nadzorni odbor s četverogodišnjim mandatom predsjednik predlaže Matu Topića, Milana Hercega i Slavka Harnija.

U sud časti s četverogodišnjim mandatom predsjednik predlaže Stanka Mikulića, Adama Filipovića i Stanka Komšu.

Za tajnika Udruge s četverogodišnjim mandatom predsjednik predlaže Antu Franjčevića.

Za rizničara s četverogodišnjim mandatom predsjednik predlaže Ivana Brkičića.

Radno predsjedništvo dalo je predsjednikove prijedloge na razmatranje i ponudilo mogućnost predlaganja drugih imena u tijela Udruge. Kako nije bilo novih prijedloga, Sabor je jednoglasno prihvatio prijedloge predsjednika Udruge da nova tijela Udruge u četverogodišnjem mandatu čine gore navedena imena.

Izbornu povjerenstvo potvrdilo je regularnost izbora novih tijela Udruge

Potom je radno predsjedništvo dalo petnaestominutnu stanku kako bi novoizabrano Predsjedništvo održalo prvu (konstituirajuću) sjednicu i Saboru predložilo kandidata za predsjednika Udruge da bi mu Sabor potvrdio četverogodišnji mandat.

Nakon stanke sabor nastavlja rad. Prisutni su obaviješteni da je na održanoj konstituirajućoj sjednici Predsjedništva za predsjednika Predsjedništva i predsjednika Udruge izabran Vinko Hrkać.

Ad 9.

Novoizabrani predsjednik Udruge Vinko Hrkać zahvaljuje na ukazanom povjerenju i moli za veći angažman svih članova Udruge. Navodi kako je zadatak predsjednika vratiti nekadašnji entuzijazam u djelovanje puno izazova. U nekoliko rečenica sažetom programu predsjednik je naveo što će i kako Udruga raditi vjerujući u pomoć i veće angažiranje svih članova Udruge.

Ad 10.

Za kraj nam je duhovni sastav „RIM“ otpjevao uglazbljenu pjesmu nedavno preminulog pjesnika Anđelka Vuletića s oksimoronskim naslovom *Kad budem velik kao mrav*.

Ad 11.

Radno predsjedništvo potom zaključuje 24. izborni Sabor Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Zagrebu i poziva sve sudionike na prigodno i ugodno druženje. Cijeli događaj protekao je uz pridržavanje propisanih pandemijskih mjera.

Sabor je završio u 13:30 sati.
Zagreb, 23. listopada 2021.

Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko
Krajiška 10 (adresa: Bogovićeveva 1/I, Napretkov kulturni centar)
10000 Zagreb, Hrvatska
www.udfkg.hr

Zagreb, 18. listopada 2022. godine

Temeljem članka 18. Statuta Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Zagreb od 13. lipnja 2015. godine

SAZIVAM

25. redovitu sjednicu Sabora Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko, koji će se održati Zagrebu u subotu 12. studenog 2022. godine s početkom u 10 sati u prostorijama Franjevačkog samostana sv. Ilije u Sesvetskoj Sopnici, Prilaz sv. Marije Anđeoske 1.

Dnevni red:

- 10,00 sati: okupljanje (na gore navedenoj adresi) članova Udruge;
- 10,30: Sveta misa (misno-molitveno zajedništvo članova Udruge);
- Otvaranje sjednice Sabora i pozdravne riječi gostiju;
- Glazbena točka: duhovni sastav RiM;
- Aktualna tema: Fra Marijan Karaula: *Bosna Srebrna pri kraju Drugog svjetskog rata i nakon njega*
- Izbor radnog predsjedništva;
- Objedinjeno izvješće predsjednika i tajnika Udruge;
- Izvješće rizničara Udruge i godišnje financijsko izvješće;
- Izvješće Nadzornog odbora Udruge;
- Rasprava o izvješćima i njihovo usvajanje;
- Glazbena točka: duhovni sastav RiM;
- Program rada Udruge za 2023. godinu - rasprava i usvajanje;
- Razno.

Očekuje se da će sjednica Sabora završiti oko 13 sati nakon čega slijedi zajednički objed i druženje.

Vinko Hrkać, predsjednik

Zapisnik s Dvadeset i petog sabora Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Zagreb

Mato Pelivan,
zapisničar

Mjesto: Franjevački samostan sv. Ilije / Župa B. D. Marije Anđeoske

Prilaz Sv. Marije Anđeoske 1, 10040 Zagreb – Dubrava

Vrijeme: 12. studeni 2022. godine u 11:00 sati

Nazočno: 35 članova Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Zagreb

Okupljanje članova, prijatelja i gostiju naše Udruge bilo je u 10,00 sati u franjevačkom samostanu sv. Ilije u Zagrebu - Sesvete.

Ovogodišnji program redovitog 25. sabora Udruge počeo je slavljenjem svete mise u 10,30 sati koju je predvodio fra Stipo Alandžak, ravnatelj Franjevačke klasične gimnazije u Visokom u koncelebraciji s gvardijanom franjevačkog samostana svetoga Ilije fra Stipom Karajicom i fra Marijanom Karaulom, članom franjevačkog bratstva na Gorici u Livnu.

Fra Stipo Alandžak se u svom nagovoru osvrnuo na tekst iz Lukina evanđelja (Lk 18, 1-8) u kojemu Isus postavlja pitanje: „Kad Sin Čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji?“ Fra Stipo je sudionike Sabora potaknuo na razmišljanje o tome što znači vjerovati, kako razlikovati živu vjeru od religije te osobno iskustvo od općih naučenih religijskih obrazaca. Istaknuo je kako u svim životnim krizama i teškoćama samo živa vjera uspijeva prepoznati tragove Boga i prihvatiti Božji put. Takva živa, darovana i u neograničenoj slobodi prihvaćena vjera nije povlastica izabranih, nego je svima ponuđena. Vjera za kršćanina nije privatna stvar, nego je poziv na djelovanje i svjedočenje u konkretnim društvenim i kulturnim okolnostima. I zaključno, fra Stipo ističe kako na Isusovo pitanje iz Lukina evanđelja svaki vjernik mora odgovoriti, iščekujući u vjeri Kristov ponovni dolazak.

Predsjednik Udruge, Vinko Hrkać predložio je sljedeći

Dnevni red:

1. Otvaranje sjednice Sabora i pozdravne riječi gostiju
2. Glazbena točka: duhovni sastav „RiM“
3. Aktualna tema: Fra Marijan Karaula: *Bosna Srebrna pri kraju Drugog svjetskog rata i nakon njega*
4. Izbor radnog predsjedništva i zapisničara
5. Objedinjeno izvješća predsjednika i tajnika Udruge
6. Izvješće rizničara Udruge i godišnje financijsko izvješće
7. Izvješće nadzornog odbora Udruge
8. Rasprava i glasovanje o izvješćima
9. Glazbena točka: duhovni sastav „RiM“
10. Program rada Udruge za 2023. godinu – rasprava i usvajanje
11. Razno
12. Glazbena točka za kraj: duhovni sastav „RiM“

Predloženi dnevni red jednoglasno je usvojen.

Ad 1.

Predsjednik Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Zagrebu Vinko Hrkać otvorio je 25. sabor Udruge i prigodnim pozdravnim riječima obratio se članovima, domaćinu i gostima. Zahvalio je bosanskim franjevcima u samostanu sv. Ilije za srdačno gostoprimstvo, pozdravlja i poziva goste i domaćina da se skupu obrate pozdravnim riječima.

U pozdravnom govoru fra Stipo Alandžak, ravnatelj Gimnazije u Visokom, nazočne je izvijestio o radu naše Gimnazije u Visokom, različitim projektima i planovima njezinoga djelovanja. Naveo je da trenutno Gimnaziju pohađa 110 učenika i učenica, ali da je samo jedan sjemeništarač. Između ostaloga izvijestio je da će se u Visokom održati „Dani bivših učenika i učenica“ prilikom čega će se obilježiti i sto i četrdeseta obljetnica osnutka Franjevačke klasične gimnazije u Visokom te je nazočne članove naše Udruge pozvao da sudjeluju na proslavi koja se održava 25. i 26. studenoga 2022. godine u Visokom.

Skupu se obratio i pozdravio Zdenko Osmakčić u ime članova naše Udruge s njemačkog govornog područja.

Nazočne članove Udruge pozdravio je i domaćin, gvardijan fra Stipo Karajica. U njegovim prigodnim riječima prepoznati su franjevačko gostoprimstvo, otvorenost i uzajamnost koje nadahnjuje snaga „visočkoga duha“, odjelotvoreni u djelovanju članova Udruge u zajedništvu s bosanskim i hercegovačkim franjevcima.

Ad 2.

Vokalno-instrumentalni duhovni sastav „RiM“ prigodnom pjesmom uveo nas je u radni dio Sabora.

Ad 3.

Fra Marijan Karaula je sudionicima ovogodišnjeg Sabora govorio na temu: „Bosna Srebrna pri kraju Drugog svjetskog rata i nakon njega“ Predstavio je činjenice do kojih je došao u svojim znanstvenim istraživanjima u razdoblju od kraja Drugog svjetskog rata i nakon njega. Naveo je i nekoliko primjera stradanja franjevacu Bosne Srebrene koja su, često, podnošena uz poznatu franjevačku bosansku duhovitost.

Ad 4.

Predsjednik Udruge predložio je članove za radno predsjedništvo: Vinka Hrkaća, Antu Matkovića i Zdenka Osmakčića te Matu Pelivana za zapisničara. Sudionici na Saboru Udruge jednoglasno su prihvatili prijedlog.

Ad 5.

Predsjednik Udruge Vinko Hrkać podnio je objedinjeno izvješće predsjednika i tajnika o radu Predsjedništva i Udruge. Budući da su na 24. izbornom saboru održanom 23. listopada 2021. godine izabrana nova tijela Udruge, dosadašnji predsjednik

Udruga Mato Topić predao je u Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba zapisnik s održane 24. sjednice Sabora od 23. listopada 2021. godine iz kojeg je vidljivo da su razriješena sva tijela upravljanja te su izabrani članovi Predsjedništva, nadzornog odbora, suda časti, tajnik i rizničar. Ujedno je podnio i zahtjev za upis promjene osoba ovlaštenih za zastupanje.

Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba donio je 14. prosinca 2021. godišnje rješenje kojim se: prvo, odobrava upis promjene osoba ovlaštenih za zastupanje Udruge pod nazivom Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije - Visoko sa sjedištem u Zagrebu, Krajiška 10, u Registar udruga Republike Hrvatske i drugo, za zastupanje Udruge ovlašteni su: Vinko Hrkać, predsjednik i Anto Franjičević, tajnik.

Nakon dobivanja navedenog rješenja izvršene su odgovarajuće promjene i prijave u FINA-i i Privrednoj banci Zagreb na samom kraju poslovne odnosno kalendarske 2021. godine, a 27. prosinca 2021. dosadašnji predsjednik Mato Topić i novoizabrani predsjednik Vinko Hrkać potpisali su zapisnik o primopredaji.

Na početku mandata novih tijela Udruge uredništvo glasila Udruge obavijestilo je da je izdan novi dvobroj *Biltena* broj 22-23/2020.2021. ISSN 1849 – 7802.

Predsjedništvo Udruge održalo je ukupno 6 (šest) sjednica. Sve su sjednice održane u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu, Bogovićeve 1. Na sjednicama Predsjedništva uglavnom se raspravljalo o aktivnostima koje se bile planirane u 2021. i 2022. godini.

Rad Predsjedništva, predsjednika, tajnika i rizničara može se svesti na sljedeće:

- Obavljeni su svi administrativno-pravni poslovi te upućene čestitke za Božić i Novu 2022. kao i za Uskrs u 2022. godini svim članovima Udruge, ravnatelju Gimnazije, provincijalima Bosanske i Hercegovačke franjevačke provincije kao i samostanima Franjevačke provincije Bosne Srebrene i Hercegovačke franjevačke provincije u Zagrebu, u kojima održavamo naše sabore u Zagrebu;
- U proljeće 2022. godine predsjednik Udruge kontaktirao je ravnatelja Gimnazije fra Ivana Nujića o eventualnom obilježavanju 140. obljetnica od osnivanja Gimnazije davne 1882. godine u samostanu Kreševo s prvim ravnateljem fra Grgom Martićem, te o mogućem sudjelovanju naše Udruge u navedenom događanju;
- Udruga je uputila novoizabranom provincijalu provincije sv. Križa Bosne Srebrene fra Zdravku Dadiću i novoizabranom provincijalu Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM fra Jozi Grbešu i njihovim suradnicima iskrene čestitke na izboru;
- Predsjednik Udruge dao je opširan intervju „Večernjem listu“ za BiH u kojemu promiče našu Gimnaziju i njezin veliki jubilej - 140 godina uspješnog djelovanja na odgoju i obrazovanju mladih ljudi. Govorio je i o odavanju povijesne zahvale franjevcima za njihove zasluge za vjeru i narod u BiH. Osim navedenoga predstavio je i Udrugu đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko i predstavio je njezina ogromna ostvarenja u nešto više od četvrt stoljeća njezinoga djelovanja. Intervju je objavljen 31. ožujka 2022. i naišao je na značajan odjek, osobito među intelektualcima u BiH, Hrvatskoj i našem iseljentištvu.

- Predsjednik Udruge Vinko Hrkać, rizničar Ivica Brkičić zajedno s ravnateljem Gimnazije fra Ivanom Nujićem i fra Ivicom Vidakom prisustvovali su susretu naših članova koji žive i rade na njemačkom govornom području, a koji je održan u Traunreutu u južnoj Bavarskoj dana 21. i 22. svibnja 2022. godine. Tom prigodom izabrali su novo vodstvo na čelu s predsjednikom Zdenkom Osmakčićem, potpredsjednikom Josipom Andrićem, tajnikom Predragom Mijićem i rizničarom Jakovom Ivošem. Naši članovi koji djeluju na njemačkom govornom području nisu više registrirana udruga u Njemačkoj i time više nemaju status pravne osobe te djeluju u Njemačkoj temeljem propisa o ortaštvu. O ovom susretu s našim članovima u Traunreutu predsjednik Vinko Hrkać izvijestio je našeg novog mnogopoštovanog oca provincijala fra Zdravka Dadića koji je i u ovoj prigodi naglasio važnost neprestanog jačanja zajedništva i međusobnog razumijevanja unutar Udruge;
- Nakon blagdana Velike Gospe predsjednik Udruge je posjetio Gimnaziju u Visokom kojom prilikom je s novoizabranim ravnateljem fra Stipom Alandžakom i fra Ivanom Nujićem razgovarao o aktivnostima oko eventualnog organiziranja obilježavanju 140. obljetnice Gimnazije. Dogovoreno je da će program odnosno sadržaj obilježavanja odrediti vodstvo Gimnazije. Gimnazija je sredinom mjeseca listopada ove godine dostavila poziv predsjedniku Udruge, a ovih dana takav je poziv upućen svim bivšim đacima Gimnazije pod naslovom „Dan bivših učenika i učenica Franjevačke klasične gimnazije“ kao prvi takav poziv kojim Gimnazija poziva svoje bivše učenike i učenice svih generacija.
- Gimnazija u Visokom je, na molbu Udruge, osigurala jednu prostoriju u sklopu samostana u Visokom, koja će služiti potrebama Udruge. Tu će moći sadašnji đaci, ali i posjetitelji samostana i Gimnazije vidjeti izložene brojne knjige i druge radove koje je Udruga u svojoj više od četvrt stoljeća uspješnoj povijesti objavila;
- Predsjedništvo Udruge osnovalo je tri odbora: odbor za članstvo i organizaciju koji vodi Vinko Bakula, odbor za kulturu i znanost pod vodstvom Vine Mihaljevića i odbor za gospodarstvo i proračun na čelu s Ivica Brkičić. Kvalitetno obavljanje posla iz nadležnosti ovih odbora jamči Udruzi uspješan rad u mandatu ovog vodstva Udruge;
- U samostan sv. Ilije u Sesevskoj Sopnici u Zagrebu osigurana je Udruzi prekrasna prostorija koja će biti trajno sjedište Udruge u Zagrebu, ured, susretnište njezinih tijela i članova te mjesto gdje će biti pohranjen njezin arhiv. Na taj način, dobrotom gvardijana samostana i Franjevačke provincije sv. Križa Bosne Srebrene i njezinog provincijala, Udruga prestaje biti beskućnik i trajno se povezuje sa svojom Provincijom;
- Predsjedništvo je uputilo pismo članovima Udruge kojim ih poziva na još predaniji rad, nakon što se više ne pozivamo na pandemiju covida i na razorne potrebe. Osobito se u pismu iskazuje vrijednost susreta na našim godišnjim saborima. Članovi su pozvani da i materijalno pomognu Udruhu redovitim plaćanjem članarine i davanjem donacija, svatko prema svojim mogućnostima,

kako bismo konačno objavili „Memorabilia Bosne Srebrene“ te mogli financirati program rada i naše projekte. Tom smo cilju, nakon dugo godina, posve blizu. Svi su članovi obaviješteni o susretu u Visokom 25. i 26. studenog 2022. godine na koji će pozvati i Gimnazija posebnim pozivom. Posebno ističemo, i to je bio jedan od glavnih razloga upućivanja ovog pisma članstvu, zamolbu da svaki član ispuni priloženi obrazac kojim se osvježavaju statutom i zakonom propisani osobni podaci svakog člana s privolom (GDPR-om) za korištenje tih podataka za potrebe Udruge. Sređivanje podataka o članstvu odnosno uredno vođenje registra članova Udruge, sukladno Statutu, spada u prioritete rada ovog vodstva Udruge. Udruga se raduje svakom novom članu, osobito mladim članovima koji će značiti trajnu budućnost ove Udruge. U ovoj godini u Udrugu se učlanilo upravo takvih dvadesetak članova. U kolovozu 2022. umro je član naše Udruge Filip Akalović.

Ad 6.

Rizničar udruge Ivica Brkičić, izvijestio je Sabor o utvrđenim godišnjim financijskim izvješćima za 2021. godinu. Udruga je u propisanom roku nadležnom tijelu (FINA-Financijska agencija) predala godišnja financijska izvješća za neprofitne organizacije, te je dana 28. 2. 2022. godine dobila potvrdu FINA-e o preuzetom izvještaju kojim se potvrđuje predaju FINA-i godišnjeg financijskog izvještaja o primicima i izdacima naše Udruge. Dokumente koje smo unutar godišnjih financijskih izvještaja predali FINA-i jesu:

- Financijski izvještaji neprofitnih organizacija za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2021;
- Godišnji financijski izvještaj o primicima i izdacima za razdoblje 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2021;
- Izvještaj o prihodima i rashodima;
- Bilanca.

U sklopu primopredaje dužnosti novom vodstvu dana 27. prosinca 2021. godine u poslovnici PBZ-a predana je viza kartica PBZ-a novom predsjedniku, kako bi mogao raspolagati računom Udruge i kojom prilikom je utvrđeno da je stanje računa Udruge na taj dan iznosilo 12.794,86 HRK, a stanje na računu Udruge 11. studenog 2022. bilo je 15.200,00 HRK.

Radi funkcioniranja Udruge i s ciljem ostvarenja programa rada i još nezavršenih projekata rizničar je naveo da bi u 2023. godini trebalo ostvariti prihoda oko 6.500,00 EUR te je pozvao članove da ispune svoju dužnost kroz plaćanje godišnje članarine, te zamolio članove poduzetnike da kroz donacije pomognu radu Udruge, kao što su i dosada činili.

Ad 7.

Predsjednik nadzornog odbora Mato Topić u izvješću konstatira da je nadzorni odbor dana 8. studenoga 2022. godine obavio nadzor financijskog poslovanja

Udruge, te je utvrđeno da je bilo uredno i da nema prigovora na rad i poslovanje Predsjedništva Udruge.

Ad 8.

U raspravi o izvješćima tijela Udruge sudjelovao je Ferdo Širić koji je predložio kako bi Udruga trebala održati *dies academicus* za našeg pokojnog profesora fra Šimu Šimića. U nastavku rasprave Vine Mihaljević podsjetio je na to kako je Udruga povodom obilježavanja 30. obljetnice smrti fra Šime Šimića u *Biltenu* broj 17/2015 objavila jedan osvrt na život i djelovanje fra Šime Šimića. Vine Mihaljević je u daljoj raspravi naveo da nam za završetak projekta *Memorabilia* i dalje nedostaje stanovit novčani iznos, ali da je u izradi omot za CD i sama izrada CD u Croatia recordsu. Pri završetku je i film o školstvu u Bosni Srebrenoj, odnosno o radu Franjevačke gimnazije u Visokom.

Nakon zaključenja rasprave predsjednik je sudionicima na Saboru dao na glasanje sva navedena izvješća koja su članovi jednoglasno prihvatili

Ad 9.

Vokalno-instrumentalni duhovni sastav „RiM“ izveo je prigodnu pjesmu.

Ad 10.

Predstavljajući program i plan rada predsjednik Vinko Hrkać naveo je, polazeći od ciljeva Udruge utvrđenih Statutom, da će Udruga i u 2023. godini:

1. Raditi na okupljanju, povezivanju i međusobnom pomaganju članova Udruge

Udruga djeluje kroz održavanje sjednica tijela Udruge kao što su predsjedništvo, nadzorni odbor i sud časti te kroz odbore koje je osnovalo predsjedništvo Udruge: odbor za članstvo i organizaciju, odbor za kulturu i znanost te odbor za proračun i gospodarstvo i naravno, kroz godišnje održavanje Sabora Udruge.

Udruga će nastojati da se što više članova Udruge uključi u rad pojedinih odbora.

Poseban naglasak u idućoj 2023. godini bit će na odboru za članstvo i organizaciju.

Već je ovih dana poslano pismo članovima Udruge na njihove e-mail adrese koje su poznate vodstvu Udruge s posebnim obrascem u prilogu kojim se članovi mole da ih brižno popune i dostave na za to predviđen način, kako bi tajnik Udruge zajedno s odborom za članstvo i organizaciju mogao ažurirati popis članova koji Udruga vodi u elektroničkom obliku.

Udruga će nastojati u sljedećoj godini u suradnji s Gimnazijom pribavit podatke o novijim naraštajima Gimnazije koji su se voljni uključiti u Udrugu. Tako smo koncem prošle godine učlanili novih 20-tak mladih članova, uglavnom studenata.

Također, imamo dogovor s ravnateljstvom Gimnazije da nam omogući uvid u sve naraštaje đaka za koje očekujemo da još imaju živih predstavnika. Bivši maturanti redovito organiziraju obljetnice matura, a to obično koordinira neki pojedinac. Upravo ti generacijski koordinatori mogli bi značajno unaprijediti dinamiku

okupljanja i rada članova Udruge unutar svog naraštaja, a onda kroz međugeneracijsku suradnju i cijele Udruge.

Važnu novost u radu Udruge predstavlja i obećanje franjevačkog samostana sv. Ilije u Sesvetskoj Sopnici da će Udruzi staviti na raspolaganje jednu prostoriju koja će biti primjerena potrebama Udruge. U toj prostoriji, nakon što ju opremimo potrebnim namještajem i drugim uredskom opremom, Udruga će imati svoje stalno sjedište, svoj ured, mjesto za sastanke tijela Udruge te za arhiv Udruge.

Glavnina naprijed navedenih aktivnosti Udruge ima stalni karakter i čini samu bit djelovanja Udruge.

2. Poticanje i pomaganje umjetničkog i ukupnog duhovnog stvaralaštva članova Udruge

Udruga će, kao i dosad, raditi na duhovnom i umjetničkom stvaralaštvu kao samostalni subjekt kulture, ali i poticati svoje članstvo da pojedinačno ili grupno daju doprinos našoj kulturi na duhovnom i umjetničkom planu.

Za sljedeću godinu Udruga planira organizirati u Zagrebu *dies academicus* za našeg pok. profesora fra Šimu Šimića. Fra Šimo je za đake kojima je bio profesor u Gimnaziji ostao u sjećanju kao beskompromisan profesor srca i ljubavi, snage i hrabrosti, znanja i poštenja te gorljivi govornik i propovjednik Božje riječi.

Udruga će sljedeće godine organizirati hodočašće - posjet franjevačkim samostanima u Kreševu, Gučkoj Gori i Visokom. Hodočašće smo nazvali "Povijesnim putovima Franjevačke klasične Gimnazije Visoko", s obzirom na to da je u ovim samostanima djelovala visočka gimnazija.

Ovo hodočašće, uz duhovni doživljaj, treba biti izazov za kreativne članove Udruge da napišu po koji putopis, povijesni, znanstveni ili umjetnički osvrt, zapis o važnoj osobi iz bogate franjevačke prošlosti kojoj su ovi samostani bili svjedoci.

Iduće godine objavit ćemo *Bilten* za 2022. godinu, a ako ne uspijemo, onda dvo-broj za 2022. i 2023. godinu.

Udruga će u sljedećoj godini, samostalno ili u suorganizaciji s drugim ustanovama organizirati barem jednu tribinu na aktualnu temu u okviru statutarnih ciljeva Udruge.

Očekujemo da će Udruga predstaviti određen broj knjiga naših članova i drugih vrijednih knjiga za koje odbor za kulturu i znanost procjeni da ih je primjereno predstaviti u organizaciji ili suorganizaciji Udruge.

Udruga će i u idućoj godini nastaviti suradnju sa HKD Napretkom i Maticom hrvatskom.

3. Održavanje veza sa sadašnjim i budućim naraštajima Gimnazije

Udruga će i u sljedećoj godini nastaviti suradnju na svaki način koji će biti koristan kako za Gimnaziju tako i Udruhu.

Jedan od načina je i neprestano promicanje, uključujući i medijsku promidžbu, pozitivne uloge i značenja Gimnazije za ukupnost duhovnog, obrazovnog, vjerskog i kulturnog života Franjevačke provincije Bosne Srebrene i hrvatskog naroda, ne samo u Bosni i Hercegovini.

Udruga će unutar Gimnazije, kako je to već ranije rečeno, voljom vodstva Gimnazije, dobiti svoj prostor u kojem će držati dio svojih izdanja na području BiH (biltene, knjige, zbornike, umjetničke slike, nosače zvuka CD-e i slično), prostor koji će biti podsjetnik novim naraštajima đaka Gimnazije na postajanje Udruge koja je stvorena i uspješno djeluje već preko četvrt stoljeća, iz ponosa i ljubavi prema Gimnaziji i njezinim profesorima te poticaj da se i sami uključe u rad Udruge kad za to dođe vrijeme.

Izneseni i predloženi program i plan rada Udruge u 2023. godine jednoglasno je usvojen.

Ad 11.

Pod točkom razno nije bilo prijedloga ni pitanja.

Ad 12.

Na kraju 25. redovitog sabora Udruge vokalno-instrumentalni duhovni sastav „RiM“ izveo je završnu prigodnu pjesmu.

Radno je predsjedništvo potom zaključilo 25. sabor Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Zagrebu i pozvalo sve sudionike na prigodno i ugodno druženje.

Sabor je završio u 13:30 sati.

Zagreb, 12. studenog 2022.

Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko
Krajiška 10 (adresa: Bogovićeveva 1/I (Napretkov kulturni centar)
10000 Zagreb, Hrvatska
www.udfkg.hr

Predsjedništvo Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Zagreb

Poštovani članice,

obraćamo Ti se, evo, nakon skoro godinu dana otkako je izabrano novo vodstvo Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Zagreb.

Želimo Ti se javiti. Pozdraviti Te! Informirati Te o radu naše Udruge. Potom u ime novoga Predsjedništva naše Udruge i u osobno ime predsjednika Udruge želimo Ti zdravlje, mir i svako dobro!

Osim uvodnih riječi, pozivamo Te na zauzeto sudjelovanje na kulturnim aktivnostima i na redovitom radu naše Udruge i to na način koji Tebi najbolje odgovara. Želimo u zajedništvu s Tobom, kao i s ostalim članovima naše Udruge s kojima smo povezani s višom razinom zajedništva življenog u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom, družiti se, dijeliti, živjeti i promicati humanističke, kršćanske, franjevačke te nacionalne hrvatske vrednote što su nam nedvojbeno, osim obitelji, u naslijeđe ostavili naši visočki franjevački profesori.

Svakako jedan od oblika tog bogatog naslijeđa je i naša vrijednosna Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije čija je pokretačka snaga „visočki duh“.

Podsjetimo na to kako Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije djeluje nešto više od četvrt stoljeća (26 godina) i možemo biti ponosni na naše zajedništvo i na sve duhovne i kulturne projekte koji su ostvareni u tom razdoblju.

Istina to i obvezuje, a što ćeš i Ti, nadamo se, poštovani i dragi članu, prepoznati i uključiti se aktivno u djelovanje Udruge koje se inspirira na 140. obljetnici postojanja i djelovanja visočke Gimnazije čiju obljetnicu obilježava Franjevačka klasična gimnazija u Visokom, a Udruga ima namjeru sudjelovati u suorganizaciji i sadržaju navedene obljetnice prema svojim mogućnostima i to po primitku službenog poziva. Uz moguću potporu i suorganizaciju obilježavanja 140. obljetnice postojanja visočke Gimnazije, u programu ovogodišnjeg rada Udruge je i objavljivanje kulturnog i duhovnog projekta „Memorabilia Bosne Srebrene“ koji dosada nije objavljen isključivo zbog nedostatka financijskih sredstava.

Osim navedenih informacija o radu Udruge, podsjećamo Te da kao član Udruge, sukladno statutarnoj obvezi (obveza proizlazi iz ljubavi i odgovornosti svakog člana za uspješno djelovanje Udruge) i preporuci Predsjedništva Udruge, i sam dodatno doprineseš uplatom dužne članarine koja godišnje iznosi 100,00 HRK, na kojoj Ti unaprijed zahvaljujemo.

Visina donacije, osim godišnje članarine od 100,00 HRK, ovisi o Tebi i Tvojim financijskim mogućnostima. Ovom prigodom posebno se obraćamo gospodarstvenicima naše Udruge koji su i dosada novčano pomagali u radu i djelovanju Udruge.

Moliti za financijsku pomoć za našu zajedničku Udrugu nije baš ugodno, ali u cilju ostvarivanja ciljeva Udruge to je naša dužnost. Stoga Te molimo za razumijevanje, a onima koji su darovali donaciju ili podmirili svoju godišnju članarinu iskreno zahvaljujemo.

Udruga će održati svoj godišnji sabor u subotu 12. studenog 2022. godine u Zagrebu, u Franjevačkom samostanu sv. Ilije u Sesvetskoj Sopnici s početkom u 10 sati.

Pozivamo Te da dodeš na naš Sabor u studenom, jer susret na Saboru ima najveću vrijednost.

Jedno od područja kojem se vodstvo Udruge želi posebno posvetiti u sljedećem razdoblju je sređivanje članstva Udruge, naime boljoj organizaciji i boljoj koordinaciji među članovima Udruge s ciljem učinkovitijeg korištenja članskog potencijala u ostvarivanju statutarnih ciljeva Udruge.

Prema Zakonu o udrugama u RH i propisu Statuta naše Udruge obveza je voditi uredno popis članova Udruge sa svim traženim podacima koji se nalaze u priloženom "Obrascu". Rubriku "Datum prestanka članstva" nemoj popunjavati, a rubriku "Datum pristupanja Udruzi" popuni samo ako se sjećaš kad si pristupio, a ako ne, naći ćemo podatke iz arhiva Udruge.

Molimo Te da ispuniš priloženi "Obrazac" tiskanim slovima ili barem čitko s traženim podacima te ga vlastoručno potpišeš i pošalješ unutar sedam dana na adresu:

Vinko Hrkać, Zagreb, Gundulićeva 36, ili skeniran na e-mail: vinko.hrkae@dipatris.hr.

Posebno ističemo na "Obrascu" tiskanu privolu za korištenje Tvojih osobnih podataka za potrebe rada Udruge, što uključuje i objavu nekih podataka u Biltenu Udruge (ime i prezime, adresa prebivališta i kontakt člana Udruge), jer je objava istih bez privole kažnjiva.

Podsjećamo na žiro račun Udruge otvoren u Privrednoj banci broj:

HR 62 2340 0091 1101 5237 6.

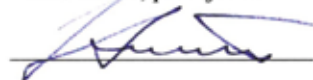
OIB Udruge: 03350862542 i MBS: 01844539

Veselimo se susretu s Tobom!

S poštovanjem i zahvalnošću,

Predsjedništvo Udruge čaka
Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Zagreb

Vinko Hrkać, predsjednik

U Zagrebu, 17. listopada 2022. godine

Obrazac za osvježavanje osobnih podataka člana Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko

iz Zagreba, Krajiška 10 (operativna adresa: Bogovićeve 1, OIB: 03350862542,
(dalje u tekstu: Udruga)

Ime i prezime:		
Osobni identifikacijski broj (OIB):		
Datum rođenja:		
Mjesto i država rođenja:		
Adresa prebivališta ili uobičajenog boravišta: (Poštanski broj mjesta, ulica i kućni broj)		
Kontakt (telefon, mobitel e-mail)		
Datum pristupanja Udruzi:		
Kategorija članstva (molimo zaokružiti slovo ispred riječi)		a) redoviti član b) počasni član
Datum prestanka članstva		

Udruga pri prikupljanju i obradi osobnih podataka postupa u skladu s načelima zakonitosti, poštenosti i transparentnosti, ograničenja svrhe, smanjenja količine podataka, točnosti, ograničenja pohrane te cjelovitosti i povjerljivosti te s osobnim podacima ispitanika, postupa pažljivo te u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka, dalje u tekstu: Uredba) i važećim propisima Republike Hrvatske o zaštiti osobnih podataka, glede podataka koje prikuplja i obrađuje, a u svrhu poštovanja naših obveza glede zaštite osobnih podataka kao voditelja obrade.

Upoznat/a sam s činjenicom da ispunjavanjem ovog "OBRASCA", izričito i dobrovoljno dajem svoju PRIVOLU, kojom potvrđujem da pristajem da Udruga prikuplja, obrađuje i koristi sve moje osobne podatke navedene u ovom "OBRASCU".

Potvrđujem da sam upoznat/a da će Udruga gore navedene osobne podatke koristiti i obrađivati u svrhu vođenja evidencija o članovima Udruge, obavještanja članova o događajima i aktivnostima Udruge, kontaktiranja članova u vezi s djelovanjem i radom Udruge i dostavom svih obavijesti i materijala vezanih uz djelovanje i rad Udruge.

Osobni podaci iz ove privole neće se prosljeđivati trećim osobama, osim ako je to propisano zakonom ili drugim propisima, te će se s njima postupati povjerljivo i u skladu s Uredbom i važećim propisima Republike Hrvatske o zaštiti osobnih

podataka, a Udruga poduzima odgovarajuće mjere radi osiguranja sigurnosti osobnih podataka te usklađenosti s važećim propisima o zaštiti podataka. Udruga savjesno štiti osobne podatke iz ove Privole od gubitka, uništenja, zloupotrebe, neovlaštenog pristupa i neovlaštenog otkrivanja.

Također, izričito potvrđujem da sam, prilikom davanja navedenih osobnih podataka, obaviješten/a o slijedećem te da sam razumio dane informacije:

- (a) voditelj obrade je UDRUGU ĐAKA FRANJEVAČKE KLASIČNE GIMNAZIJE VISOKO iz Zagreba, Krajiška 10 (operativna adresa: Bogovićeva 1, OIB: 03350862542, a kontakt podaci voditelja obrade su Udruga đaka franjevačke klasične gimnazije, Zagreb, Krajiška 10 (operativna adresa: Bogovićeva 1,
- (b) moja prava glede zaštite mojih osobnih podataka za koje dajem ovu Privolu su:

- u bilo kojem trenutku mogu zahtijevati da trajno ili privremeno prestane koristiti moje sve ili dio osobnih podataka navedenih u ovoj Privoli u sve ili dio svrha iz ove Privole. Takav zahtjev može se poslati na adresu Zagreb, Bogovićeva 1, uz određeno navođenje koja se privola povlači. Udruga će, po primitku izjave o povlačenju privole, primitak te izjave potvrditi na isti način na koji ju je primilo (e-mailom ili poštom), a osobni podaci obuhvaćeni izjavom o povlačenju privole se više neće obrađivati, osim ako postoji druga osnova za obradu, počevši od dana primitka povlačenja privole. Sve obrade osobnih podataka učinjene do tog dana ostaju pravno valjane.
- imam pravo na pristup svojim osobnim podacima koji su prikupljeni temeljem ove Privole, što znači pravo dobiti informacije vezane uz postupak prikupljanja i obrade osobnih podataka iz ove Privole te dobiti potvrdu obrađuju li se moji osobni podaci kao i dobiti kopiju mojih osobnih podataka ako to ne utječe negativno na prava drugih ispitanika
- imam pravo na ispravak i dopunu netočnih osobnih podataka koji su prikupljeni temeljem ove Privole.
- imam pravo na "zaborav", odnosno brisanje osobnih podataka koji su prikupljeni temeljem ove Privole
- imam pravo na ograničenje obrade, dakle da se osobni podaci ne koriste, ali da se čuvaju ako je sporna točnost osobnih podataka, ako je obrada nezakonita ili tijekom rješavanja postupka po prigovoru
- imam pravo na prenosivost podataka danih na temelju ove privole
- imam pravo na prigovor na obradu podataka
- imam pravo na podnošenje prigovora Agenciji za zaštitu osobnih podataka u slučaju da Udruga postupa suprotno Uredbi pri obradi osobnih podataka.

Upoznat/a sam da Udruga mora odgovoriti na moj zahtjev za ostvarivanje prava, vezan za gore navedene osobne podatke, bez nepotrebnog odgađanja i u svakom slučaju u roku od mjesec dana od zaprimana zahtjeva.

Potpis: _____

Promidžba trodijelnog nosača zvuka MEMORABILIA BOSNE SREBRENE

Napretkov kulturni centar Zagreb
24. travnja 2023.

Vine Mihaljević

Poštovani dame i gospo-
do, iznimno mi je čast i za-
dovoljstvo da mogu s neko-
liko riječi predstaviti trostru-
ki CD naslovljen *Memorabilia
Bosne Srebrenice*.

Prema mišljenju američ-
kog filozofa i kritičara um-
jetnosti Arthura Colemana

Dantoa, sam naslov nekog djela „uputa je za tumačenje“ njegova sadržaja, ili pak prema profesoru povijesti umjetnosti sa Sveučilišta u Chicagu, Williamu Johnu Tomasu Mitchellu, naslov nekog djela „informira i interpretira“ njegov sadržaj. Tako je i *Memorabilia Bosne Srebrenice* naslov trostrukog CD-a u kojemu naslov *memorabilia* označava događaje koji su vrijedni pamćenja, a ti događaji povezani su uz više od sedam stoljeća postojanja i djelovanja bosanske franjevačke provincije Bosna Srebrena iz Sarajeva i događaje koji se odnose na opstojnost hrvatskoga katoličkog naroda i očuvanje njegovog duhovnog i kulturnog identiteta u religijskom pluralizmu i u sučeljavanju s različitim kulturama.

Franjevci su naviještali i živjeli Evanđelje, propovijedali i svjedočili Božju Riječ, poučavali kršćanski katekizam, odgajali i obrazovali kršćanski puk. Pored evanđeoskog poslanja, prema povijesnim okolnostima, glavno sredstvo propovijedanja bosanskim franjevcima bila je *riječ, pisana riječ*, a u to područje ubrajaju se i *franjevačke kronike - ljetopisi*. Bosanski franjevci pisali su prvi knjige na hrvatskom narodnom jeziku u Bosni i Hercegovini; prvi su bili diplomirani liječnici u BiH; putopisci, prosvjetitelji i utemeljitelji prve pučke škole; politički predstavnici, nosioci kulture i pokretači prvog časopisa u BiH.

Nakon Tridentskog sabora, katoličke reforme i obnove te protestantske reformacije, u franjevačkoj književnosti u 17. st. prevladava propovjedništvo, a u 18. stoljeću nastaje novi oblik franjevačke književnosti: *samostanske kronike* čije ulomke večeras predstavljamo. U kriznim okolnostima slabljenja teokratskog-osmanlijskog carstva, samostani su izloženi stalnim rizicima i zbog toga franjevci bilježe sve događaje koji su važni za pojedini samostan i za provinciju kao i za bosanskohercegovačko društvo. Franjevački jezik 19. stoljeća pokazuje egzistencijalni odgovor na situacije u kojima su franjevci živjeli – naime „gotovo cjelokupno kulturno djelovanje bosanskih franjevaca ostvaruje se na području riječi i jezika“. U nemirnim događajima 19. stoljeća nestajale su strukture turskog carstva, u Bosni se osjećaju utjecaji

širenja nacionalnih ideja i prosvjetiteljstva sekulariziranog Zapada kojima je izložen politički, kulturni, crkveni i redovnički život franjevac. No usprkos svim mijenama franjevci ostaju vjerni svome evanđeoskom i franjevačkom poslanju, svojoj provincijskoj zajednici Bosni Srebrenoj i svome hrvatskom katoličkom narodu i – to je franjevački identitet i kontinuitet o čemu svjedoče samostanski ljetopisi.

Ideja Memorabilie Bosne Srebrene i njeno ostvarenje: početkom 2009. godine dr. sc. Jozo Džambo, jedan od utemeljitelja naše Udruge, predstavio je ideju o izdavanju CD-a ulomaka (tekstova) iz pojedinih franjevačkih ljetopisa. Predsjedništvo Udruge prihvatilo je prijedlog dr. Džambe, ali zbog složenosti projekta i objektivnih poteškoća realizacija projekta odgođena je. U isto vrijeme Udruga je objavila multimedij-ski projekt „Pjesma nad pjesmama“ koji se sastojao od nosača zvuka, spota i notne knjige. Napomenimo kako je taj CD 2014. dobio godišnju nagradu „Porin“ kao najbolji album duhovne glazbe.

Nakon dovršenja projekta „Pjesma nad pjesmama“ (u izdanju Udruge s Cro saccrom Hrvatskog katoličkog radije i Croatia records iz Zagreba u suizdanju Franjevačkog medijskog centra Svjetlo riječi i Hrvatskog kulturnog društva Napredak iz Sarajeva) i nakon što je Udruga dobila suglasnost franjevačke provincije Bosne Srebrene za suizdanje, započela je realizaciju projekta *Memorabilia BS*. Već godine 2015. u „Gelo studiju“ u Zagrebu snimljeni su svi tekstovi - ulomci iz franjevačkih kronika koje je pomno i u suradnji s akademikom Srećkom Džajom, odabrao dr. Džambo. Dr. Džambo je to učinio sa znanstvenom akribijom navodeći točno vrijeme trajanja pojedinog ulomka kao i broj znakova – kao na primjer: kod izbora ulomaka fra Grge Martića iz *Zapamćenja* zabilježio je: „2' 6" i 1600 znakova“; ili kod Ivana Franje Jukića, iz *Zemljopis i poviesnica Bosne*: „3' 45" i 3150 znakova).

Uvodne tekstove čitali su nacionalni prvak Drame u HNK u Zagrebu Dragan Despot i mladi glumac Ivan Čuić, a ulomke iz pojedinog ljetopisa čitao je dramski prvak, kazališni, televizijski i filmski glumac, profesor na Akademiji dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu i pročelnik na Odsjeku glume Joško Ševo. Glazba pak maestra Ante Gele daje ulomcima iz pojedinih ljetopisa posebno i dublje meditativno duhovno značenje.

Zbog objektivnih poteškoća daljnja realizacija projekta je bila na čekanju: gospodarska kriza, pandemija (epidemija) korona virusa, zatim potresi uzrokovali su dugu krizu projekta. Usprkos svemu od projekta se nije odustajalo. I novoizabrano vodstvo naše Udruge, s predsjednikom Vinkom Hrkaćem, ponovno je prije dvije godine (2021) pokrenulo dovršenje projekta *Memorabilia BS*. Donacijama članova gospodarstvenika Udruge kao i od članova Udruge i donacijom Croatia records, projekt je nakon dugo vremena finaliziran krajem prošle godine, a objavljen početkom ove godine na tri nosača zvuka: prvi CD sadrži opći uvod te dijelove ljetopisa: fra Nikola Lašvanin, *Kronika aliti uspomena do vikova svega svijeta*, fra Filip Lastrić, *Pregled starina bosanske provincije*, fra Bono Benić, *Ljetopis sutješkog samostana*; drugi CD sadrži: fra Marijan Bogdanović, *Ljetopis kreševskog samostana*, fra Ivan Franjo Jukić, *Zemljopis i poviestnica Bosne Slavoljuba Bošnjaka*, fra Grga Martić, *Zapamćenja*, a treći CD sadrži: fra Jako Baltić, *Godišnjak od Dogadjajah cérkvenih, svétskih i promine vremenah u Bosni*, fra Bono Ravlić, *Svjetlo u tami* i fra Ljubo Lucić, *Između neba i granata*.

Na kraju preostaje, rekao bih, onaj najljepši dio – zahvale. Prije svega zahvaljujemo na suradnji franjevačkoj provinciji Bosni Srebrenoj iz Sarajeva, zatim našem suizdavaču, domaćinu HKD Napredak u čijim prostorima održavamo sjednice Predsjedništva i predstavljamo promocije i druga kulturna događanja. Hvala predsjedniku uprave Croatia recordsu, gosp. Želimiru Babogredcu na dugogodišnjoj suradnji i na donaciji (500 kompleta *Memorabilie BS*) kojom je omogućena i finalizacija ovoga dugogodišnjeg projekta. Hvala i gosp. Slavku Nediću s HKR-a koji nam svojim iskustvom redovito pomaže u organizaciji i u programu naših kulturnih događanja.

Iskrene čestitke i zahvale autoru ulomaka iz franjevačkih ljetopisa dr. sc. Jozi Džambi koji je, uz Antu Jeličića, utemeljitelj naše Udruge. Žao nam je da zbog ranije dogovorenog plana putovanja u Bosnu dr. Džambo nije mogao nazočiti ovom predstavljaju.

Zahvaljujemo autoru glazbe i glazbenom producentu Anti Geli koji je dugo godina neumorno slušao, svirao i snimao glazbu koja slušatelje uvodi u dublje doživljaje sadržaja pojedinih ulomaka iz franjevačkih ljetopisa. Iskreno hvala Ivani Husar Mlinac koja je na čudesan način, pjesmama objedinila dva velika projekta naše Udruge.

Hvala i urednicima gosp. Domagoju Bešliću i Vini Mihaljeviću koji su kontinuirano, nesebično i strpljivo uređivali izdanje *Memorabilia BS*. Od početka do konca projekta, nesebično su dali svoj poseban obol projektu *Memorabilia BS*, članovi gospodarstvenici naše Udruge, kao gospodarstvenik član Udruge, izvršni producent Anto Franjičević te redoviti donatori: Ferdo Širić, Ivica Brkičić, Stipo Bešker, Slobodan Matić te pojedini članovi Udruge kao Vinko Hrkać, Vine Mihaljević i drugi.

Zahvaljujemo akademskom umjetniku, članu naše Udruge Vladimiru Blažanoviću koji je izradio omotnicu nad kojom je budno pazio da bude uistinu *memorable*, za pamćenje. Hvala i prof. emer. dr. sc. Ivi Pranjkoviću koji se redovito brine o jeziku.

Zahvaljujemo i predstavnicima medija koji objektivno, istinito i činjenično informiraju društvenu i kulturnu javnost o različitim aktivnostima naše Udruge. I na kraju, zahvaljujemo svima koji su u ovih proteklih godina na bilo koji način sudjelovali u ostvarenju projekta *Memorabilia BS* i hvala svima vama, dragi gosti, podupiratelji, prijatelji i članovi Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb.

Ulomci koje je čitao Dragan Despot:

Fra Nikola Lašvanin, *Uspomena od nekoliko biskupa bosanskih*

Kada biše biskup fra Blaž Kovačić iz Kreševa, koji bižeći od progonstva turskoga utopi se u Drini – i rekoše isti Turci da je bio iznio barjake papine, da mu Bosnu izdaje. Zato prov[incija] bosanska Turkom dade mloge jaspri i malo frat[r]i glava ne pogubiše, zašto Turci ih obmetahu da su s njim bili ugovorili Bosnu izdat.

Kada drugi biskup bi f[ra] Toma Skorojević, zaradi koga fratri mloga progonstva imaše od Turaka i mlogo im dadoše jaspri, zašto Turci isto sumljahu od ovoga što i od prvoga ...

Treći biskup u Bosni bi f[ra] Antun Matković, koji budući došo iz Rima, rekoše Turci da je donio mlogo blago što će mitit krstijane po Bosni da papi zemlju izdadu.

I kad ovi umri u Požegi, dojdouše Turci u manastir iskati rečeno blago i, ne mogući ga nać, otvoriše mu grob, jeda bi ga u njemu našli s njime. A kad ga ni tu ne najdoše, navališe na fratre, da su ga oni sakrili; i zato fratri izgubiše veće od deset hiljada talira i teško glave im ostaše.

[...] Četvrti biskup od Duvna bi f[ra] Danijel, koji bižeći od turske napasti put Korčule, bi uhićen od istih Turaka. I staviše ga u Vrgorcu, u tavnicu, i fratri ga odkupiše kakono sužnja.

Fra Filip Lastrić, *Pregled starina Bosanske provincije*

Pročitao sam kako je neki ozbiljan povjesničar rekao da je za svakoga čovjeka sramota ako ne pozna kraja u kojem boravi, ako ne zna kako je u njega došao i od kojih je pređa potekao. Zapisao sam ovdje neke podatke koje sam silom prilika, a ne privučen sklonošću, morao zabilježiti iako nisam povjesničar te iako nemam povjesničkih pomagala. [...] Jedina mi je želja i cilj da potaknem buduća pokoljenja našega naroda da nastave njegovati ovu suhu granu znanosti, koju ni naši stari nisu razvijali. Ja sam se ovim počeo baviti gotovo kao osamdesetogodišnjak, drhtavih ruku, upola slijepih očiju na izmaku tjelesne snage. Nadam se da kasniji naraštaji neće prezreti moj trud zbog oskudnosti i nesavršenosti ovog djela. Umjesto toga nadam se, kad dođu do bogatijih dokumenata i ako budu živjeli u sretnijim vremenima da će ga, natječuci se, proširiti i usavršiti. Neka bude tako.

O povlasticama turskih careva:

Sultan Mehmed Han, koji je prvi silom podvrgao i zaposjeo Bosansko kraljevstvo, udostojao se obdariti redovnike Franjevačkog reda vrlo povoljnim povlasticama; njih sadrži dragocjena povelja zvana *Athnama*. Slično i njegovi nasljednici, nikad nisu odbili (naše) molbe da te povlastice potvrde. Njihove fermane ili povelje a posebno spomenutu *Athnamu* treba vrlo često iznositi pred upravitelje i državne suce da ih provjere ili da ih provedu u život. To nije išlo bez velika mita, iako bi ih oni morali jednako slušati koliko ih poštivaju. Svaki put, naime, kad god ih pročitaju, iskažu im počast prinoseći svitak s polumjesecom svome čelu, pa time izraze svoje pokoravanje. Međutim, u primjeni tih povelja rade potpuno suprotno [...].

Fra Marijan Bogdanović, *Kronika kreševskog samostana*

Nikako ne znam što bi trebalo da prikažem na samom početku ove knjige: ili – kako je prorok Jeremija tugovao kad je židovski narod bio kažnjen a jeruzalemski hram razoren, ili – kako ga je Zorobabel ponovno sagradio i kako je povratio narod iz sužanjstva. Upravo s tim događajima iz Svetoga pisma mogli bismo – zbog sadašnje turske vladavine – odlično usporediti ovaj strahoviti požar, koji je uništio kreševski franjevački samostan, i smućenost i tugu kršćanskog puka te ponovnu izgradnju toga samostana. Nitko, naime, tko to nije vidio ili doživio, ne bi mogao vjerovati koliko u ovim osmanskim krajevima kršćani duhovno i materijalno trpe, kad se dogodi ovakav slučaj, ili, koliko je teško kod ovih vlasti dobiti dopuštenje da se ponovo sagrađe crkve i samostani.

Fra Ivan Franjo Jukić, *Zemljopis i poviestnica Bosne*

Još jednu riječ upravljam mojim neprijateljima. Ne pitajte tko je ovo pisao? Vi me dobro znate, jer za svako moje domorodno poslovanje napojili ste me čašom čemera i pelina! Ja za vas ovo nisam pisao, jer znam, da vam ugoditi nisam mogo: vi malo ol ništa ne štijete, pak opet sve znate! i buduć da je vaš maksim „dolce far niente“, to ja znam, da bi vam onda najbolje ugodio, kad kao i vi ništa dobra ne bi radio, a sve dobro zlobio i krepostno nenavidio? Da vam Bog prosti. [...]

Fra Bono Ravlić

Ovdje se prisjećam odgovora fra Ignacija Nikolića [...], koji je uhićen i optužen, a da nije mogao ni slutiti za kakva djela ga sude. On je na ispitivanju upitan zašto je zatvoren. Jednostavno je odgovorio: „*Valjda došao red na mene*“. Ni ja onih prvih dana valjda još nisam bio svjestan posljedica svake izgovorene riječi, nisam bio dovoljno oprezan, pa sam se znao i zaboraviti. Naime, svaku noć, sve do u „sitne“ sate i dalje mogli su se iz zatvorskih podruma čuti jauci zatvorenika. Iako se moja „soba“ nalazila u visokom prizemlju desno na ulazu u zgradu, jauci iz podruma često su mi probadali srce i um, tako da sam slušajući očajničko „majko moja“ iz podzemlja, samo uzdisao, započinjao molitvu dok bi mi cijelim tijelom prolazili trnci očekivanih muka. Od drugih suuznika sam čuo kako su se, slušajući krikove paćenika u usorskim podrumima, sami valjali po podu samice, vrtjeli se po njoj kao uznemirene ribe u mutnoj vodi, „šetali“ po samici do gubljenja svijesti ili bi padali u nekakav tupi zanos i gubili svaku vezu sa stvarnosti. Tako su gubili i strah i jezu koja ih je obuzimala kada bi zatvorske zidine odzvanjale od jauka mučenih. Mučenjem su iznuđivana priznanja, a često se na optuženicima izživljavalo na najokrutniji način. Dakle, još uvijek neuigran, ne uvažavajući svoj položaj, usudio sam se, zbog prvog dojma o njima, ali i moje naivnosti, zapitati isljednika, pred kojim sam uz vrata sjedio na jednoj staroj stolici, čemu tolika mrcvarenja, zar ne bi bilo humanije skratiti, pojednostaviti postupak, kada je njegov ishod već poznat. „Isljednikov“ odgovor bio je vrlo kratak: „Treba najprije zaslužiti smrt.“

Fra Ljubo Lucić, *Između neba i granata – sarajevski dnevnik*: 12. travnja 1993.

– Uskrсни ponedjeljak

U 14 sati sam išao [...] u Kamerni teatar na osnivanje nove hrvatske stranke: HSS Bosne i Hercegovine. [...] Bilo je pozdravnih govora. [Izišao sam i rekao:]

Ukoliko me na drugom svijetu vidite u paklu, onda to neće biti samo zbog mojih velikih grijeha nego i zato što sam nekoć izjavljivao da neću ni u kraljevstvo nebesko ako gore bude samo jedna partija i ako bude vladalo jednoumlje. Nisam zato da hrvatski narod u Bosni i Hercegovini zastupa samo jedna partija ma kakva ona bila, a svi vidimo da nam je potrebna drugačija partija i da nam ova Radićeva najviše odgovara. Radić je urastao u dušu našega čovjeka, on ga je učio politički misliti. Ja sam kao dijete najprije naučio čitati iz Mačekove početnice pa sam onda u školi učio čitati i pisati. Potrebno je da naši ljudi i danas uče misliti od Radića i njegovih predstavnika pa zato želim svu sreću novoj stranci.

12. studenoga 1994. – nedjelja

Dok sam propovijedao u 16 sati, otvorila su se vrata i nitko nije ušao. Pred vratima su dječurlija urlikala Allahu ekber! Jedna djevojka i Vlatko Filipović pošli su ih tjerati, a ja sam doviknuo da ih ne tjeraju, jer nam je to znak što nas sutra čeka u ovakvoj sredini. U propovijed [...] sam uključio kako je poštivanje čovjeka kao osobe, Božje slike, Božjeg sina i suradnika (a ne roba) uvjet za suživot među ljudima. Zato nas ne treba čuditi što djeca vrijeđaju pripadnike druge vjere. Bojim se da negdje na drugom mjestu netko pred džamijom viče Isus i Marija!, a to može biti samo uvreda Isusu, kao što je i ovo što smo čuli uvreda Bogu (Allahu).

Promidžbom „Memorabilia Bosne Srebrene“ naša Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba „vratila se“ u duhovni, kulturni i društveni život hrvatskoga i bosanskohercegovačkog društva na široka vrata o čemu svjedoče značajni, pozitivni odjeci u religijskim i društvenim medijima od kojih su ovdje samo neki spomenuti za ilustraciju.

Mediji o promidžbi trodijelnog nosača zvuka „Memorabilia Bosne Srebrene“

Uredništvo

Početak godine 2023. Udruga ĐFKG Visoko iz Zagreba objavila je trostruki nosač zvuka „Memorabilia Bosne Srebrene“. Već 10. ožujka 2023. o objavljivanju navedenih nosača zvuka donosi vijest u međunarodnom radijskom programu Glas Hrvatske HRT-a za Hrvate izvan domovine, Slavica Štefić pod naslovom *Objavljeno trostruko izdanje „Memorabilia Bosne Srebrene“* (<https://glashrvatske.hrt.hr/hr/vijesti-iz-bih/objavljeno-trostruko-izdanje-memorabilia-bosne-srebrene--10654044>).

Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko objavila je CD izdanje „Memorabilia Bosne Srebrene“ s ulomcima iz franjevačke pisane baštine.

Slijedeći samostansku tradiciju zapadne crkve, franjevci Bosne Srebrene su manje ili više sustavno tijekom stoljeća vodili kronološke zapise ili ljetopise i brižno ih čuvali kao jedno od svjedočanstava svoje opstojnosti i povijesnog identiteta.

Na glazbu gitarista *Ante Gele*, pomno odabrao tekstone čitali su *Suško Ševo*, *Dragan Despot* i *Ivan Čuić*, a odabrao ih je i pripremio *Jozo Džambo*. Izdanje je likovno oblikovao akademski slikar *Vladimir Blažanović*.

Svi spisi pisani su za internu upotrebu samostana, odnosno provincije kao šire zajednice, ali uvijek i s namjerom da i za buduća pokoljenja zabilježe i prenesu ono što je iz perspektive autora „memorabilis“, odnosno „pamćenja vrijedno“.

Ipak, oni i sadržajem i porukom daleko nadilaze sam prividno uski prostor na koji su usredotočeni. Nisu samo dokumenti dramatične povijesti franjevačke bosanske zajednice i bosansko-hercegovačkoga društva, nego i svjedočanstvo obrazovne razine autora, njihovog poliglotskog pedigrea, stupnja informiranosti o izvan provincijskim zbivanjima, načitanosti te pripovjedačkog i književnog dara.

Fra *Nikola Lašvanin*, fra *Filip Lastrić*, fra *Bono Benić*, fra *Marijan Bogdanović* i fra *Jako Baltić* samo su neki od franjevaca o čijem životu i djelovanju govori ovo izdanje, a slušateljima se želi u novom obliku ponuditi uvid u ovaj iznimno važan dio bosansko-hercegovačke pismenosti i franjevačke prisutnosti na prostorima njihova djelovanja.

Promidžbu nosača zvuka „Memorabilia Bosne Srebrene“ objavila je HRT u svom televizijskom programu o kulturnim, društvenim i zabavnim vijestima u „Magazin hrt“ naslovljen *Trostruki CD „Memorabilia Bosne Srebrene“* 24. 4. 2023. (<https://magazin.hrt.hr/kultura/memorabilia-bosne-srebrene--10734574>) (Dnevnik/IMS/HRT). Kakvo se blago nalazi u ljetopisima koje su kroz stoljeća pisali bosanski franjevci - otkriva trostruki CD „Memorabilia Bosne Srebrene“, koji je izašao u nakladi Croatia Recordsa i Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije iz Visokog. Predstavljen je večeras u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu. Osim što svjedoče o dramatičnoj

povijesti bosanskih franjevaca i bosanskohercegovačkog društva, ljetopisi pokazuju i književni, pripovjedački dar autora, obrazovanje, informiranost.

Album je likovno oblikovao akademski slikar *Vladimir Blažanović*, glazbu potpisuje *Ante Gelo*, a odabrane tekstove čitaju *Dragan Despot*, *Joško Ševo* i *Ivan Čujić*

Bosanski franjevci su mahom završili fakultete u drugim školama u kršćanskoj Europi, kako su oni to tada zvali, i vraćali se u Bosnu koja nije bila ni kršćanska ni europska. To je bila jedna svojevrsna supkultura potlačenih i nepriznatih dijelova naroda, govori *Vinko Hrkać*, predsjednik Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko.

Vijest o promidžbi donose i drugi portali kao narod.hr/ u vijestima o kulturi pod naslovom *Memorabilia Bosne Srebrene: Svjedok djelovanja bosanskih franjevaca*, objavio mb, 25. 04. 2023. (<https://narod.hr/kultura/memorabilia-bosne-srebrene-svjedok-djelovanja-bosanskih-franjevaca>). Predstavljanje trostrukog CD-a “*Memorabilia Bosne Srebrene*” održano je u ponedjeljak 24. travnja u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu. CD je skup ulomaka iz *franjevačke pisane baštine*, odnosno iz franjevačkih ljetopisa koji svjedoče njihovom djelovanju i u onim najtežim vremenima. *Autor glazbe je Ante Gelo*, a odabrane tekstove čitaju *Dragan Despot*, *Joško Ševo* i *Ivan Čujić*. Odabir tekstova i uvodnih komentara napravio je i pripremio Jozo Džambo, a za likovno oblikovanje zaslužan je akademski slikar *Vladimir Blažanović*. *Nakladnici izdanja su Croatia Records i Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko*.

Na svečanom predstavljanu CD-a govorili su domaćin i suizdavača Goran Štrbac iz HKD-a Napredak, predsjednik Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko Vinko Hrkać, predsjednik uprave Croatia Recordsa Želimir Babogredac. O samom albumu, ideji i nastanku govorio je urednik izdanja Vine Mihaljević, kao i autor glazbe Ante Gelo. Obojica su izrazili radost što je CD nakon godina rada ugledao svjetlo dana. Recitacije odabranih ulomaka izveo je glumac Dragan Despot, dok su Ante Gelo i Ivana Husar Mlinac izveli pjesme “*Nađeni Bog*” te “*Pjesmu nad pjesmama*”.

Franjevci u Bosni poznati su kao čuvari vjere, kulture i identiteta. Kroz stoljeća djelovanja prošli su kroz mnoge nedaće, a upravo su spomen na godine rada sačuvali pišući ljetopise. *Osim što služe kao povijesni izvori, ljetopisi su važni književni dokumenti zbog jezika i načina na koji su pisani*. Uglazbljivanjem i interpretacijom dobili su jednu novu dimenziju tako da ih se sada može i slušati.

Suizdavač i domaćin promidžbe nosača zvuka Napretkov kulturni centar u Zagrebu, na svojim webstranicama objavio je informaciju odnosno tekst o “*Memorabilia Bosne Srebrene*” <https://www.hkdnapredak.com/u-zagrebu-predstavljen-album-memorabilia-bosne-srebrene/> s nadnevkom 26.04.2023. i naslovljenu: U Zagrebu predstavljen album “*Memorabilia Bosne Srebrene*”.

U ponedjeljak, 24. travnja 2023. godine u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu predstavljen trostruki album *Memorabilia Bosne Srebrene* snimljen na nosaču zvuka i obuhvaća ulomke iz bogate *franjevačke pisane baštine*. CD je snimljen u izdanju Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko, Zagreb i Croatia Recordsa, a u suradnji s franjevačkom provincijom Bosne Srebrne iz Sarajeva i Hrvatskim kulturnim društvom Napredak.

Na početku predstavljanja sve prisutne pozdravili su: *Goran Štrbac*, član Uprave Napretkovog kulturnog centra u Zagrebu i *Vinko Hrkač*, predsjednik Udruge đaka Franjevačke gimnazije Visoko u Zagrebu, te *Želimir Babogredec*, predsjednik Uprave Croatia Recordsa.

Ideja za ovaj projekt nastala je još 2009. godine, a zaživjela je tek 2015. godine kada su napravljeni prvi tonski zapisi. Zbog materijalnih poteškoća nastupila je stanka, a projekt je ponovno nastavljen 2021. godine da bi danas, konačno ugledao „svjetlo dana“. „Memorabilia Bosne Srebrene“ naslov je trostrukog CD-a u kojemu naslov *memorabilia* označava događaje koji su vrijedni pamćenja, a ti događaji povezani su uz više od sedam stoljeća postojanja i djelovanja bosanske franjevačke provincije Bosna Srebrena iz Sarajeva i događaje koji se odnose na opstojnost hrvatskoga katoličkog naroda i očuvanje njegovog duhovnog i kulturnog identiteta u religijskom pluralizmu i u sučeljavanju s različitim kulturama.

„*Slijedeći samostansku tradiciju Zapadne crkve, franjevci su Bosne Srebrene manje ili više sustavno tijekom stoljeća vodili kronološke zapise ili ljetopise i brižno ih čuvali kao jedno od svjedočanstava svoje opstojnosti i povijesnog identiteta. Svi spisi pisani su za internu upotrebu pojedinih samostana odnosno provincije kao šire zajednice, ali uvijek i s intencijom da i za buduća pokoljenja zabilježe i prenesu ono što je iz perspektive autora “memorabilis”, odnosno “pamćenja vrijedno”. Iako ovi spisi imaju obiteljski karakter, oni i sadržajem i porukom daleko nadilaze sam prividno uski prostor na koji su usredotočeni. Oni su ne samo dokumenti dramatične povijesti franjevačke bosanske zajednice i uopće bosansko-hercegovačkoga društva nego i svjedočanstvo obrazovne razine autora, njihova poliglotskog pedigree, stupnja informiranosti o zbivanjima izvan provincije, njihove načitanosti te pripovjedačkog i književnog dara*“, rekao je u svom izlaganju *Vine Mihaljević*, urednik ovog izdanja.

Na ovom CD-u snimljeni su zapisi iz tekstova *fra Nikole Lašvanina*, *fra Filipa Lastrića*, *fra Bone Benića*, *fra Marijana Bogdanovića* te *fra Jake Baltića* koji su samo neki od franjevaca o čijim životima i djelovanju govori ovo izdanje, a slušateljima se želi u novom obliku ponuditi uvid u ovaj iznimno važan segment bosansko-hercegovačke pismenosti i franjevačke prisutnosti na prostorima njihova djelovanja.

Textove snimljene na ovom CD odabrao je dr. *Jozo Džambo* u suradnji s akademikom *Srećkom Džajom*, a čitali su ih glumci *Dragan Despot*, *Joško Ševo* i *Ivan Čuić*, a glazbenu podlogu za ovaj projekt komponirao je i odsvirao *Ante Gelo*, što ovim tekstovima daje i posebnu meditativnu dimenziju.

Ante Gelo zahvalio je u ime sudionika izdavačima ovoga projekta što su imali čast sudjelovati na jednom ovako važnom djelu koje čuva zapis o djelu franjevacu u Bosni i Hercegovini na očuvanju kulturnog identiteta na tom prostoru koje ne zaostaje svojom kvalitetom za sličnim djelima srednjoeuropskih zemalja. Tijekom predstavljanja, odabrane tekstove je pročitao glumac *Dragan Despot* uz glazbenu pratnju *Ante Gele*. U programu je nastupila i *Ivana Husar Mlinac* koja je surađivala na njihovom prethodnom projektu „Pjesma nad pjesmama“.

Zatim navedimo foto-vijest s priloženim tekstom Katoličke tiskovne agencije Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine od 28. travnja 2023. naslovljene „U Zagrebu predstavljen album ‘Memorabilia Bosne Srebrene’“ (<https://www.ktabkbih.net/hr/foto-galerija/51237>) s tekстом koji je prenijelo „Svjetlo riječi“ 29. travnja 2023. Franjevački mjesečnik u Bosni Srebrenoj preuzima vijest od Katoličke tiskovne agencije Biskupske konferencije BiH i donosi vijest naslovljenu „U Zagrebu predstavljen album ‘Memorabilia Bosne Srebrene’“ 29. 4. 2023.

<https://www.svjetlorijeci.ba/u-zagrebu-predstavljen-album-memorabilia-bosne-srebrene/>

Zatim slijedi tekst Svjetla riječi. *Ideja za projekt nastala je još 2009., a zaživjela tek 2015. godine kada su napravljeni prvi tonski zapisi. Zbog materijalnih poteškoća nastupila je stanka, a projekt je ponovno nastavljen 2021. da bi danas, konačno ugledao „svjetlo dana“.*

U ponedjeljak, 24. travnja u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu predstavljen je trostruki album „Memorabilia Bosne Srebrene“ snimljen na nosaču zvuka. Album obuhvaća ulomke iz bogate franjevačke pisane baštine, objavljeno je na mrežnoj stranici HKD Napredak. CD je snimljen u izdanju Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko, Zagreb i Croatia Recordsa, a u suradnji s Franjevačkom provincijom Bosne Srebrene i Hrvatskim kulturnim društvom Napredak.

Na početku predstavljanja sve prisutne pozdravili su: Goran Štrbac, član Uprave Napretkovog kulturnog centra u Zagrebu i Vinko Hrkać, predsjednik Udruge đaka Franjevačke gimnazije Visoko u Zagrebu, te Želimir Babogredec, predsjednik Uprave Croatia Recordsa.

„Memorabilia Bosne Srebrene“ naslov je trostrukog CD-a u kojemu naslov *memorabilia* označava događaje koji su vrijedni pamćenja, a ti događaji vezani su uz više od sedam stoljeća postojanja i djelovanja Franjevačke provincije Bosne Srebrene iz Sarajeva i događaje koji se odnose na opstojnost hrvatskoga katoličkog naroda i očuvanje njegovog duhovnog i kulturnog identiteta u religijskom pluralizmu i u sučeljavanju s različitim kulturama.

Na ovom CD-u snimljeni su zapisi iz tekstova fra Nikole Lašvanina, fra Filipa Lastrića, fra Bone Benića, fra Marijana Bogdanovića te fra Jake Baltića. Ovo su samo neki od franjevaca o čijim životima i djelovanju govori ovo izdanje, a slušateljima se želi u novom obliku ponuditi uvid u ovaj iznimno važan segment bosansko-hercegovačke pismenosti i franjevačke prisutnosti na prostorima njihova djelovanja.

Tekstove snimljene na ovom CD odabrao je dr. Jozo Džambo u suradnji s akademikom Srećkom Džajom, a čitali su ih glumci Dragan Despot, Joško Ševo i Ivan Čuić. Glazbenu podlogu za ovaj projekt komponirao je i odsvirao Ante Gelo, što tekstovima daje i posebnu meditativnu dimenziju.

Gosp. Gelo zahvalio je uime sudionika izdavačima ovoga projekta na pozivu za sudjelovanje u kreiranju jednog ovako važnog djela koje čuva zapis o djelovanju franjevaca koji su u Bosni i Hercegovini radili na očuvanju kulturnog identiteta tog prostora. Napomenuo je i kako je riječ o djelu koje kvalitetom ne zaostaje za sličnim djelima srednjoeuropskih zemalja.

Tijekom predstavljanja odabrane tekstove pročitao je glumac Dragan Despot uz glazbenu pratnju Ante Gele. U programu je nastupila i Ivana Husar Mlinac koja je surađivala na njihovom prethodnom projektu, prenijela je Katolička tiskovna agencija Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine ([KTA BK BiH](#)).

Ovih nekoliko medijskih vijesti s različitih portala o promidžbi trostrukog nosača zvuka „Memorabilia Bosne Srebrene“ i pozitivnih prosudbi o njihovom sadržaju govore o kvaliteti realiziranog projekta naše Udruge. Pozitivne medijske reakcije jesu priznanje našem radu, ali su i poziv na još veće zalaganje i obveza da i dalje članovi Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko kvalitetno djeluju imajući u vidu poglavito statutarne ciljeve Udruge. Ostvarenjem i promidžbom projekta „Memorabilia Bosne Srebrene“ Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko „na široka vrata“ (kako se kaže) vratila se u društveni i kulturni život hrvatskog i bosansko-hercegovačkog društva u postkovidskom vremenu.

Premijera dokumentarnog filma „Škola naših fratara“

(Visoko, 26. svibnja 2023.)

Velika su mi čast i zadovoljstvo što vas mogu pozdraviti u ime đaka, odgajateljica, profesorica i profesora i ostalih djelatnika Franjevačke klasične gimnazije te vam zaželjeti da se ugodno osjećate u prostorijama škole. Posebice pozdravljam *prisutne*: fra Janko Ćuro, vikar Provincije, urednik i ravnatelj Svjetla riječi; fra Vinko Sičaja, ekonom i definator Provincije; prof. dr. fra Josip Jozić, dekan Franjevačke teologije u Sarajevu; g. Dženan Handžić, direktor medrese „Osman ef. Redžović“; g. Vinko Hrkać, predsjednik Udruge đaka FKG Visoko; g. Slobodan Matić, ravnatelj prevodilačke škole SPES te predstavnici općine i medija.

Prije same praiizvedbe dokumentarnog filma, za završetak dokumentarnog filma želim zahvaliti: scenaristima prof. dr. sc. Vini Mihaljeviću, g. Mislavu Brcku i mojoj malenkosti dr. sc. fra Zvonku Miličiću; g. Zlatku Mijoču (montaža i obrada arhive), izvršnom producentu g. Nenadu Petriću i naratoru g. Dragi Celiziću.

Povijest suvremenog školstva u franjevačkoj provinciji Bosni Srebrenoj bilježi se od 1882. godine, kada je došlo do ujedinjenja svih samostanskih škola u jednu središnju, u Kreševu. Prije toga odgajali su se i obrazovali kandidati za Franjevački red u Provinciji u školama pojedinih samostana.

Mnoštvo fratara na obrazovnom polju samozatajno su izvršili svoju ulogu u rastu i razvoju Provincije. Tridesete godine 20. st. slave se kao najutjecajnije razdoblje naše Gimnazije. S otvaranjem Konvikta mnogi su iz najudaljenijih krajeva bivše Jugoslavije iskoristili priliku da se obrazuju u Visokom. Ponovno traženje i nalaženje sebe u novim okolnostima nakon II. svjetskog rata bijaše koliko bolno toliko još više nužno, ponekad uspješnije, a ponekad naravno i razočaravajuće. Ishod tih nastojanja naše je današnje stanje.

Vrata naše Gimnazije otvorena su svim učenicima – bez obzira na nacionalnu i vjersku pripadnost – onima koji su željni kvalitetnih znanja i vrsnih vještina. Sve veće zanimanje za našu Gimnaziju potiče nas da razvijamo i unapređujemo svoju djelatnost.

Vjerujem da je Gospodin skupa s nama tvorac naše sudbine, temelj našeg nastojanja i jamac naše nade. Zato FKG Visoko hrabro kroči u budućnost. Nemoguće je nabrojati sve njezine vrijednosti i utjecaje. Škola danas nudi temeljitu pripremu učenika za studij ne samo teologije nego i svih drugih znanosti. Zahtjevan školski program ostvaruje se u humanom i zdravom ozračju, u zajedništvu učenika, profesora, odgajatelja i roditelja, pri čemu učenici ne samo da stječu kvalitetna znanja nego se i vjernički i ljudski odgajaju.

Dokumentarni film „Škola naših fratara“ pokušava osvjetliti korak Gimnazije dug 140 godina. Vrijeme neumoljivo briše sva nezapisana sjećanja, a propadaju i mnoga zapisana. Film pokušava pokretnom slikom zaustaviti i sačuvati od zaborava ključne trenutke gimnazijskog života, premda se ta povijest i sve njezino bogatstvo i muka nikako ne mogu sažeti nikakvom filmskom vrpcom.

Dr. sc. fra Zvonko Miličić

Gimnazija se prepoznaje ne samo kao moderno učilište nego i kao mjesto odgoja za toleranciju i suživot. Upravo je vaš dolazak ovdje znak povjerenja u nju, a o samom filmu reći će nam nekoliko riječi prof. dr. sc. Vine Mihaljević.

„Škola naših fratara“ dokumentarni film

Visoko, 26. travnja 2023.

Poštovani, dame i gospodo, dragi ujaci, profesorice i profesori, sjemeništarci, učenice i učenici Franjevačke klasične gimnazije Visoko, posebna mi je čast i zadovoljstvo što mogu kratko predstaviti dokumentarni film „Škola naših fratara“. Sam naslov filma upućuje na njegov sadržaj te značenje, a usudim se reći, i glavnu poruku dokumentarnog filma. Prije svega naslov označava blizinu bosanskohercegovačkih franjevacu s kršćanskim pukom tijekom više od četiri stoljeća osmanlijske vladavine. Zatim naslov ukazuje na neke vidove bogatoga duhovnog i kulturnog franjevačkog života i života Hrvata katolika u suživotu različitih religija i kultura. Posebice je dokumentaristički predstavljen vid franjevačkog odgoja i obrazovanja u bosanskohercegovačkom društvu, sa središnjom, srednjoškolskom Franjevačkom klasičnom gimnazijom, za koju se može ustvrditi, poput prof. dr. sc. Ivana Šarčevića: „Što je bolja visočka Gimnazija, bolja je i budućnost franjevačke provincije Bosne Srebrene“.

Dokumentarni film je filmski oblik koji dolazi od francuskoga naziva *documentaire* koji je označavao putopisne filmove. Pojam se danas odnosi na filmove koje uglavnom obilježava prikazivanje zbiljskih osoba i stvarnih događaja pri čemu se ne upotrebljava izmišljena naracija, odnosno fikcija. Dokumentarni film jest »dokument« koji činjenično i istinito prikazuje stvarne osobe i događaje. U pogledu filmskog sadržaja mogli bismo reći kako je u našem slučaju riječ o nastavnom, obrazovnom dokumentarcu koji je kompilacija i rekonstrukcija već postojeće prve verzije *Škole naših fratara*, koja je prije naslovljena *Perom protiv mača*. Uz postojeći već snimljeni materijal (dokumenti, fotografija, slika i sl.) dodatno je sniman i prikupljan arhivski materijal koji se odnosi na arhitektonske kadrove tlocrta crkve, sjemenišne zgrade i konvikta. A to je bila i naša zadaća: iz postojećeg snimljenog materijala dokumentirati izvrsnost obrazovnog gimnazijskog franjevačkog sustava. Po sebi dokumentarac prikazuje stvarnost onakvom kakva uistinu jest – koliko smo u tome uspjeli – prosudit ćete sami gledajući večeras promidžbu dokumentarnog filma *Škola naših fratara!*

Vine Mihaljević

Mediji o promidžbi dokumentarnog filma „Škola naših fratara“

Uredništvo

Praizvedba dokumentarnog filma „Škola naših fratara“ prikazana je 26. travnja 2023. u franjevačkom Konviktu u Visokome. Praizvedbi su nazočili đaci Franjevačke klasične gimnazije Visoko, profesorice i profesori, fra Vinko Sičaja, ekonom Provincije, fra Janko Ćuro, vikar Provincije i ravnatelj provincijskog mjesečnika „Svjetlo riječi“. O dok. filmu nekoliko je riječi u pozdravnoj riječi rekao i dr. sc. fra Zvonko Miličić. Od članova naše Udruge nazočili su Vinko Hrkać, predsjednik Udruge i Slobodan Matić te Vine Mihaljević, scenarist dokumentarnog filma „Škola naših fratara“. Na svečanoj akademiji u prigodi obilježavanja dana škole, u ime Udruge nazočne goste, profesorice i profesore, pozdravio je predsjednik Udruge, Vinko Hrkać.

Mediji na lokalnoj razini i provincijski mjesečnik „Svjetlo riječi“ popratili su navedenu praizvedbu i o tome objavili vijest na portalima. Tako je portal <https://visoko.ba/franjevacka-klasicna-gimnazija-slavi-dan-skole/> objavio informaciju naslovljenu „Franjevačka klasična gimnazija slavi Dan škole“ s priloženim programom 26. aprila 2023. i tekstem:

„Kao i svake godine Franjevačka klasična gimnazija krajem mjeseca aprila proslavlja svoj Dan škole. Profesori i učenici se uvijek potrudu da naprave zanimljivo obilježavanje, pa će, sigurni smo, tako biti i ovoga puta. Iz ove školske ustanove su objavili program ovogodišnjeg obilježavanja, a koji donosimo u nastavku:

• **srijeda 26. april**, u Konviktu
20.00 – promocija filma *Škola naših fratara*

• **četvrtak 27. april**

16.00 – izložba matematičkih eksperimenata

17.00 – sv. misa u samostanskoj crkvi

18.00 – priredba u sportskoj dvorani

Nakon priredbe: domjenak u Konviktu

Obilježavanje dana škole Franjevačke klasične gimnazije

<https://visoko.ba/foto-video-franjevacka-klasicna-gimnazija-obiljezila-svoj-dan-skole/>
Naslovnica *Lokalne Teme* (FOTO/VIDEO)

(FOTO/VIDEO) Franjevačka klasična gimnazija obilježila svoj Dan škole 28. aprila 2023.

Putovima Franjevačke klasične gimnazije Visoko

Predsjedništvo Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba u godišnjem planu i programu rada za 2023. godinu predvidjelo je posjet našoj vi-sočkoj gimnaziji kao i ostalim mjestima i samostanima u kojima je tijekom jednog i pol stoljeća djelovala Franjevačka klasična gimnazija. U ljeto smo odlučili da to bude dvodnevno hodočašće 18. i 19. kolovoza.

U petak 18. kolovoza skupilo se u konviktu gimnazije dvadesetak učenika što starijih što mlađih naraštaja naše gimnazije. Srdačan prijam priredili su nam sadaš-nji i bivši ravnatelj gimnazije, fra Stipo Alandžak i fra Ivan Nujić s gvardijanom fra Franjom Radmanom. Iz Zagreba su došli V. Hrkać, I. Brkičić, S. Matić, M. Arelić i I. Pavlić. Iz njemačke podružnice došao je rizničar J. Ivoš. U Kreševu su nam se pri-družila braća Damjanović. Navečer za stolom pridružilo nam se desetak studenata i studentica iz Zagreba i Graza, također bivših učenika naše Visočke gimnazije. Doš-li smo susresti se jedni s drugima, ali i sa svojim uspomenuama, kako reče fra Marko Ćorić na misi u Gučoj Gori.

Nakon doručka krenuli smo put Kreševa, po fra Stipinim riječima, na dvodnevno hodočašće putovima Franje-vačke klasične gimnazije. U samostanu svete Katarine dočekao nas je gvardijan fra Josip Tomas, pozdravio nas i zamolio da Zdravomarijom započnemo su-sret. Potom nas je poveo u samostanski oratorij gdje nam je poželio ugodan bo-ravak i rekao nekoliko riječi o prošlosti i sadašnjosti kreševskog samostana. Osim

pastoralnog rada fratara napomenuo je kako su se fratri u samostanu unatrag neko-liko desetljeća vratili nekadašnjoj fratarskoj djelatnosti u poljodjelstvu i uzgoju do-maćih životinja, sve za samostanske potrebe. Vinko Hrkać pozdravio je sve nazoč-ne i istakao veliku radost svih nas, jer se nalazimo u samostanu u kojemu je zapo-čela sustavna izobrazba franjevačkih đaka što je bio samo Božji plan. Ravnatelj fra Stipo predstavio nam je zatim studenticu Zagrebačkog sveučilišta i bivšu učenicu naše gimnazije Adrijanu Kikić koja nas je u kraćem izlaganju upoznala s počecima organizirane izobrazbe franjevačkih đaka. Tako nam je Adrijana navela da je Berlin-ski kongres 1878. odlukom o aneksiji Bosne i Hercegovine u granice Austro-Ugar-ske Monarhije odredio i novo razdoblje školskog sustava u Bosni i Hercegovini. U osmansko doba nije bilo dopušteno organizirano školstvo u Bosni, a Monarhija već 1882. godine dopušta i potiče osnutak i djelovanje dviju gimnazija: Nadbiskupske gimnazije u Travniku i Franjevačke klasične gimnazije, tada u Kreševu.

Ivica Pavlić

Na samostanskom kapitulu u Fojnici 1882. godine na čelu s generalom reda fra Bernardinom del Vagom uz potporu tadašnjeg pape Leona XIII. donesena je odluka o ujedinjenju svih manjih samostanskih škola u zajedničku školsku ustanovu sa sjedištem u kreševskom samostanu. Iste godine upisana su 32 učenika. Učili su hrvatski, latinski, ali i talijanski jezik, kršćanski nauk, osnove aritmetike, povijest i njegovali karakteristično pisanje bosančicom. Za prvog ravnatelja postavljen je fra Grgo Martić, u ono doba vrlo vješt političar, spisatelj i prevoditelj. Svoje zadnje dane proživio je u kreševskom samostanu gdje je i započeo njegov fratarski život kao i naša gimnazijska priča.

Zbog nedostatnog prostora, nastavila je Adrijana, Gimnazija već u prosincu 1883. godine seli iz Kreševa u Guču Goru, gdje se zbog boljih prostornih uvjeta izobrazba s kreševska tri razreda ovdje proširuje na četvrti i peti razred. Đaci su iz Kreševa u Guču Goru išli pješice, a dijelom na samicama. U školski kurikulum dodaju se njemački i grčki jezik. Franjevačka klasična gimnazija ovdje se izjednačava s nižim državnim gi-

mnazijama, započinje se s prikupljanjem knjižne građe za gimnazijsku knjižnicu. Od samog početka tinjala je i postajala sve realnija ideja o izgradnji zasebne zgrade koja će omogućiti potpun razvoj gimnazije, a dogodit će se 17 godina kasnije, u Visokom.

Ljeta Gospodnjeg 1900. Gimnazija seli u Visoko gdje ostaje do današnjeg dana. Zgrada gimnazije podignuta je u najkraćem roku. Za tako brzu izgradnju zaslužan je ondašnji ravnatelj gučogorske Gimnazije fra Anđeo Franjić čija zasluga, po riječima Vinka Hrkaća, ni do dana današnjeg nije adekvatno vrednovana. Fra Grgo Martić zalagao se da Gimnazija bude izgrađena u Sarajevu (Vrhbosni), ali je prihvaćena ideja fra Anđela Franjića da to bude Visoko (Podvisoki), gdje je okrunjen prvi bosanski kralj Stjepan Tvrtko I. Kotromanić. Po dolasku u Visoko Gimnazija je imala 80-ak učenika u šest razreda, još uvijek bez prava javnosti. U kratkom dolazećem razdoblju sve će se promijeniti. Zgrada gimnazije je dograđena, izgrađen je konvikt za vanjske đake, omogućeno je školovanje većem broju učenika kao i proširenje izobrazbe na sedmi i osmi razred. Time je Franjevačka klasična gimnazija izjednačena sa svim tadašnjim gimnazijama u Bosni. Sve dalje je povijest. Na koncu izlaganja Adrijana nam je pročitala himnu đaka Franjevačke klasične gimnazije koju je napisao Tugomir Alaupović.

Slijedio je razgled samostanskog muzeja kroz koji nas je proveo kustos Marko Čalaga. Samostanska braća vrijedna su poštovanja i divljenja za skupljene i očuvane artefakte. Muzej je zaslužan prostor posvetio fra Grgi Martiću i fra Vjeki Čuriću. Gvardijan fra Josip pokazao nam je i samostansku crkvu, u kojoj smo također mogli

vidjeti umjetnine visoke vrijednosti. Duhovno siti i puni dojmova sjeli smo s gvardijanom i subračom za blagovaonički stol. Nakon ukusna i obilna ručka, kakav samo kod bosanskih ujaka blagujete, krenuli smo u konvoju put Fojnice u obilazak braće i samostana Svetog Duha.

Srdačnu dobrodošlicu poželio nam je mladi gvardijan fra Mario Katušić i subrača fra Marko, fra Pavo, fra Janko i ostali. U dva-tri sata, koliko je trajao naš posjet, fra Mario nam je pokazao veći dio sakralnog i muzejskog bogatstva. Kako su riječi male i oskudne da bi mogle opisati sve što su fratri stvorili u više od sedmostoljetnoj ovdašnjoj nazočnosti!? Arhitektonski neobičan renesansni slog za bosanske crkve građene koncem 19. i početkom 20. stoljeća, stvara dojam kako je crkva spuštena s neba na brdo ponad grada. Ovdje su, reći će fra Mario, fojnički fratri donijeli odluku o početku djelovanja Franjevačke klasične gimnazije pa vrući krumpir stavili u ruke kreševskim fratrima. Sve što nam je gvardijan, u pratnji ravnatelja fra Stipe, pokazao u crkvi i poglavito jedinstvenom muzeju, može se doznati iz multimedijskih izvora. Treba pak posjetiti fojnički samostan i osobno razgledati crkvu i muzej i doživjeti ozračje koje stvaraju jedino bosanski fratri. Zavidit će vas fratarski smisao za intelektualni humor, mudre dosjetke i, kako veli Goethe, njihova *edle Einfalt und stille Größe*. Možda se u ovome i krije ključ kako preživjeti sva bremenita bosanska stoljeća. S ujacima smo još popili kavu i rakiju u muzejskom kafiću i rastali se uz „Zbogom, dogodine!“. Iz sunčane Fojnice vratili smo se u kasno predvečerje u konvikt po olujnom visočkom nevremenu.

Devetnaesto kolovoško jutro uputilo nas je u Guču Goru, na treću postaju naše Franjevačke gimnazije. Karavana na četiri kotača za kratko vrijeme autocestom i Lašvanskom dolinom domogla se Guče Gore, slikovitog naselja podno jugoistočnih padina Vlašića. Ponovo jedan neponovljiv susret s gučogorskim ujacima; susret pun autentičnog fratarskog srca i duše. Opet nas je dočeka gvardijan mlađeg naraštaja fra Davor Petrović. Lako mu je biti gvardijan u Gučoj Gori kad iz svoje samostanske sobe vidi svoj rodni Vitez. Nakon srdačnih pozdrava i kratkog ugodnog razgovora uz fotografiranje *omnes cum omnibus* pozvani smo na misu u crkvu svetog Franje, titulara ovog samostana i zaštitnika ovdašnje župe. Misu je predvodio fra Marko Ćorić i u propovijedi naglasio posebice radost susreta jednih s drugima, ali i, kako rekoh na početku, s našim uspomenama koje nas vraćaju u hladne visočke zidove, a sada nam griju srce i dušu. O 17-godišnjem razdoblju naše Gimnazije u Gučoj Gori nakon mise govorio nam je profesor povijesti fra Stjepan Lovrić. Jakov Ivoš iz podružnice u Njemačkoj predstavio je i podijelio nam visočke memoare bivših učenika naše Gimnazije „Staze, lica i godine“. Fra Janko je u obraćanju spomenuo da je u razdoblju gučogorske Gimnazije prvi put uvedeno višeglasno pjevanje. Sa zahvalom se obratio i doktor, uz Ivana Dolibašića iz Žeravca najstariji suputnik na našem hodočašću. Na koncu je riječi zahvale izrekao i naš predsjednik Udruge đaka FKG Vinko Hrkać, napomenuvši kako se franjevaštvo kao zlatna nit provlači kroz bosansku povijest, a fratri ni sami ne vide kako su veliku ulogu igrali i još uvijek igraju u toj povijesnoj utakmici. Gvardijan nas je zatim pozvao u samostansku blagovaonicu na aperitiv, mezu i, kako reče Vinko, na „kraljevski ručak“. Vrijedne ruke mladoga

vikara Gučogorca fra Zdenka brzo su nosile na stol Božje darove. U ugodnom razgovoru s fra Perom, fra Davorom i fra Zdenkom završili smo s ručkom uz obećanje da se neki od nas vraćaju u Guču Goru 4. listopada na proslavu blagdana svetog Franje, kada se ovdje skupi sav raseljeni i prognani gučogorski puk. Obišli smo zatim i gučogorsko groblje na Gorici ponad mjesta i pomolili se na grobovima tridesetak ovdje pokopanih fratara, među kojima su neki bili profesori i gučogorske i visočke Gimnazije, od fra Ante Strukara i fra Karla Karina do fra Vitomira Silića i fra Ladislava Fišića. Napustili smo Guču Goru uz srdačnu zahvalu fratrima na domaćinstvu i vratili se u Visoko predvečer na prvu i zadnju postaju našeg dvodnevnog hoda putovima Franjevačke klasične gimnazije.

Prije svečane večere upriličeno je otvaranje ureda Udruge đaka FKG u jednoj prostoriji u zgradi Visočkog sjemeništa. Ovom prigodom velika zahvala gvardijanu fra Franji Radmanu i ravnatelju fra Stipi Alandžaku kao i fra Ivanu Nujiću na ostvarenju ove zamisli. Svečanom otvaranju nazočilo je dvadesetak bivših učenika ove Gimnazije. Emotivno i s nadom da ovo neće biti uzaludan projekt obratili su nam se gvardijan i ravnatelj, a riječima zahvale uzvratilo je predsjednik Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Zagrebu Vinko Hrkać.

Fra Ivan Nujić nam je zatim pokazao gimnazijsku knjižnicu koja broji 70-ak tisuća svezaka za koju treba zahvaliti ponajprije velikom eruditu, našem profesoru dr. Ignaciju Gavranu. Fra Ivan nam je pokazao i prostorije budućeg lapidarija i etnografsku zbirku.

Drugi dan našeg putovanja završio je pun sadržaja, evociranih sjećanja i novih spoznaja pa smo uz svečaniju večeru prebitali po uspomenama iz đачkih dana. Ravnatelj fra Stipo zahvalio nam je na dolasku i što svojim dolaskom svjedočimo da se svaka muka i trud i trpljenje u izobrazbi i intelektualnom radu isplati i nagradi. Naš predsjednik Vinko uzvratilo je fra Stipi i svima na našem hodu za susretljivost, darežljivost i istinsku radost koju su nam u ova dva dana podarili. Sutradan u nedjelju bili smo na jutarnjoj svetoj misi koju je predvodio fra Stipo, pažljivo slušali i razumjeli propovijed kao egzortu iz učeničkih dana i nakon zahvala i pozdrava krenuli na put doma uz pozdrav „Zbogom, vidimo se opet!“

Zagreb, rujan 2023.

Dies academicus - posvećen fra Šimi Šimiću i fra Rufinu Šiliću

Udruga daka Franjevačke klasične gimnazije - Visoko iz Zagreba održala je 14. listopada 2023. *dies academicus* posvećen visočkom profesoru, bosanskom franjevcu, svećeniku fra Šimi Šimiću i hercegovačkom franjevcu fra Rufinu Šiliću u Napretkovom kulturnom centru u Zagrebu. Skup je glazbenim uvodom otvorila Marija Topić, studentica druge godine Glazbene akademije u Zagrebu, na glasoviru Bachovim *Preludijem i fugom u F molu*. Zatim je predsjednik Udruge Vinko Hrkać pozdravio prisutne goste i članove Udruge, a nazočne je sudionike kratko pozdravio i predstavnik visočkih đaka iz njemačkog govornog područja. Potom je uslijedio prigodni program recitalom pjesme Halila Džubrana iz zbirke pjesama *Prorok* koji je pročitao glumac Vinko Kraljević.

Vine Mihaljević

Sudionici *dies academicus*-a s lijeva na desno:

Vinko Hrkać, moderator te fra Stjepan Pavić, Ivica Pavlić, fra Franjo Ninić

Prva sekcija *dies academicusa* posvećena je visočkom profesoru klasičnih jezika fra Šimi Šimiću o kojemu su progovorili njegov đak i kasnije kolega profesor u Gimnaziji fra Stjepan Pavić temom *Vatra, pepeo*. Zanosni pripovjedač grčkih i latinskih mitova. Uzor profesora i brižljivog odgojitelja (prefekta). Čovjek pravde i istine, žrtva! Zaljubljenik u svoju provinciju koju je volio kao svoju dušu i čiji je bio provincijal. Franjevački pustolov po bosanskim planinama, samo su neki vidovi o poimanju i doživljaju fra Šime iz perspektive đaka. Fra Franjo Ninić predstavio je teološko-pastoralnu *propovjedničku misao fra Šime Šimića* u okviru nekoliko ključnih tema kao što su Bog, Crkva, kršćanski narod i franjevačka provincija Bosna Srebrena. Na kraju o fra Šimi svoje promišljanje poslao je i njegov nećak Miroslav Mićanović, književnik, naslovljeno *Zar ovo nije naša zemlja?*, a koje je pročitao član Predsjedništva naše Udruge Ivica Pavlić. Prva sekcija završena je pjesmom Tina Ujevića koju je recitirao glumac Vinko Kraljević.

Drugu sekciju *dies academicus*-a posvećenu dr. sc. fra Rufinu Šiliću otvorili su studenti Glazbene akademije Zagreb Marija Topić i Darijo Brčina poznatom pjesmom

VIS-a Jukić: *Pjesma nad pjesmama*. Fra Andrija Nikić predložio je temu *Rufin Veliki*, a fra Robert Jolić govorio je o *pisanoj ostavštini dr. sc. fra Rufina Šilića koja se čuva u arhivu Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM*. Na kraju pak fra Ivan Nujić donosi intervju s fra Rufinom i na temelju njegovih odgovora predložio je skicu za *portret fra Rufina Šilića*. Budući da je i fra Ivan bio spriječen, njegovo predavanje u skraćenom obliku pročitala je studentica druge godine povijesti Adrijana Kikić. Glumac Vinko Kraljević, recitalom pjesme Halila Džubrana iz zbirke pjesama *Prorok*, završio je prigodni program.

Predavači su u svojim izlaganjima tematizirali povijesno-društvene i kulturno-religijske prilike u kojima su živjeli i djelovali bosanski franjevac svećenik, visoki profesor i provincijal fra Šimo Šimić i hercegovački franjevac, svećenik, profesor i provincijal fra Rufin Šilić te naglašavali pastoralne i crkveno-pravne probleme s kojima su se suočavali u svojem djelovanju u pogledu društva i u pogledu Crkve.

Uredništvo glasila „Bilten“ Udruge đaka
Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb
Zagreb, 5. rujna 2023.

Članovima Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Njemačkoj: Miji Nujiću, Josipu Andriću i Ivanu Jeleču

Uredništvo Biltena Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb (glavni i odgovorni urednik: Mato Topić, članovi uredništva: Ivo Pranjković, Vinko Bakula, Ivica Pavlić, Mato Pelivan, Vine Mihaljević) sredinom srpnja 2022. godine primilo je dopis s nadnevkom 25. svibnja 2022. godine *Osvrt na tekst Vine Mihaljevića, člana naše Udruge iz Hrvatske 'Kratki osvrt na dopis Josipa Andrića, Mije Nujića i Ivana Jeleča - članova naše Udruge iz Njemačke od 5. svibnja 2020.'*, objavljen u Biltenu Udruge, br. 22-23 (2020-2021), str. 38-41, koji potpisuju Josip Andrić, Mijo Nujić i Ivan Jeleč iz Neu-Ulma, Ludwigshafen, Stuttgart. Nakon rasprave među članovima Uredništva Biltena o sadržaju navedenog dopisa članovi Uredništva Biltena svoj odgovor oblikuje u sljedećih

sedam točaka:

1. Prva: prilog na koji se trojica navedenih članova iz Njemačke pozivaju nije autorski rad Vine Mihaljevića, nego je autor priloga PREDSDJEDNIŠTVO UDRUGE ĐAKA FRANJEVAČKE KLASIČNE GIMNAZIJE VISOKO - ZAGREB, a što je posve jasno naznačeno prvom rečenicom: „Ovaj kratki osvrt zapravo je poseban prilog Zapisniku s 23. sabora naše Udruge (Bilten, 20/2021; 22-23, str. 38) koji su jednoglasno usvojili i potvrdili svi članovi Predsjedništva Udruge.
2. Druga: članovi Uredništva Biltena s indignacijom odbacuju sve lažne optužbe koje su iznesene u dopisu trojice članova Udruge iz Njemačke na račun Vine Mihaljevića, člana uredništva, člana Predsjedništva i dugogodišnjeg predsjednika Udruge.
3. Treća: Predsjedništvo Udruge redovito informira sve svoje članove istinito, objektivno, činjenično, nepristrano i to kroz tijela Udruge, na godišnjim saborima i pomoću glasila „Biltena“ te web stranicom naše Udruge.
4. Četvrta: treba naglasiti kako je Predsjedništvo naše Udruge donosilo sve odluke jednoglasno, pa tako i u slučaju „Laudatio“ koji je bio posvećen našim utemeljiteljima Anti Jeličiću i Jozi Džambi, a takve jednoglasne odluke potvrdio je Sabor, te su potom objavljene u „Biltenu“ i na web stranici Udruge.

5. Peta: treba podsjetiti kako članovi naše Udruge žive, svjedoče i promiču humanističke, kršćanske i franjevačke vrijednosti te neupitno svjedoče i svoj hrvatski i katolički identitet. Članovi Udruge čuvari su i kreatori duhovne i kulturne memorije „visočkog duha“ kolegijalnosti, solidarnosti i djelatne ljubavi te življenog zajedništva koje prožima i nadahnjuje franjevaštvo utemeljeno na evanđelju. To je ono što obvezuje i što našu Udruhu čini vrijednosnom udrugom. Mi smo ne samo Franjini nego poglavito Kristovi učenici.
6. Šesta: godišnje glasilo naše Udruge „Bilten“ mjesto je znanstveno-stručne, argumentirane, kritičke i demokratske misli te mjesto rasprave gdje svaki član Udruge može slobodno iznijeti svoje mišljenje u pogledu bilo čega i bilo koga. Međutim, „Bilten“ nije mjesto vrijeđanja, neutemeljenih optužbi i namjernog iznošenja neistina. Ponašanje koje je nedemokratsko i zlonamjerno nije ponašanje članova naše Udruge.
7. Sedma: članovi redakcije Biltena (uz izuzeće Vine Mihaljevića), na temelju navedenoga, jednoglasno su donijeli odluku kako neće objaviti u „Biltenu“ ni dopis trojice članova iz Njemačke, kao ni odgovor na taj dopis člana Vine Mihaljevića. Na temelju višegodišnjeg iskustva objavljivanja „Biltena“ Udruge, koje se nadahnjuje franjevačkim izvorima, ovim odgovorom članovi redakcije „Biltena“ Udruge pozivaju da svi članovi, kao slobodni, odgovorni i dragovoljni članovi Udruge, budu i ostanu visočki đaci koji zanosno pjevaju „Pjesmu stvorova“ sv. Franje Asiškoga koja obvezuje. Naš „Bilten“ jest i želimo da takvim i ostane - izvorom osnovnih, činjeničnih informacija o radu i djelovanju naše Udruge te plod stvaralaštva uma i srca svih njezinih članova.

Izveštaj s godišnjeg druženja Udruge đaka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije Visoko njemačkog govornog područja (Traunreut, 22. svibnja 2021.)

Drage kolegice, dragi kolege, dragi prijatelji iz Njemačke, Austrije, Švicarske, Hrvatske i Bosne i Hercegovine! Sve vas srdačno pozdravljam i veselim se ovom našim susretu.

Josip Andrić

Najradije bih svakoga od vas osobno pozdravio i dodao koju riječ, ali vrijeme nam to ne dopušta. Nekoliko imena ipak moram istaknuti. To je na prvome mjestu svakako fra Vislav Krijan (koji je nažalost drugim obvezama spriječen biti danas s nama), župnik HKM u Traunreutu koji nam je ustupio ove prostore za održavanje našeg skupa i u svakom pogledu pokazao se dobrim domaćinom.

Jednaku hvalu dužni smo izreći i kolegi Zdenku Osmakčiću koji ima najvećeg udjela u pripremanju ovog susreta u Traunreutu. Zdenka molimo da on našu hvalu prenese i drugima koji su mu na različite načine stajali na raspolaganju. Iako je naš skup malih dimenzija i vrlo pregledan, ipak on zahtijeva solidnu pripremu. Mi to znamo iz iskustva i znamo to cijeniti.

Pozdravljam Vinka Hrkaća, predsjednika naše Središnjice iz Zagreba, kojeg molimo da naše pozdrave prenese kolegama i članovima u Središnjici Udruge u Zagrebu. Posebno pozdravljam fra Ivana Nujića, ravnatelja FKG Visoko, koja ove godine slavi 140. obljetnicu svoga postojanja. Na samom početku ove odgojne ustanove franjevačke provincije Bosne Srebrene stoji ime fra Grge Martića čiju 200. godišnjicu rođenja slavimo također ove godine. Prikladnije teme za ovaj naš susret i prikladnijeg predavača od fra Ivana nemamo i nismo mogli naći. Današnji ravnatelj Gimnazije govorit će o prvom ravnatelju ove ustanove, a to je više nego simboličan čin.

Svi naši dosadašnji susreti, oni u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini ili Njemačkoj, bili su radni, kolegijalni, veseli i uvijek obogaćeni nekim kulturnim programom. Nemamo vremena da ovdje nabrajamo sve te susrete i njihove rezultate, svi su oni detaljno dokumentirani u Biltenu Udruge koji izlazi od početka postojanja Udruge, od godine 2015. (br. 17) doduše ne u tiskanoj, nego elektronskoj formi.

Podsjetit ću ipak na kulturnu večer pod naslovom „Duh Visokog“ koju smo organizirali i namjeravali ostvariti u Zagrebu u ožujku 2020. godine i kojom smo željeli podsjetiti na osnivanje i djelovanje Udruge i vrednovati Visoko kao svoju duhovnu kolijevku. U okviru te večeri željeli smo predstaviti knjigu „Ratne zabilješke 1941.-1945.“ fra Josipa Markušića i skromno obilježiti okrugle rođendane naših cijenjenih kolega Ante Jeličića (80) i Joze Džambe (70). Nažalost zbog pandemije korone taj je događaj doslovno u zadnjem trenutku morao biti otkazan.

Raduje nas da su Anto Jeličić i Jozo Džambo, inicijatori i osnivači naše Udruge, ovdje danas među nama. Izražavamo im veliku hvalu i duboko poštovanje za njihov rad i djelovanje u Udruzi, bilo u našoj podružnici bilo u čitavoj Udruzi.

U jesen prošle godine organizirali smo *godišnji susret u HKM u Münchenu* kod našeg prijatelja fra Marinka Vukmana. Susret je bio kratak, ali sadržajan, živahan i veseo. Zahvaljujući najviše našem kolegi Ivici Viskoviću na tom susretu okupio se lijep broj visočkih kolega koji žive i rade u Bavarskoj i Austriji i koji su s nama evo opet zajedno u Traunreutu.

Mnogi članovi naše podružnice otišli su u zasluženu mirovinu i vratili se u svoje rodne zavičaje tako da je prvotni broj članova jako opao. Međutim, to nije slučaj samo s podružnicom nego i s čitavom Udrugom. I ne treba se zavaravati! Objektivno gledano, Udruga neće moći biti dugoga vijeka. Mi sadašnji članovi pripadamo generacijama punih i prepunih razreda i vezani smo za našu Gimnaziju kao pupčanom vrpcom. Veliko je pitanje hoće li generacije poslije nas, ukoliko ih uopće bude, osjećati ljepotu i važnost takve povezanosti.

Svjesni ove činjenice mi smo uvjerenja da trebamo biti opušteni kao da će Udruga postojati još sto godina, a raditi sa sviješću da nam na raspolaganju stoji samo vrlo ograničeno vrijeme koje želimo maksimalno iskoristiti. Htjeli bismo našom Udrugom doprijeti do svakog bivšeg visočkog đaka kojih po svijetu ima velik broj.

Molim ovdje nazočne kolegice i kolege da u sredini u kojoj žive i djeluju na prikladan način obznane postojanje naše Udruge, točnije rečeno postojanje Gimnazije iz koje smo mi duhovno i intelektualno proizašli i na koje smo podrijetlo ponosni i neizmjerljivo zahvalni.

Pozdravljam vas fratarskim psalmom: „Ecce quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum!“ – „Gle, kako je lijepo i ugodno kada braća obitavaju zajedno!“

Osjećajte se tako, budite pozdravljeni i dobro došli! Traunreut, 22. svibnja 2021.

Izvještaj sa skupštine Podružnice đaka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije Visoko za njemačko govorno područje u Münchenu, 7. i 8. listopada 2023.

Odazvali su se sljedeći članovi i prijatelji Podružnice:

Josip *Andrić* (Neu-Ulm), Josipa *Babić* (Schwabmünchen), Vladan *Babić* (Schwabmünchen), Dragan *Bagarić* (konzul BiH u Münchenu), Tomo *Barbić* (Schwabmünchen), Josip *Bikić* (München), Drago *Blažević* (A – Neufeld an der Leitha), Snježana *Blažević* (A – Neufeld an der Leitha), Marina *Celetta* (München), Dragana *Čović* (München), Dragica *Čaja* (Haar), Lucija *Čolić* (München), Ljubomir *Damjanović* (A – Wien), Vitomir *Damjanović* (A – Wien), Slađan *Dujić* (Erding), Srećko Matko *Džanja* (München), Jozo *Džambo* (München), dr. Tomislav *Durasović* (München), Dragana *Ivoš* (München), Jakov *Ivoš* (München), Ivan *Ivoš* (München), Anto *Jeličić* (München), Ljubica *Jeličić* (München), Vladimir *Jerić* (München), dr. Hrvoje *Jurčić* (Eichstätt), Danijel *Jurić* (München), Irena *Jurić* (München), Nevenka *Katušić* (Bad Tölz), Dominiko *Katušić* (Bad Tölz), Stanko *Mabić* (Marktoberdorf), Ines *Mazor* (konzulica savjetnica RH u Münchenu), Joso *Mijić* (Adelshofen), Predrag *Mijić* (A – Beč), Laura *Morrese-Mijić* (A – Beč), Zdenko *Miličević* (Stuttgart), Mijo *Nujić* (Ludwigshafen), Drago *Perić* (München), Mira *Petrušić* (München), Stipo *Raštegorec* (Markt Schwaben), Darko *Rubčić* (Pforzheim), Stjepan *Sirovina* (München), Lana *Krezić-Sirovina*, Draženko *Soldo* (München), Ivanka *Soldo* (München), fra Ivan *Šarčević* (BiH – Sarajevo), Jozo *Šarčević* (A – Graz), Ljubica *Štrkalj* (München), Josip *Štrkalj* (München), dr. Ilija *Tolić* (München), dr. Vladimir *Udiljak* (München), Ivica *Visković* (München), Luka *Visković* (München), Niko *Visković* (München), Zlatko *Ugljarević* (München), Veselko *Vlajčić* (München), Felicitas *Winkler-Hodžić* s mužem (Nürnberg), Marinka *Žilić-Matošević* (CH - Zürich).

Ispričali su se sljedeći članovi i prijatelji Podružnice:

Fra Stipo *Alandžak* (BiH – Visoko), Ivica *Anđić* (Bergisch Gladbach), Franjo *Bešlić* (München), p. Anto *Bobaš* (Hamburg), Ilija *Bošnjak* (A – Hall), Marijan *Dadić* (Köln), Ivan *Jeleč* (Stuttgart), Goran *Jurić* (München), Josip *Kašljević* (A – Schwaz), Franjo *Lozić* (Bochum), Zoran *Mandić* (München), Rudolf *Mijoč* (A – Beč), Marijan *Oršolić* (A – St. Pölten), Juro *Stipić* (A – Beč), Mirko *Tomas* (A – Sistrans), Filip *Zloušić* (A – Beč).
Subota, 7. listopada 2023.

U subotu su već oko 11 sati prispjeli prvi gosti iz Beča koje su domaćini Ivica Visković i Jakov Ivoš srdačno dočekali i okrijepili. Do 16 sati okupili su se skoro svi uzvanici. Uz kavu „dočekuju“ te kulinarske specijalitete naših domaćica i domaćina iščekivali smo službeni početak našega druženja.

U 17:00 sati je potpredsjednik Podružnice Josip Andrić pozdravnim govorom službeno otvorio našu godišnju skupštinu. Pozdravio je ugledne uzvanike, kolege i kolegice, predavača, prijatelje i prijateljice iz Njemačke, Austrije, Bosne i Hercegovine i Švicarske. Svima je zaželio ugodno druženje, lijepu večer i pozvao sve da se osjećaju kao kod svoje kuće!

Nakon pozdravnog govora tajnik Predrag Mijić ukratko je predstavio osnutak i rad Udruge i podružnice te spomenuo tri projekta ostvarena u posljednjoj radnoj godini: 1) Jozo Džambo je preveo knjigu fra Mire Jelečevića *Put križa Isusovih i naših ruku* na njemački jezik pod naslovom *Der Kreuzweg Jesu und unsere Hände*; 2) član naše Podružnice Jozo Džambo je prije 15 godina napravio izbor i priredio tekstove iz franjevačkih kronika koji projekt su sada pod naslovom *Memorabilia Bosne Srebrene* i u suradnji s Croatia Records u trostrukom izdanju CD realizirali kolege u Zagrebu; 3) knjigu *Staze, lica i godine – Naši visočki memoari* priredio je Predrag Mijić, knjiga je izašla iz tiska u srpnju ove godine. Posebno se osvrnuo na nastajanje knjige, sadržaj priča te na predgovor fra Ivana Nujića.

Tajnik je zahvalio fra Ivanu Šarčeviću, profesoru na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, što je prihvatio doći i svojim predavanjem uveličati naše druženje. Također je zahvalio svima onima koji su doprinijeli tiskanju knjige te onima koji su došli na našu skupštinu. Posebnu zahvalu je u ime svih bivših đaka uputio osnivačima Udruge i Podružnice Anti Jeličiću i Jozi Džambi. Ovu skupštinu su svojim dolaskom na poseban način obogatili gospođa Felicitas Winkler- Hodžić sa svojim mužem, kći bivšeg visočkog đaka Herberta Winklera, te višegodišnji član Udruge i jedan od autora u knjizi memoara Srećko Matko Džaja.

Potom je kolega Darko Rubčić uz pratnju na klaviru otpjevao kompoziciju *Adoro te devote – Klanjam ti se smjerno* (sv. Toma Akvinski/Charles Gounod).

Fra Ivan Šarčević je svojim predavanjem na temu *Sjećanje i identitet* unio posebnu atmosferu u prostor. Svojim predavačkim stilom i odmjerenošću u izričaju, uz sadržaj koji je sve zanimao, plijenio je pažnju i poglede svih nazočnih. Fra Ivan je svoje predavanje posvetio osnivačima Udruge i Podružnice Anti Jeličiću i Jozi Džambi. Izrazio je također svoje zadovoljstvo zbog prisutnosti Srećka Matka Džaje, koji je, kako je sam naglasio, ostavio traga u njegovu akademskom i redovničkom životu.

U svom izlaganju fra Ivan je govorio o dvoznačnosti sjećanja i zaborava, opasnosti nijekanja sebe u kolektivnom sjećanju, važnosti sjećanja kod monoteističkih vjera, o tome što je to subverzivno sjećanje, što je to križ, a što uskrsnuće u spomeničkoj kulturi sjećanja, o Isusovom križu kao *opomeniku* (Mahnmal) neoprostivog, o prostornom identitetu te o zabranjenom sjećanju.

Nakon predavanja prisutni su dobili prigodu postavljati fra Ivanu pitanja na temu sjećanje i identitet. Zbog mnoštva zanimljivih pitanja i vremenske ograničenosti da se na njih odgovori obećali smo svima prisutnima poslati fra Ivanovo predavanje. No i za vrijeme večere mnogi su prilazili fra Ivanu i nastojali s njim popričati. Posebno važnim držimo naglasiti fra Ivanovu preporuku da budemo „mali

vjernici i mali Hrvati“ kao što to odgovara franjevačkom duhu malenosti koji je dio našega identiteta.

Nakon fra Ivanova predavanja Darko Rubčić je zaključio prvi dio večeri kompozicijom *Molitva (Ps 141)* fra Vitomira Slugića. Mnogi smo u prostoru zamišljali prisutnost našega nezaboravnog profesora fra Vitomira Slugića.

Od 19:00 sati nastavili smo s večerom i druženjem. Domaćin Ivica Visković i njegova desna ruka Jakov Ivoš sa svojim sinovima pobrinuli su se da ni u čemu ne oskudijevamo, držali su nas k'o kap vode na dlanu. Gospođe: Ljubica Jeličić, Mira Petrušić, Dragica Čaja, Ljubica Štrkalj, Nevenka Katušić, Irena Jurić, Sanja Visković i Dragana Ivoš obogatile su večeru svojim kuharskim poslasticama. A gospođe Snježana Blažević i Laura Morese-Mijić s našim kolegom Zdenkom Miličevićem pobrinuli su se da u kuhinji sve ostane na svome mjestu. Bila nam je čast da smo mogli ugostiti Josipa i Mirjanu Bikić, zaslužne za prijevoz knjige *Staze, lica i godine* do Münchena.

Sreća i zadovoljstvo bili su vidljivi na licima svih sudionika. Radovati se malim stvarima – to je ono što između ostaloga krasi visočki duh.

Nedjelja, 8. listopada 2023.

U nedjelju u 09:00 sati slavili smo sv. Misu u crkvi *St. Mariä Sieben Schmerzen* zajedno sa župnom zajednicom. Misno slavlje je predvodio župnik Bernhard Bienlein u koncelecijaciji s fra Ivanom Šarčevićem i đakonom Ivicom Viskovićem. Na koncu sv. mise otpjevali smo pjesmu „Zdravo Djevo, kraljice Hrvata“ uz instrumentalnu pratnju Darka Rubčića.

Radna sjednica

O posljednjoj radnoj godini

U 10:30 sati započeli smo radnu sjednicu molitvom koju je predmolio naš domaćin Ivica Visković. Sjednicu je moderirao potpredsjednik Josip Andrić. Rekao nam je da smo uzorno aktualizirali adresar Podružnice i preporučio nam da ga barem jednom godišnje u prilogu svim kolegama pošaljemo kako bismo provjerili točnost podataka.

Kolega Jozo Džambo pripovjedio nam je detalje o prijevodu knjige *Puti križa* i o dobrom prijemu prevedenog teksta. Tajnik Predrag Mijić rekao je nekoliko riječi o tiskanju knjige memoara. Darko Rubčić je dodao da nas je grafičar Branko R. Ilić iz Sarajeva sve srdačno pozdravio i da ostaje vjeran fratrima, a i nama. Darko će mu prenijeti našu zahvalnost i naše pozdrave.

Izvještaj rizničara

Rizničar Jakov Ivoš koncizno nam je i vrlo transparentno podnio financijsko izvješće.

Kako poboljšati odnos prema mladim kolegama i kolegicama?

Svi smo svjesni koliko nam je važna angažiranost mlađih naraštaja. Govorilo se o slaboj informiranosti s obzirom na postojanje i rad naše Podružnice. Mnogi su obećali kako će kontaktirati s onim bivšim đacima s kojima su u vezi. Jozo Džambo je predložio da se izvijeste i naši misionari o našoj Udruzi.

Komunikacija sa Središnjicom u Zagrebu

Bilo je razgovora o problematičnoj komunikaciji sa Središnjicom u Zagrebu. Svi smo za popravljavanje komunikacije sa Središnjicom. Zahtijevamo pismenu komunikaciju između Udruge i Podružnice, a nikako usmenu.

Planovi za sljedeću radnu godinu

Darko Rubčić će uz pomoć Joze Džambe oblikovati prospekt za našu Udrugu.

Stipo Raštegorac govorio je o mogućnosti pravljenja web-stranice za našu Podružnicu. To pitanje ostaje još otvoreno.

Anto Jeličić je predložio da do sljedećeg sastanka objavimo pjesme kolege Stjepana Sirovine. Svi prisutni su se složili i podržali tu ideju, i Stjepan se s time složio.

Sladčan Dujic je predložio da se nastavi s pisanjem memoara, s time da se uključe i mlađe generacije. Ova ideja je prihvaćena kao dobra, no potrebno ju je razraditi.

Prijedlog da se fra Ivanovo predavanje objavi u maloj brošuri prihvatili su svi članovi predsjedništva.

Izbor novog predsjedništva

Potpredsjednik Josip Andrić zahvalio je dosadašnjem predsjedniku Zdenku Osmakčiću na suradnji i radu u posljednjoj radnoj godini. Za novog predsjednika Podružnice većinom glasova izabran je Stipo Raštegorac. Za potpredsjednika je izabran Darko Rubčić. Uz kratko predstavljanje obojica su zahvalili na ukazanom povjerenju, obećavši kako će raditi na dobrobit svih. Naglasili su da očekuju našu suradnju i potporu. Darko nam je također obećao „suze i znoj“.

Predrag Mijić će i dalje ostati tajnik Podružnice, a Jakov Ivoš rizničar.

Svi nazočni podržali su novo predsjedništvo i zaželjeli mu uspjeh i ustrajnost u radu.

Na sjednici je predloženo da se sljedeća skupština održi u Beču. Prijedlog je sve oduševio. Kolegice i kolege iz Beča prijedlog su rado prihvatili i stavili se na raspolaganje za organizaciju sljedeće skupštine.

Radna sjednica zaključena je u 12:30 sati.

Nakon sjednice uslijedio je ručak, potom druženje uz razlaz, pozdrave i čvrsto obećanje – dogodine u Beču!

Predsjedništvo:

Stipo Raštegorac, predsjednik

Darko Rubčić, potpredsjednik

Predrag Mijić, tajnik

Jakov Ivoš, rizničar

Susret Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Münchenu¹

(Oktober 17, 2023)

Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko osnovana je na inicijativu njezinih bivših đaka Ante Jeličića i Jozе Džambe, 6. srpnja 1996. u Zagrebu, a Podružnica u Böblingenu u Njemačkoj, 19. listopada 1996. Od osnivanja Udruge bivših visočkih đaka svake godine njezini članovi održavaju skupštine na području Njemačke.

Predrag Mijić

Ove godine je 7. i 8. listopada održana dvadeset i sedma skupština njemačke Podružnice Udruge đaka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije Visoko u Münchenu, u župi St. Mariä Sieben Schmerzen (Am Frauenholz 8). Na skupštinu je došlo šezdesetak bivših đaka, prijateljica i prijatelja naše Podružnice, najviše iz Njemačke, ali također iz Švicarske i Austrije. Za predavača je pozvan dr. fra Ivan Šarčević, profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. Ove godine članove Udruge i prijatelje su svojom nazočnošću na skupštini počastili Dragan Bagarić, konzul BiH u Münchenu, zatim Ines Mazor, konzulica savjetnica Republike Hrvatske u Münchenu te povjesničar i akademik Srećko Matko Džaja, ujedno i počasni člana Udruge. Bilo je tu i drugih uvaženih gostiju.

Udruga je osnovana i opstaje jedino ljubavlju njezinih članova prema Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom, prema profesorima i časnim sestrama, prema prijateljstvima i prema svjetonazoru koji su u Gimnaziji stekli. Osnivanjem Udruge ostvareni su mnogi kulturni i socijalni projekti, objavljen je 21 Bil-

ten, upriličene su mnoge skupštine i nezaboravna druženja, učvršćena je veza između bivših đaka i veza s Gimnazijom. Sve bi to izostalo bez jednog organiziranog društva kao što je Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko.

Na prošlogodišnjoj skupštini održanoj 21. i 22. svibnja u Traunreutu u Njemačkoj rodila se ideja o skupljanju i objavljivanju iskustava provedenih u Franjevačkoj

¹ <https://www.zivazajednica.de/susret-udruge-daka-franjevacke-klasicne-gimnazije-visoko-u-muenchenu/> (pristupio: 16.10.2023)

klasičnoj gimnaziji u Visokom. S tim projektom su bili upoznati svi članovi Podružnice, ali i mnogi drugi bivši đaci, koji su bili zamoljeni za suradnju i potaknuti za pisanje priča iz gimnazijskih dana. Tako je uspješno sakupljeno šesnaest priča trinaest različitih autora koje su objavljene u srpnju 2023. kao knjiga pod naslovom *Staze, lica i godine – Naši visočki memoari*. Tajnik Podružnice Predrag Mijić u svome se govoru osvrnuo na nastajanje knjige i sadržaj priča.

Ovogodišnja skupština u Münchenu na poseban je način bila posvećena osnivačima Udruge Anti Jeličiću i Jozi Džambi, kojima je i fra Ivan Šarčević posvetio svoje predavanje na temu *Sjećanje i identitet*. U svom izlaganju fra Ivan je govorio o dvoznačnosti sjećanja i zaborava, opasnosti ni-

jekanja sebe u kolektivnom sjećanju, važnosti sjećanja kod monoteističkih vjera, o tome što je to subverzivno sjećanje, što je to križ a što uskrsnuće u spomeničkoj kulturi sjećanja, o Isusovom križu kao *opomeniku* (Mahnmal) neoprostivog, o prostornom identitetu te o zabranjenom sjećanju. Posebno važnim treba naglasiti fra Ivanovu preporuku članovima i prijateljima Udruge da budu „mali vjernici i mali Hrvati“ kao što to odgovara franjevačkom duhu malenosti koji je dio identiteta Udruge.

Za vrijeme prve večeri bivši član visočke klasične gimnazije Darko Rubčić, uz pratnju na klaviru, otpjevao je kompozicije *Adoro te devote – Klanjam ti se smjerno* (sv. Toma Akvinski/Charles Gounod) i *Molitvu* (Ps 141) fra Vitomira Slugića.

Od 19 sati nastavljeno je druženje uz večeru. Radovati se malim stvarima – to je ono što između ostaloga krase visočki duh.

Drugi dan, 8. listopada započeo je svetom misom u crkvi *St. Mariä Sieben Schmerzen* zajedno s njemačkom župnom zajednicom. Misno slavlje predvodio je župnik

Bernhard Bienlein u koncelebraciji s fra Ivanom Šarčevićem i đakonom Ivicom Viskovićem. Na kraju mise svi su zajedno otpjevali pjesmu „Zdravo djevo, kraljice Hrvata“ uz instrumentalnu pratnju Darka Rubčića.

Na radnoj sjednici koja je započela u 10:30 sati izabrano je novo predsjedništvo. Za novog predsjednika Podružnice izabran je Stipo Raštegorec. Za potpredsjednika je izabran Darko Rubčić. Predrag Mijić će i dalje ostati tajnik Podružnice, a Jakov Ivoš rizničar.

Na sjednici je odlučeno za sljedeću radnu godinu napraviti prospekt Udruge, objaviti pjesme člana Udruge Stjepana Sirovine te također objaviti predavanje dr. fra Ivana Šarčevića u maloj brošuri.

Na sjednici je predloženo da se sljedeća skupština održi u Beču. Prijedlog je sve oduševio. Kolegice i kolege iz Beča su prijedlog rado prihvatili i stavili se na raspolaganje za organizaciju sljedeće skupštine.

Nakon sjednice je uslijedio ručak. Poslije ručka je nastavljeno druženje do 15 sati kada je dvodnevni susret službeno završio uz čvrsto obećanje – dogodine u Beču!

Foto: Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko

Franjevačka klasična gimnazija
 Classicum gymnasium franciscanum
 Visoko

Bosne Srebrene 4 ♦ BiH-71300 Visoko

Tel. +387 32 465 181 ♦ Fax: +387 32 465 182 ♦ www.fkg.edu.ba ♦ fkg.visoko@gmail.com

Br. 592/23.

Prijateljima Franjevačke klasične gimnazije
Bivšim učenicima
Svima

Predmet: Molba za potporu studijskom putovanju u Grčku

Poštovani,

Molimo Vas da nam – ako ikako možete – pomognete u ostvarivanju studijskog putovanja naših učenika III. i IV. razreda u Grčku u oktobru ove godine.

U proteklih 16 godina uspješno smo ostvarili 8 takvih studijskih putovanja, u čemu ste nam mnogi od vas već pomogli. Ove godine motivirani smo istom željom za znanjem i sustavnim upoznavanjem klasične kulture, koja je jedno od ishodišta europske civilizacije. Uvjereni smo da je ulaganje u odgoj i obrazovanje mladih ljudi dugoročno najbolja i najisplativija investicija.

Budući da mnogi roditelji naših daka nisu u mogućnosti izdvojiti iznos potreban za ovo putovanje, molimo Vas da nam pomognete. Bit ćemo Vam silno zahvalni.

Svoj plemeniti dar možete dostaviti osobno ili na sljedeći račun:

Vlasnik računa: **Franjevačka klasična gimnazija**

Adresa: **Bosne Srebrene 4, 71300 Visoko**

Ime banke: **UniCredit Bank**

Broj računa: **3389002207281085** (s naznakom: za studijsko putovanje)

IBAN: **BA393389104800922467**

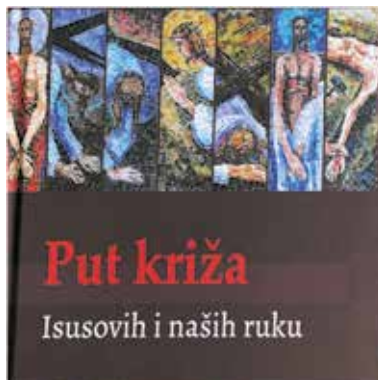
SWIFT: **UNCRBA22**

Cijeneci Vašu darežljivost i solidarnost, u ime učenika, odgojitelja i profesora naše Gimnazije, unaprijed Vam iskreno zahvaljujem i srdačno Vas pozdravljam:
 mir i dobro!

Visoko, 28. 8. 2023.

Sdr. Aladžić
 fra Stipo Aladžić, ravnatelj

Svjetski put jednoga „Putu Križa“

Tihomir Nujić

U vrijeme korizme u crkvama se moli „Put križa“ i postavlja takozvano „Korizmeno platno“ (zvano „Fastentuch“ u Švicarskoj, a „Hungertuch“ u Njemačkoj) kao poticaj na razmišljanje o Isusovoj muc i našem odricanju ili postu. Ovogodišnje „Korizmeno platno“ umjetnika iz Freiburga predstavlja okrugli predmet (loptu ili kuglu zemaljsku) s četiri ruke koje okrugli predmet naporno drže da ne padne. Na rukama leži odgovornost hoće li dotični predmet pasti ili se održati na svom mjestu.

Poznato je da je Božja ruka stari i veoma rašireni religijski simbol za Božju moć, o čemu svjedoči i Sveto pismo na više mjesta. Božja ruka označava stvaralačku, voditeljsku i kažnjavajuću moć te je crkveni oci shvaćaju kao simbol logosa uz čiju pomoć je stvoren svijet. U kršćanskoj umjetnosti Božja desnica najstariji je simbol Boga Oca. Uostalom ruka je dio čovjekova tijela bez kojega je gotovo nemoguće njegovo samozbrinjavanje ili samostalan život.

Upravo je sv. Franjo Asiški njegovao pobožnost „Put križa“ i pri kraju života primio Isusove rane koje je skrivao od subraće i strpljivo podnosio boli. Umro je s Isusovim ranama na tijelu u crkvi sv. Marije degli Angeli, u Porcijunkuli u Asizu. Zbog toga je pobožnost „Put križa“ neodvojiva od franjevac, njihovih crkava i njihove duhovnosti.

Blaženka Salavarda se kao dijete susrela s franjevačkom duhovnosti. Rođena je u Knešpolju kod Širokog Brijega 1960. godine. Diplomirala je slikarstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1986. i to u klasi profesora Đure Sedera. Uz brojne skupne izložbe samostalno je izlagala u galerijama diljem naših domovina Hrvatske i BiH. Naročito se istaknula angažmanima po katoličkim crkvama ponajprije Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Njezin već slavni „Put križa“ u Crkvi Marije Anđeoske u Sesevskoj Sopnici rađen je u tehnici mozaika. „Mozaik je praktički *slagalica* i kad pogledamo unatrag, stalno sam radila slagalice, a uz to još vitraje i kolaže, ali i tekstil“, kaže slikarica.

Svaka od 14 postaja „Put križa“ prikazuje uz Isusa *stanje* njegovih *ruku*, i ruku osoba koje ga prate, od osude preko nošenja križa do raspeća: vezane ruke, slobodne ruke, slabe ruke, majčine ruke, solidarne ruke, odvažne ruke, nemoćne ruke, pobožne ruke, slomljene ruke, pohlepne ruke, prikovane ruke, raširene ruke, ruke koje su se predale, ruke koje pomažu.

Ovo čudesno umjetničko remek-djelo popratio je nadahnutim tekstom franjevac Bosne Srebrene fra Miro Jelečević. Knjiga nosi naslov „Put križa Isusovih i naših ruku“, Sesevska Sopnica, 2020. Poznati hrvatski povjesničar i kulturni radnik u

Njemačkoj dr. Jozo Džambo, čija se od Südosteuropa-Gesellschaft nagrađena jedinstvena disertacija nakon trideset godina pojavila na hrvatskom jeziku pod naslovom „Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni“, Sarajevo, 2022. (izvorno: Die Franziskaner im mittelalterlichen Bosnien, Dietrich-Coelde-Verlag Werl/Westfalen, 1991), potrudio se i preveo knjigu na njemački pod naslovom „Der Kreuzweg Jesu und unsere Hände“, München, 2022. Troškove tiskanja preuzela je „Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko“.

Koliko ovaj pothvat promiče hrvatski narod najbolje pokazuje činjenica da je augsburški biskup dr. Bertram Meier za subotnje korizmene meditacije o „Putu križa“ izabrao upravo djelo hrvatske slikarice Blaženke Salavarde i hrvatskoga franjevca iz Bosne fra Mire Jelečevića.

Valja zapamtiti da odavno nismo doživjeli da se neka knjiga religioznog sadržaja prevodi s hrvatskog na njemački jezik, jer postalo je gotovo pravilo da se teološke knjige prevode s njemačkog na hrvatski jezik. Nije manje važno pripomenuti šutnju hrvatskog tiska o ovom duhovnom događaju koji našem narodu služi na ponos.

Kreativna vjerodostojnost slikarskog puta – umjetnički opus Vlatka Blažanovića

Iz bogatog opusa sakralne umjetnosti člana naše Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko iz Zagreba akademskog slikara Vlatka Blažanovića izdajamo izložbe koje su tematski povezane uz kristološka vremena Božića te Korizme, Pasije i Uskrsa.[†] Prva izložba slika „Kreativna vjerodostojnost slikarskog puta - Umjetnički opus Vlatka Blažanovića“ prikazana je u izložbenom salonu Centru za kulturu Čakovec (Galerija) 8. prosinca 2022. godine.

O izloženom Blažanovićevom opusu likovni kritičar Stanko Špoljarić pak kaže: „U ugođaju sjetnosti i vedrine, zbilji meditativnog ozračja nastaju ostvarenja suptilnih silnica plemenite likovnosti, duhovnosti utkane u slike. ... Umjetnički opus Vlatka Blažanovića primjer je slikarske rafiniranosti utkane u maštovite kompozicije, građene oblicima njegovane palete, skladnih kromatskih sazvučja. U ugođaju sjetnosti i vedrine, zbilji meditativnog ozračja nastaju ostvarenja suptilnih silnica plemenite likovnosti, duhovnosti utkane u slike. Vlastita stilistika jedinstvene konotacije ima dva tematska uporišta. I ova izložba ih predstavlja, sa slikama nastalim u posljednja dva desetljeća. Odabir je to glavnih i snažnih koordinata opusa, kreativnih staza u svečanosti Blažanovićeve umjetnosti. Dakako s nekim razložnim razlikama s obzirom na motivske akcente, no stanja koja slikom otkriva imaju svoju bit u dubini duhovnog. Tako s razumijevanjem, upravo posvojenjem, formiranim u godinaima najranije mladosti, pristupa jednom od motivskih izazova, prizorima kršćanske ikonografije (nažalost danas mnogi autori sakralnom u umjetnosti prilaze vrlo površno) te je naglasio i njihovu teološku dimenziju, prenoseći likovnom interpretacijom i biblijsku poruku.“

Uredništvo

[†] <https://www.hia.com.hr/kultura/galerije-i-muzeji/item/30578-centar-za-kulturu-cakovec-izlozba-slika-kreativna-vjerodostojnost-slikarskog-puta-umjetnicki-opus-vladimira-vlatka-blazanovica> preuzeto: 01.08.2022.

Zbilja PASIJE u tvarnosti umjetnosti

Uredništvo

U sjedištu Đakovačko-osječke metropolije u Đakovu otvorena je izložba akademskog slikara Vladimira Blažanovića *Zbilja PASIJE u tvarnosti umjetnosti*, 1. travnja 2023. godine u Spomen-muzeju biskupa J. J. Strossmayera u Đakovu.

U pozdravnom govoru o autoru i njegovim djelima govorio je povjesničar umjetnosti i likovni kritičar Stanko Špoljarić. U prigodnoj riječi istaknuo je kako „povijest moderne hrvatske sakralne umjetnosti čine slikari i kipari s neosporno dojmljivim ostvarenjima, nastavljena u posljednjih nekoliko desetljeća ostvarenjima mlađih umjetnika (koji su danas pretežno osobe pune umjetničke zrelosti) koji su u velike teme kršćanske ikonografije unijeli svježinu svojih poetika. Motive tisućljetne likovne tradicije donijeli su sintezom duhovnog i sadržajnog u bogatstvu autentičnog izraza, poput Vladimira Blažanovića koji pripada uskom krugu slikara umjetničke uvjerljivosti i istinskog teološkog ozračja.“ I dalje je nastavio kako: „Blažanović svojim karakterističnim rukopisom obrisne i slobodne linije, te čvrstim i mrljolikim većim ili manjim ploham, gradi prostor oplemenjen bojom, tonske odnjevovanosti i kolorističke usklađenosti. Svi likovni elementi reda i slobodnijeg oblikovanja figurativnog na realističnoj potki tvore melodioznu strukturu površine lagane vibrantnosti.

„Mekoćom stilizacije, detaljima bez veće opisnosti,“ smatra Špoljarić, kako „Blažanović stvara ambijent i ugođaj iskrenog doživljaja teksta Evandjelja, događaja prevedenog u stilistiku suvremenog likovnog govora. Blažanović i slutnjom idealizacije i asocijativne narativnosti podiže emotivni naboj uprizorenja kroz odnose figura kristoloških prizora, promatranih kroz posvojenje (suosjećanje) sadržaja patnje u božanskom otkupiteljskom činu, prevodeći slikarskom meditacijom i zbilju dramatskog (dramatičnog) u vid umjetničkog opredmećenja. ... Blažanović izgrađenim i dosljednim slikarskim načinom i logičnim i kreativnim likovnim varijacijama osmišljava pojedini motiv“, rekao je kritičar Špoljarić.

Đakovačko-osječki nadbiskup i metropolit dr. sc. Đuro Hranić otvorio je izložbu iskazujući iznenađenost teološkim naglascima na pojedinim slikama poput Blažanovićeve interpretacije Posljednje večere i motiva Kristovih ruku i rana na njima, kruha na stolu.

Izbor iz zbirke "Pjesme" Zdenka Osmakčića[‡]

Propovijedi Franje Asiškog

U to dođe

Neki lik

Neki tip

Neki slik

I vik

Naruči vodu

Ako je gratis

Pričaše o Ljubavi Neljubljenoj

I o Bezgrješnoj

A ni vodu običnu

Platiti ne može

Izljubi penu

Onu benu

Preko puta šanka

Onu venu

Ostavljenu od žene

(I djeca ga se odrekla)

Sjenu od čovjeka

Pričaše njemu

O Ljubavi Neljubljenoj

I o Bezgrješnoj

Navika mu priču

Prekriveni smijeh

I ode

Lik

Taj tip

Onaj slik

Neki vik

U obližnji park

[‡] Zdenko Osmakčić rodio se 4. srpnja 1970. godine u Marković Polju, općina Brčko. Završio Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom (1984-1989). Studirao na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu i na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Sudjelovao u Domovinskom ratu. Otac dvoje djece.

Slušali ga čempresi
Psi lutalice
Ribe u jezeru

Neki kažu i kamenje
To nisam vidio
Ne mogu reći

Aleja procvjeta
Od priče lika
Onog tipa
Slika i vika

(Ljudi, siječanj je!)

Ostah ja
Moj račun u birtiji
I ona pena
Ona bena
Ona vena
Sjena od čovjeka

U tim zimskim
Noćima ranim
A suze nam teku
(Teku li teku)
Brazdama utabanim

Visoko

Visoko vam je kao moja mama
Moja mama vama dobro znana
Bosa istrči, izljubi, izgrli:
Oprosti, sine, nisam počesljana

Visoko vam je kao moj tata
Stisne ruku i to čvrsto
Pogledom (skoro mrsko) upita:

Jesi li čovjek, sine
Hrvat i katolik post'o
Svima brat

Jesi li bosanski franjevac ost'o

Ukrajina

(I umjetna glad Staljinova)

Nekako siđe sin
Jedini s peći ozidane

Zamoli majku
Za posljednju koru kruha
Da ne umre.

Zima je
Čiča zima
Suha

Vrati se na ozidanu peć

Jer mati
Već
Koru kruha
Za kćeri dvije
Čuva

One imaju nekakvu šansu.

(Dalje nisam čitao)

Moja Bosna

Bosno moja,
Oprosti što te prisvajam,
Najljepša od svih zemalja hrvatskih;
Banovino nad Banovinama!
Ja te ne rušim, ne osvajam
Vrleti tvoje, Posavinu, rijeke i vrbike...sanjam, sanjam
I Bogu se molim, Djevici Mariji, a komu drugom,
Podmilačje volim
Iliju svetog
Franju Serafskog
Antu Padovanskog...
Da ne nabrajam.
Nikolu Šibenčanina, zaboravih skoro,
Anđela Zvizdovića...

Mnogo ih je, mnogo
Oprosti mi, oprosti,
Što ti iz tuđine dodijavam
Željan tvoga ića.

Pismo Prijatelju

Više nisam siguran
I nemam pojma
Ne sramim se to reći

Kome i čemu pomoći
Prosjaku il' kardinalu?
To jest ona strana

Ona grana
Prapovijesna, ali naša
Mala, zla, vijugava

Inog vladara

I što sada?

A i ja, skoro takav
Dobrim bih darovima
Darivao; sav nikakav

Samo Ti znaš zašto

Ne sramim se reći:
Od kanala do kardinala
Ništa ne valja

Ni onda ni sada

Pa Ti vidi

Nije da sudim, oprosti
Al' mogao bih pomoći
Znao bih kako i sućim

Možda koju mudru izreći
Pa Ti vidi
Možda Ti se moje pismo i sviđi

Nije čemu, baš
To sam samo ja
Iskreno je, to znaš

Pozdrav!

Izbor iz zbirke pjesama Stjepana Sirovine "Crveno i crno"

fragaria vesca

šumsku jagodu što raste po proplancima
i rubovima šuma, šikarama i krčevinama
sjeverne zemljine polutke
cijenjenu zbog sočnih i ukusnih plodova
i lišća navodno ljekovitih svojstava
prisutnu u bapskim pričama
raznim pučkim vjerovanjima i bajkama
kao dijete za prvih ljetnih dana
brao sam s braćom po brdima zavičaja
nastojeći pritom da ih sakupim
više od starijeg i manje od mlađeg
i što mi po prirodi stvari nije nikad uspijevalo
ali me nije pretjerano ni rastuživalo
jer je na kraju dana sve ono što bismo
nabrali pa donosili kući mater dijelila
na tri posve jednaka dijela i svima bi nam
tako jednako oduzimala i isto tako jednako
dodavala, jer drugačije nije ni moglo
niti bi drugačije smjelo biti
i nigdje i nikad
a ipak jest

sretno djetinjstvo

roditelji nam nisu čitali
pred spavanje
i to je možda najbolje
što nam se nije dogodilo

ako se dobro sjećam
između kristalnih čaša
i porculanskog servisa za čaj
koji se također nisu upotrebljavali
stajale su samo biblija, kapital
i liječenje biljem

¹ Stjepan Sirovina rođen je 1978 u Kotor Varošu. Školovao se u rodnom mjestu, Visokom, Sarajevu i Zagrebu. Danas živi i radi u Münchenu.

kakvo bi to djetinjstvo bilo
da smo tad već spoznali
da ćemo jednom odrasti u svijet
pun nepravde i bolesti
i da nam spasa nema

crveno i crno

(jedna lekcija iz prirode i društva)

imala je na sebi nekakvu majicu
prekratkih i preširokih rukava
i sjedeći joj po strani na satu
prirode i društva ugledao sam
njenu tek propupalu dojku.

bilo nam je jedanaest, možda
dvanaest godina, i što zbog strogog
katoličkog odgoja, što zbog osjećaja
da odajem nečiju strogo čuvanu tajnu,
premda sam se zarekao da ću biti
dobar drug, u meni su skupa s čežnjom
rasli neutješivost i strah

rajski vrtovi su stvarni, i nadomak

odlazak

prošao si četiri granice s četiri
različite vojske na njima
dječake tek nešto starije od tebe
kojima se nije sviđalo tvoje ime
ni što ti lice podsjeća na anđele
s crkvenih slika gledao si
s prijezirom i strahom
nisi znao kamo te vode
koje su boje pejzaži što su iza cerade
odlazili u suprotnom smjeru
prema mjestu gdje smrt
čeka u busiji
imao si jedva petnaest
sloboda ti se smješkala zamamno
poput crnke iz časopisa za odrasle

i vidjevši more po prvi put
povjerovao si da se snovi zaista i ostvare
onima što sanjaju otvorenih očiju
i stisnutih šaka
bio si prava pjesma u nastanku

tunel

*u našoj se zemlji uvijek živjelo u mraku
b. maruna*

dok se vozimo
kroz tunel
svetog gotharda
svjetlo nikako
da se pojavi
i meni se na
trenutak učini
da čitav svoj
život samo sanjam
i da nikad nikud
nisam ni pošao

halva i šećer

možda su to bile tvoje molitve, majko
što su bdjele nada mnom
dok sam sa belzebubima
terevenčio po sve noći,
bacao kocku i gubio
krčmeći dušu svoju za jaspru i bakšiš
a ujutro se budio u nečisti i krvi,
vlastitoj i tuđoj

halva shekerola

možda su to bile tvoje molitve, majko
što su me spasavale
dok sam za jednom, drugom,
trećom gubio glavu,
poklanjao im sve, a one sve uzimale
lažno obećavajući samo, poput moljaca
nagrizale mi tkivo, zarivale nokte
u pousminu, nož u srce

halva shekerola

možda su to bile tvoje molitve, majko
što su me pratile
dok sam lutajući širokim beskrajem
rasipao komadić po komadić svog života,
gubio se i nalazio, umirao i ustajao iz mrtvih,
stigavši na kraju gdje sam jedino
i trebao kako bi i ova pjesma
mogla završiti sretno

girl from the north country

kad je iz starog blaupunkta kakvih
još ima samo u crno-bijelim filmovima
i studentskim sobicama na periferiji
čiji namještaj podsjeća na interijer kakve
staretinarnice
u dubokoj noći između radijskih šumova
za koje smo držali da su božje disanje
zasviralo if you're travelin' in the north
country fair
šapnula si mi kako je to pjesma o tebi
a ja ti nisam vjerovao
dvadeset, evo, godina prekasno
pokušavam to ispraviti, zapisujući ovo
i zamišljajući da će se u jednoj noći
dubokoj poput one emitirati na nekom
radiju
i kako ćeš pod onim istim pokrivačem
nekome šapnuti kako je to pjesma o tebi
iako znam da ti neće vjerovati

u podzemnoj

u podzemnoj
na sjedištu meni nasuprot
uz prozor prepun golog mraka
djevojka čita poljsku konjicu
nisam je ranije vidio
vjerojatno neću ni poslije

niti moram da bih je *kao u bajkama*
volio kako se nekad voljelo

ilijada

od troje do itake 232 kilometra
i grčkome junaku, ponajvećem kažu,
10 godina trebalo da ih prijeđe

na put jednako tako dug
međugradskim autobusom sarajevo - banja luka
naš ilija odvažno se dene

i zavode ga putem nausikaje,
omamljuju sirene i kalipse,
spopadaju kiklopi i kirke

al sa puta svoga on
ne odstupa ni pedlja
i još za istog dana stigne
junačina ilija I.

dvadeset godina kasnije

za anu m.

sanjam hodam ulicom bjelave
i izdaleka već vidim tvoj mali korak
dolazi mi u susret mašeš
pa smiješak zagrljaj šetnja razgovori
u kojima si možemo sve prešutjeti

poslije silazak prema titovoj i misao
kako se baš ništa nije promijenilo
osim snova

conditio humana

rat nije počeo prvim bačenim
kamenom, prvim kuršumom, prvom
krvlju zalijepljenom za pločnik
ni kada su gnijezda i kuće, prazna
od ljudi i ptica, od cvijeća i snova
udomile mrak i studen

stvoren šestoga dana, on traje
kao rok na vojničkoj konzervi on traje
i tako će biti i kada izbrojimo sve mrtve,
sahranimo ih u muzeje, epove i povijest

na ovo tle jednom bačeno
sjeme zla rađa sedmerostruko

sicut erat in principio,
et nunc,
et semper,
et in saecula saeculorum

olovka piše srcem

u mostaru se zateknemo
uvijek pred nekakve izbore
pa s predizbornih plakata
u ulici bernharda rusta
zobamo slova kao kiselo grožđe
i među svim onim licima
uzaludno tražimo bar jedno
koje bi nam se činilo da bi
moglo znati čemu služi olovka
i prije nego mu netko njome
nacrtat hitlerovski brk
i križ i mjesec i petokraku na čelu
i pored još dopiše rečenicu
razumljivu na sva tri jezika
svi ste vi jedno veliko govno

Autor: Željko Andrijanić,
31. 3. 2022.

INTERVJU: VINKO HRKAĆ, PREDSEDNIK UDRUGE ĐAKA FRANJEVAČKE KLASIČNE GIMNAZIJE VISOKO**

Čuvaju nacionalne vrednote hrvatskog naroda u BiH i zauzimaju se za njegovu opstojnost

BiH je zemlja za koju se isplati malo jače zapeti kako bi ju se učinilo zemljom sretnih ljudi. Franjevci tu ostaju primjer kako je nemoguće moguće. Ove godine Franjevačka klasična gimnazija u Visokom obilježava 140 godina djelovanja. Ova velika obljetnica bila je prilika da doznamo nešto više o radu i djelovanju ove jedne od najpoznatijih klasičnih gimnazija na ovim prostorima. U razgovoru za naš list Vinko Hrkać, ugledni poduzetnik, koji je i predsjednik Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije, govori o obljetnici, osnivanju ove važne ustanove, prošlosti franjevacu u Visokom...

Poštovani gospodine Hrkać, ove godine Franjevačka klasična gimnazija Visoko (u daljnjem tekstu: Gimnazija) obilježava 140 godina djelovanja. To je visoka obljetnica za svaku ustanovu, pogotovo na ovim našim bh. prostorima. Vi ste predsjednik Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko sa sjedištem u Zagrebu. Činjenica da bivši đaci iz ljubavi prema svojoj gimnaziji osnuju udruhu koja je prošle godine i sama obilježila 25. godišnjicu uspješnog rada zanimljiva je sama po sebi. Otkud takva trajna povezanost Gimnazije i njezinih bivših đaka?

- Franjevačka klasična gimnazija Visoko svakako je jedinstvena odgojno-obrazovna institucija u povijesti BiH. Ona je, nakon što je "ubijena" Franjevačka gimnazija u Širokom Brijegu, ostala jedina klasična gimnazija u BiH. Zna se koja je uloga klasičnih jezika u duhovnoj, političkoj, kulturnoj i znanstvenoj povijesti europskih naroda! Treba ovdje istaknuti da je latinski jezik u hrvatskom narodu odigrao ulogu drugog domaćeg jezika, osobito u intelektualnom i političkom sloju naroda te, naravno, u vjerskom životu Katoličke crkve. Latinski jezik bio je u službi otpora hrvatskog naroda jezicima zavojevača. Malo se i danas zna u široj javnosti da je hrvatska književnost napisana na latinskom jeziku jednakovrijedna onoj napisanoj hrvatskim jezikom. Primjer za to je sam otac hrvatske književnosti Marko Marulić, čiji je opus, napisan na latinskom jeziku, mnogo veći, a po mnogima, književno-umjetnički gledano, i vrijedniji od onog napisanog na hrvatskom jeziku. No sve je to jedinstvena hrvatska književnost.

To što Gimnazija ima svoju udruhu koja ima tristotinjak članova u Hrvatskoj, BiH i diljem svijeta gdje žive njezini bivši đaci, govori da je Gimnazija za nas bivše đake mnogo više od obrazovne ustanove u kojoj se stječe gimnazijsko znanje i znanje

** <https://www.vecernji.ba/vijesti/cuvaju-nacionalne-vrednote-hrvatskog-naroda-u-bih-i-zauzimaju-se-za-njegovu-opstojnost-1575191> (pristupio: 21.09.2023)

klasičnih jezika. Ne mogu govoriti baš u ime svih đaka u njezinoj dugoj povijesti, ali vjerujem da će se sa mnom složiti najveća većina onih koji smo bili đaci u vrijeme bivše države i njezina komunističkog režima, da je to bio odlazak, ne u gimnaziju, nego u sjemenište ili, kako se to govorilo, odlazak u "fratre". Bio je to za nas sjemeništare Božji poziv: "Ostavi sve i pođi za mnom". Razdoblje od četiri godine provedeno u sjemeništu u Visokom u formativnom razdoblju mlade osobe presudno je utjecalo na naš odnos prema sebi, drugom čovjeku i Bogu.

Posljedice takvog odgoja i obrazovanja danas u nama bude zahvalnost, vjernost i ljubav prema našoj Gimnaziji, našim profesorima i drugom osoblju, napose časnim sestrama, ali i cijeloj franjevačkoj zajednici, okupljenoj u dvije bh. franjevačke provincije: Franjevačku provinciju Sv. Križa Bosna Srebrena i Hercegovačku franjevačku provinciju Uznesenja BDM. Bratska suradnja ovih naših dviju franjevačkih provincija omogućila je i nama hercegovačkim mladićima da budemo đaci ove Gimnazije. Ono što nas članove Udruge povezuje međusobno, s Gimnazijom i franjevcima u BiH zovemo "visočki duh". O tom duhu mnogo je toga napisano i izgovoreno, a zapravo je riječ o franjevačkom duhu kojim se nadahnjivao katolički - hrvatski puk tijekom stoljeća, pa i kad ga je samo takav duh mogao držati iznad vode. O tome lijepo piše prof. dr. Vine Mihaljević, dugogodišnji predsjednik naše Udruge, u svom tekstu o Udruzi u sklopu Leksikona članova Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko autora prof. dr. Ivana Markešića: "Danas, kada kao zrele, formirane, odrasle osobe s različitim studijskim i profesionalnim iskustvom promišljamo o 'visočkom iskustvu', pokazuje se kako je ono ugrađeno u temelje našeg identiteta - povijesnog, religijskog, nacionalnog, kulturnog i jezičnog. Upravo zbog toga prema Visokom otkrivamo i pokazujemo snažnu emocionalnost i partnerstvo, a dinamična Udruga bivših đaka Franjevačke klasične gimnazije vrijednosna je udruga, uzdarje na primljene darove vjere i kulture, uzdarje franjevačkoj zajednici čiju duhovnost promičemo, kako na osobnoj tako i na društvenoj razini, stvaralački služeći Crkvi i hrvatskom narodu u okviru djelovanja i ciljeva koje određuje Statut Udruge." Svakom propitivanju uloge franjevacu u Bosni i Hercegovini na temelju klasičnih znanstvenih i drugih metoda i klišeja, polazeći od iskustava iz drugih sredina, pa i franjevačkih, koja ne polaze od specifičnog bh. franjevačkog duha stvorenog u posebnom, trajno patničkom prostoru, u stoljećima iskazivanja djelotvorne ljubavi prema svakom čovjeku i bezgraničnog povjerenja u Božju providnost, ne može rezultirati ispravnim zaključcima. Riječ je o nepatvorenoj oazi kršćanske vjere i odsjaju europske uljudbe u kraju gdje Europe gotovo da nije bilo. I u današnjim kriznim vremenima u BiH franjevci održavaju neprekinuti put služenja od srednjovjekovne Bosne do danas u miru i tišini, nepokolebljivi ustrajati u činjenju dobra temeljenog na istini, svima koji danas žive u BiH može biti uzor i istodobno opomena da vrijedi inzistirati na uspostavi dobrih odnosa među ljudima i narodima kojima su u podlozi neprolazne vrednote kojima je cilj slaviti život i čovjeka kadra baštiniti zemlju. Duh je uvijek okrenut dobrobiti drugog i dok franjevački (visočki) duh ne prevlada u svim ljudima i narodima u BiH, rješenja za bh. izazove dolazit će iz samoživosti ega

pojedina i naroda (samoživi egoisti se tijekom stoljeća samo izmjenjuju), a BiH će i dalje patiti i čuditi se što joj se to događa i što joj to rade.

Kako je došlo do osnivanja Gimnazije, kad je i gdje osnovana te kako se odvijao njezin razvojni put do danas?

Gimnazija je nastala iz potrebe Franjevačke provincije Bosne Srebrene za obrazovanje kandidata za buduće franjevce - svećenike jer samostanske škole koje su pripravljalale podmladak za svećenička zvanja, kako zbog nedostatka profesora tako i neujednačenog nastavnog programa, nisu bile adekvatne obrazovnim potrebama toga vremena. Gimnazija, kao objedinjeno mjesto školovanja franjevačkog podmlatka, osnovana je u samostanu u Kreševu 1882. godine. Prvi ravnatelj bio je znameniti fra Grgo Martić, rođen u Rastovači kod Posušja, vrlo učeni franjevac, poliglota, pjesnik, preporodni književnik - ilirac, prevoditelj, sakupljač narodnih pjesama i političar. Već nakon godinu i pol dana, zbog slabih školskih i smještajnih uvjeta, Gimnazija se preselila u prostorno znatno veći samostan u Gučoj Gori kod Travnika, gdje je radila sve do 1900. godine pod vodstvom zaslužnog ravnatelja fra Andela Franjića. Godine 1900. Gimnazija se premješta u Visoko u, za ono vrijeme, velebnu zgradu novozgrađenu za potrebe sjemeništa i Gimnazije. U sklopu zgrade Gimnazije izgrađena je crkva i samostan sv. Bonaventure, a sve prema projektima arhitekta Franje Holza. Osnivač i vlasnik Gimnazije od osnutka do danas je Franjevačka provincija Bosna Srebrena. Troškove uzdržavanja Gimnazije snosili su sami franjevci jer ondašnja državna vlast, kao ni ona za vrijeme komunizma, nije priznavala ni na bilo koji način potpomagala ovu školu. Godine 1916. Gimnazija dobiva pravo javnosti, pa se broj njezinih đaka neprestano povećavao, da bi 1940. dosegao broj od 536. Zanimljivo je da je već u školskoj godini 1926./27. broj tzv. vanjskih đaka, različitih konfesija, iz cijele BiH i Hrvatske, bio veći od broja sjemeništara. Kako je veliki broj đaka dolazio iz udaljenijih mjesta, izgrađen je 1928. godine za đake katolike konvikt (pitomište) uz samu Gimnaziju. Ova je zgrada 1945. godine oduzeta franjevcima i prenamijenjena za vojarnu, najprije JNA, a kasnije je služila kao vojarna Armije BiH i vojske Federacije. Na sreću, zgrada konvikta je 2005. godine vraćena franjevcima, potpuno je obnovljena i vraćena prvotnoj namjeni, a od školske 2016./17. godine u njoj se odvija cjelokupna gimnazijska nastava. Od školske 2007./08. godine, odlukom Uprave Provincije, u Gimnaziju se, prvi put nakon 1944./45. godine, mogu upisivati i vanjski đaci, bez obzira na vjeroispovijest, a Gimnaziju mogu prvi put u povijesti pohađati i učenice. Tako je nastalo novo doba za Gimnaziju koja danas ima pravo javnosti i njezino djelovanje financirano je od nadležnih državnih vlasti. Zahvaljujući brojnim donatorima, a ponajprije njemačkoj dobrotvornoj ustanovi Renovabis, u krugu Gimnazije izgrađena je suvremena sportska dvorana.

Iz vašeg prethodnog odgovora može se zaključiti da vrijeme neposredno nakon završetka 2. svjetskog rata, ali i društveno i političko okruženje u cijelom razdoblju trajanja nove Jugoslavije nije bilo sklono djelovanju i razvitku Gimnazije.

Visočka je Gimnazija u tom razdoblju, bez obzira na sve prepreke i poteškoće, prošla puno bolje od širokobriješke Franjevačke gimnazije. Njoj je 1946. godine rad, doduše, zabranjen, partizani su na različitim mjestima poubijali 11 sjemeništara,

ali su profesori ostali živi, pa je zalaganjem uprave Provincije Gimnazija počela s radom u studenome 1947. godine. Gimnazija je mogla od tada školovati samo sjemeništare odnosno franjevačke kandidate. Dio gimnazijskog prostora zauzele su tada državna gimnazija i neke druge državne i gradske institucije te u njemu ostale dvadesetak godina. Tadašnje državne vlasti nisu priznavale ovu Gimnaziju, pa su oni đaci koji nisu nastavili studij teologije bili u velikim poteškoćama s upisom na fakultete. Kao primjer mogu navesti vlastito iskustvo iz 1974. godine. Pri pokušaju upisa na Ekonomski, a potom i Strojarski (u to vrijeme zvao se Mašinski) fakultet bio sam iz tajništva tih fakulteta otpremljen s napomenom da imam samo osmogodišnju školu. Samo radi ilustracije moje frustracije napominjem da sam u Gimnaziji bio odlikaš (oslobođen polaganja mature) i tada čitao knjige na sedam jezika. Sreća je što sam u Zagrebu mogao polagati gimnaziju, ispit po ispit, od prvog do četvrtog razreda te, naravno, imao sam priliku iskusiti i polaganje mature. Tako sam imao dvije gimnazije, jednu priznatu i drugu, dugo nepriznatu, a ponekad i sad sanjam da još nisam završio gimnaziju. Ovo moje iskustvo jedno je od stotina i stotina sličnih iskustava mojih visočkih kolega. Ne ulazeći u političke konotacije, ali u najmanju ruku je zanimljivo, a ja to tada nisam znao, da su našu (katoličku) Gimnaziju priznavali fakulteti u Novom Sadu, Beogradu, Prištini i Skoplju. Mnogi bivši đaci koji nisu "ostali u fratrima", kao i fratri koji su studirali neki nastavni predmet, spremajući se za profesorsku službu u Gimnaziji, upisivali su i završavali fakultete u navedenim gradovima. Pravo javnosti Gimnazija je dobila tek 1992. godine. Unatoč navedenim poteškoćama Gimnazija je odgojila i obrazovala, osim franjevac, veliki broj priznatih kulturnih djelatnika, od kojih je jedan dio okupljen u Udrugu đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko sa sjedištem u Zagrebu. Treba reći da nesretne okolnosti za Gimnaziju nisu prestale s propašću Jugoslavije. Već u jesen 1992. godine, za vrijeme zadnjeg rata u BiH, zbog neposredne ratne opasnosti Gimnazija je bila premještena u Bašku Vodnu u Hrvatskoj i ondje je, zahvaljujući susretljivosti hrvatske Vlade, koja je cijelo vrijeme snosila trošak smještaja, ostala do proljeća 1996. godine. Povratkom u Visoko Gimnazija s istim entuzijazmom nastavlja s radom.

Imajući u vidu sve prepreke koje je Gimnazija u svojoj dugogodišnjoj povijesti morala svladavati, nameće se pitanje s kakvim znanjem, vještinama, strpljivošću, upornošću i ljubavlju su morali biti vođeni ravnatelji i profesori Gimnazije, kao i uprave Provincije?

To je zbilja nešto što zadivljuje. Naša Udruga ne prestaje organizirati znanstvene skupove i objavljivati zbornike radova o tim nevjerojatnim profesorima koji su, unatoč svim preprekama, vedrog duha, radili i kao nastavnici, odgojitelji, kulturni djelatnici, pisci, znanstvenici u raznim disciplinama, a pri tom ne zapostavljajući pastoralni rad i propovijedanje evanđelja. Naša je Gimnazija, naravno, u svom povijesnom hodu predstavljala i još uvijek predstavlja, ustanovu koja nadilazi pojam gimnazije. To je učilište života! A u životu je znanje izrazito važno, ali samo ako je protkano vrednotama, od kojih sam neke već spomenuo, ali bih dodao krotkost, upornost, spremnost na oprost i vjeru u pobjedu dobra, pa i onda kad na prvu sve izgleda beznadno. Čuveno je Isusovo blaženstvo: "Krotki će baštiniti zemlju!" Ponižni priznaju istinu, čime se otvara prostor za drugog i drugačijeg. Pišući knjigu uz

100. obljetnicu postojanja zgrade Franjevačke klasične gimnazije u Visokom, dr. fra Ignacije Gavran, jedan od najznačajnijih franjevacu u plejadi franjevačkih velikana u sedmostoljetnoj povijesti Provincije, istu je nazvao "Vrata u život".

Nije li, gospodine Hrkać, malo čudno što su franjevci sagradili zgradu Gimnazije baš u Visokom? Ta i tada, kao i danas, u tom gradu gotovo da i nema katolika.

To pitanje ne postavlja se samo danas nego se postavljalo i u vrijeme odlučivanja o gradnji zgrade Gimnazije. Dr. fra Ignacije Gavran u svojoj već spomenutoj knjizi "Vrata u život" navodi da je fra Anđeo Franjić, ravnatelj i najzauzetiji čovjek za gradnju Gimnazije u Visokom, obrazlagao to činjenicom da se Visoko nalazi u srcu Bosne, pa je u njega odasvud podjednak pristup. Blizu je Sarajeva, gdje je sjedište provincijske uprave, pa starješinstvo može nadzirati rad škole. Visoko leži na važnoj prometnici, na željezničkoj pruzi Sarajevo - Brod, dok su svi drugi samostani udaljeni od pruge. Visoko je zdravo mjesto s lijepim okolišem i mogućnostima za šetnju đaka. Leži u plodnom kraju, pa se na njegovoj tržnici nudi bogata i jeftina živež, Visoko ima svoga liječnika, a ako zatreba, ni Sarajevo nije daleko. Da se malo našalim, kad je Grad Visoko 2009. godine dodijelio dr. fra Ignaciju Gavranu nagradu za životno djelo, vjerojatno su, između ostalog, imali na umu i ovu iznimnu povijesnu pohvalu svome gradu, koju je fra Ignacije iznio u svojoj knjizi "Vrata u život". Ovakvo obrazloženje samo po sebi govori i o praktičnosti i pragmatičnosti fratara. Ipak, sigurno je da je u donošenju odluke o gradnji crkve, samostana i Gimnazije veliku ulogu odigralo i sjećanje na veliku prošlost franjevacu u ovom gradu. Franjevci, naime, nisu u Visoko tek došli, nego su se u njega vratili nakon prisilnog izbjivanja od dva stoljeća.

U široj javnosti malo se zna ili ništa ne zna o toj velikoj prošlosti franjevacu u Visokom?

Opet ću se u odgovoru pozvati na gore spomenutog autora i njegovu knjigu "Vrata u život". Visoko je u srednjem vijeku bilo glavni grad Bosne. Od njega se, kao svoje jezgre, počela stvarati nova politička jedinica - Bosna. Visoko svoj naziv duguje jednoj utvrdi na brdu iznad današnjeg grada koja se zvala "grad" Visoki, a ispod brda razvijalo se naselje zvano "Podvisoki". Osmanlijskim osvajanjem utvrda biva napuštena, ime naselja "Podvisoki" skraćuje se u "Visoki", a onda u 16. stoljeću dobiva današnje ime - Visoko. Prije gore navedenih imena ovog grada, Visoko se, prema dokumentima, zvalo "Bosna" ili "civitas Bosna" (grad ili općina Bosna). Još za prvog tisućljeća područje koje opasuju planine: Bjelašnica, Bitovnja, Vranica, Vlašić i Zvijezda bilo je podijeljeno na župe, među kojima je bila i župa Bosna. Najmoćniji čovjek Bosne širio je svoju vlast na okolne župe kao što su Vrhbosna, Vidogošća (Vogošća), Lepenica, Lašva, Brod (Zenica) i Trstivnica, na koje se proširilo i ime Bosna. Kasnije se Bosna širila na udaljenije župe: Krivaju, Neretvu, Kom, Praču, Uskoplje i Zagarje. U Visokom je stolovao ban Kulin. On je u Biskupićima dao sagraditi crkvu, a imao je svoj dvor u Moštrama, sve na području današnjeg grada Visokog na lijevoj obali rijeke Bosne. Od njegove crkve sačuvana je ploča s natpisom. Ništa manje važan ban za Visoko i Bosnu bio je Stjepan II. Kotromanić i njegov nasljednik ban i kralj Tvrtko I. I jedan i drugi pokopani su u crkvi u Milima, a Tvrtko je ondje bio i okrunjen 1377. godine. Potom je vladao kralj Ostoja i drugi, ali nakon 1430. godine Visoko, zbog turske opasnosti, nije više bilo pogodno sjedište kralja, pa njegovu ulogu

preuzima Kraljeva Sutjeska (Bobovac), a kasnije Jajce. Ovaj povijesni uvod nužan je kako bi se razumjela franjevačka prošlost u Bosni. Franjevci su u Bosni djelovali za vrijeme narodnih vladara, zatim pod osmanlijskom vlašću i od oslobođenja od Turaka do danas. Imajući u vidu važnost Visokog za srednjovjekovnu Bosnu, nije čudno što je poglavar franjevačkog reda fra Gerald Odonis, uz svesrdnu pomoć i zaštitu bana Stjepana II. Kotromanića, upravo u Visokom još 1339. godine osnovao prvi samostan u Bosni, posvećen sv. Nikoli u Milima, pokraj već postojeće crkve. Poznato je da su bosanski vladari bili prijateljski raspoloženi prema franjevcima, ne samo spomenuti Stjepan I. Kotromanić nego i njegovi nasljednici - ban i kralj Tvrtko I., Tvrtko II. i Stjepan Tomaš. Uloga visočkog samostana bila je značajna ne samo za misionarsko djelovanje franjevac na obraćenju bosanskih krstjana nego je, vjerojatno zbog bliskih veza s vladarima Bosne, imao i politički utjecaj. Danas je nepobitno utvrđeno da su, uz spomenutu crkvu i samostan, bili još jedna crkva i samostan u Visokom na mjestu zvanom Klisa, posvećeni sv. Mariji.

Spomenuli ste misionarsko djelovanje franjevac u obraćenju krivovjeraca. Možete li nam reći kakav je bio uspjeh njihova nastojanja za njihovim povratkom u krilo Katoličke crkve?

U tome su franjevci gotovo potpuno uspjeli. Dr. fra Ignacije Gavran u gore spomenutoj knjizi navodi da se, prema turskim popisima pučanstva u Bosni, provedenim pet godina nakon osvojenja Bosne, u Visokom nalaze samo kršćanski vjernici, katolici, i to njih 1170 te će tako to potrajati sve do drugog desetljeća 16. stoljeća. Tada dolazi do preokreta i 1516. godine, uz 787 katolika, već postoji i 465 muslimana, a nakon devedeset godina omjer između katolika i muslimana bit će 1:10 u korist muslimana, odnosno 145 katolika naspram 1475 muslimana. Ipak, ove brojke odnose se samo na gradić Visoko, dok je u godini 1597., prema izvješću biskupa fra Franje Baličevića, u cijeloj visočkoj župi, uključujući, dakle, i okolice Visokog, bilo više od 3000 katolika. Prelazak na islam išao je puno brže u gradovima nego u selima. U 17. stoljeću će islamizacija zahvatiti znatnije i sela, a nakon pohoda Eugena Savojskog na Bosnu i tragičnog odlaska katolika s vojskom princa Eugena, Visoko i područje visočke župe ispražnjeno je od katolika i franjevac. Do odlaska franjevac iz Visokog u samostanu je bilo, prema bilježenju suvremenika fra Franje Sudića, 30 redovnika, od kojih 10 svećenika, koji su opsluživali visočku župu, ali i neke druge župe koje su pripadale visočkom samostanu, poput Sarajeva, Gradiške (sa 7000 vjernika), Liješnja kod Prnjavora, Liječva i Orubice (blizu Gradiške). Tek nakon otprilike dva stoljeća fratri ponovno dolaze u Visoko s crkvom, samostanom i Gimnazijom te tu zatječu 134 katolika bez župe (samo sa župskom ekspoziturom), otprilike onoliko koliko je bilo i Židova.

Slušajući vaše odgovore, poštovani gospodine Hrkać, može se zaključiti da članovi Udruge nisu samo u posebnim odnosima s Gimnazijom nego su prožeti ukupnim franjevačkim nasljeđem u BiH. Kako je došlo do osnivanja Udruge?

Već sam rekao da naša Gimnazija u sebi utjelovljuje poseban duh franjevaštva. U BiH, do dolaska Austrije, praktično i nije bilo drugih katoličkih svećenika doli franjevac. Oni su naša datost tijekom silnih stoljeća sa svojom baštinom, koju do pred austrijsko doba nemamo s čim uspoređivati. Dolazak redovite crkvene hijerarhije i

svjetovnog svećenstva u BiH donosi nove izazove za Katoličku crkvu u BiH, u kojoj su se svi sudionici silno trudili i postizali nemjerljive rezultate, ali je bilo i područja djelovanja gdje duh ljubavi milosrdnog oca i duh okrenutosti drugome nije uvijek dominirao nad duhom osjećaja pravde starijeg sina. Nama običnim vjernicima čini se da se premalo uzdižu oči odgovornih Bogu kako bi se, gledajući kroz Božje oči, vidjela zadivljujuća ljepota i vrijednost onih drugih. No, ovo je prevelika tema i za mene i za ovaj razgovor. Mi, članovi Udruge, duhovna smo djeca franjevac, premda smo jednako zahvalni svjetovnom svećenstvu i ukupnoj crkvenoj hijerarhiji na svemu što čine za dobro vjerničkog puka u BiH. Udruga je osnovana 6. srpnja 1996. godine u Zagrebu na inicijativu bivših učenika Franjevačke klasične gimnazije i konvikta u Visokom, koju potpisuju Anto Jeličić i Jozo Džambo iz Münchena. Tu inicijativu, uz humanizam i kršćanstvo, nadahnjuje ljubav prema visočkoj Franjevačkoj gimnaziji i hrvatskom katoličkom narodu u Bosni i Hercegovini. Na osnivačkom saboru Udruge za predsjednika je izabran prof. Anto Jeličić.

Ciljevi naše Udruge utvrđeni Statutom u prvom se redu odnose na okupljanje, povezivanje i međusobno potpomaganje bivših đaka Gimnazije, održavanje veza sa sadašnjim i budućim naraštajima Gimnazije i pomaganje njezinu sadašnjem radu, kao i promicanje njezine pozitivne uloge.

Zatim se u Statutu ističe njegovanje i promicanje kulturnih, duhovnih i nacionalnih vrednota hrvatskog naroda u BiH te zauzetost za njegovu opstojnost i kvalitetniju budućnost, poticanje i potpomaganje kulturnog stvaralaštva članova Udruge, kao i suradnja s raznim ustanovama i institucijama koje imaju iste i slične ciljeve.

I na kraju, također se ističe njegovanje ljudske solidarnosti i djelotvorne pomoći svima kojima je potrebna te povezivanje ljudi i naroda.

Nabrojene statutarne ciljeve Udruga ostvaruje organiziranjem znanstvenih i stručnih simpozija, okruglih stolova, predavanja i drugih priredbi; obilježavanjem važnih obljetnica crkvene i nacionalne povijesti, posebice hrvatskog naroda u BiH; likovnim i drugim izložbama; izdavanjem godišnjeg biltena Udruge, zbornika, spomen-spisa, monografija i drugih vrijednih izdanja kojima se ostvaruju ili potvrđuju ciljevi Udruge; promocijama knjiga članova Udruge i prijatelja Udruge te posjećivanjem Gimnazije i drugih znamenitih ustanova i mjesta značajnih za vjerski, umjetnički, kulturni i ukupni duhovni život, osobito hrvatskog naroda u BiH te na kraju uspostavljanjem suradnje s drugim udrugama, zakladama, vjerskim, kulturnim i drugim ustanovama u Republici Hrvatskoj, BiH i inozemstvu čiji su ciljevi podudarni ili komplementarni s ciljevima Udruge. Udruga je u ovih 25 godina dosljedno radila na ostvarivanju statutarne ciljeva, što potvrđuju rezultati njezina djelovanja dokumentirani u godišnjim biltenima Udruge.

Koje biste rezultate posebno istaknuli?

Već iz ciljeva i djelatnosti utvrđenih Statutom vidljivo je da se Udruga uglavnom bavi kulturnim radom. Udruga je organizirala nekoliko zapaženih znanstvenih i stručnih skupova te predstavila na desetke knjiga svojih članova. Od znanstvenih skupova ističem sljedeće:

U povodu tristogodišnjice prodora Eugena Savojskog u Bosnu u studenome 1977. godine u Starogradskoj vijećnici u Zagrebu;

Dies academicus u čast 85. rođendana dr. fra Ignacija Gavrana 13. veljače 1999. u Starogradskoj vijećnici u Zagrebu;

Dies academicus u povodu 100. obljetnice dr. fra Rastislava Drljića i dr. Berislava Gavranovića 29. travnja 2000. u Starogradskoj vijećnici u Zagrebu;

Znanstveni simpozij u Zagrebu 22. lipnja 2002. godine "Pogled u Bosnu - Bosanski franjevci i suvremena sakralna umjetnost" u Starogradskoj vijećnici u Zagrebu;

Znanstveno-stručni skup "Dr. fra Mihovil Sučić, liječnik i kirurg" u povodu 140. obljetnice smrti, koji je održan 5. prosinca 2005. godine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu;

Međunarodni znanstveni skup "Život i djelo dr. fra Julijana Jelenića" u povodu 75. obljetnice njegove smrti u suorganizaciji s Franjevačkom provincijom Bosnom Srebrenom iz Sarajeva i Franjevačkim samostanom Tolisa, koji je održan 13. i 14. listopada 2006. u Orašju;

Prigodni program za obilježavanje 150. obljetnice smrti fra Ivana Franje Jukića 3. lipnja 2007. u Matici hrvatskoj u Zagrebu te prigodnim programom u Beču.

Znanstveni kolokvij u povodu 60. obljetnice rođenja prof. dr. Ive Pranjkovića održan 15. prosinca 2007. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Sa svih ovih skupova izdani su zbornici ili knjige.

Posebno smo ponosni na "Spomen-spis" u povodu 90. obljetnice rođenja dr. fra Ignacija Gavrana u kojem je svoje radove objavilo više od 35 istaknutih hrvatskih intelektualaca iz gotovo svih područja vjerskog, kulturnog i umjetničkog djelovanja, objavljen u Zagrebu 2004. godine. Posebno ističem i Leksikon članova Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko autora prof. dr. Ivana Markešića, objavljen u Zagrebu 2008. godine.

Osobito smo ponosni na objavljeni nosač zvuka franjevačke duhovne glazbe "Pjesma nad pjesmama - Izbor pjesama VIS-a Jukić" u suradnji s drugim nakladnicima: Cro Sacro (Hrvatski katolički radio i Croatia Records), i sunakladnicima Franjevačkim medijskim centrom "Svjetlo riječi" i Hrvatskim kulturnim društvom "Napredak" iz Sarajeva. Glazbeni producent nosača zvuka te aranžer 10 pjesama bio je Ante Gelo, dok je 2 pjesme aranžirao Darko Rubčić. Pjesme su izveli: Tereza Kesovija, Nina Badrić, Ivan Mikulić, Željko Bebek, +Kemal Monteno, Doris Dragović, Zorica Kondža, Ivana Vrdoljak Vanna, fra Anto Kovačić, Marija Husar Rimac i Ivana Husar Mlinac.

Nosač zvuka "Pjesma nad pjesmama" dobio je 2014. godine nagradu Porin za najbolji album duhovne glazbe objavljen u prethodnoj godini. Nagradu je u ime Udruge primio tada aktualni predsjednik Udruge prof. dr. Vine Mihaljević te Slavko Nedić, glavni producent Hrvatskog katoličkog radija.

Udruga godišnje izdaje svoj bilten u kojem upoznaje svoje članstvo, ali i širu javnost o svom radu. U biltenu se bilježi sve što je važno za Udrugu i njezine članove, ali je on i mjesto u kojem članovi i prijatelji objavljuju svoje tekstove iz različitih područja kulturnog i umjetničkog života. Pojedina izdanja biltena likovno su oblikovali naši ugledni akademski slikari Vlatko Blažanović, Hrvoje Šercar, Đuro Seder,

Rudolf Labaš i Ivica Šiško, a tekstove uvijek lektorira naš ugledni član prof. dr. Ivo Pranjković. Ovom prigodom posebno bih istaknuo našeg člana akademskog slikara Vlatka Blažanovića koji je likovno oblikovao sva naša izdanja. Posebno ističem njegove portrete dr. fra Ignacija Gavrana, dr. fra Rastislava Drljića, fra Alojzija Ištuka i dr. fra Julijana Jelenića. Udruga svake godine organizira izvještajni sabor, a svake četvrte godine on je i izborni. Udruga nastoji barem svaki drugi sabor organizirati u nekom franjevačkom samostanu u BiH. Pamtljivi su ostali sabori u Visokom, Širokom Brijegu, Rami-Šćitu i Gorici-Livnu. Sabori u Zagrebu uglavnom se održavaju u hercegovačkom Franjevačkom samostanu Uznesenja BDM u Dubravi ili u bosanskom Franjevačkom samostanu sv. Ilije u Sesvetskoj Sopnici. Gvardijani i svećenici redovnici tih samostana uvijek nas ugoste kao "najrođenije" pa im i ovom prigodom iskreno zahvaljujemo.

Kako planirate organizirati obilježavanje 140. godišnjice Gimnazije?

Odluku o načinu obilježavanja donijet će Uprava Franjevačke provincije Bosne Srebrene i Uprava Gimnazije. Udruga je tu da im u tome pomogne na sve načine i sigurno je da ćemo dati značajan doprinos i institucionalno, kao Udruga, i kroz angažman naših članova, kako nas laika tako i brojnih naših članova koji su Bogu posvećene osobe. Naša Udruga je u stalnom kontaktu s aktualnim ravnateljem Gimnazije fra Ivanom Nujićem.

Prema njegovim riječima, planira se najesen ove godine organiziranje simpozija o temi obilježavanja 140. godišnjice Gimnazije. I ovaj razgovor ima prvenstveni cilj pokazati ukupnoj bh. javnosti kakav duhovni, kulturni i obrazovni dijamant ima ova zemlja. Gimnazija je i više od dijamanta. Nепrestano, od osnutka do danas, ovaj dijamant rađa bezbrojnim plodovima koji i sami u sebi nose svojstva dijamanta. O tome najbolje govore riječi dr. fra Ljudevita Rupčića napisane u pogovoru knjige Joze Tomaševića Koške "Istina o ubijenoj gimnaziji", naravno, riječ je o širokobriježskoj Franjevačkoj gimnaziji, ali isto vrijedi i za visočku Gimnaziju: "Materijalna, moralna i duhovna kultura, a ponekad i sam opstanak svakog naroda, vežu se, prije svega, za njegove školske ustanove. Jer bez znanstvenih, moralnih i religioznih istina koje one istražuju i njeguju nijedan narod nije sposoban ni kadar prijeći granice animalnog i efemernog, a još manje stvoriti kulturu ili omogućiti sebi svestran napredak i prodor u bolju budućnost".

Možete li nam na kraju ovog razgovora reći kakav je stav Udruge prema političkoj кризи u kojoj se BiH evidentno već dugo nalazi?

Kao što ste vidjeli iz Statuta, Udruga se ne bavi dnevnim politikom i o političkim temama ne zauzima stavove. Naravno da je politika sastavni dio naših života i svi mi pojedinačno imamo svoje mišljenje o aktualnim političkim temama. Mi smo prvenstveno vrijednosna Udruga i na toj razini propitujemo političko djelovanje odgovornih dužnosnika u okviru naših statutarnih ciljeva. Današnja je demokracija, po mom mišljenju, i u tzv. demokratskim zemljama, sama po sebi insuficijentna da adekvatno odgovori potrebama svojih građana, osobito kad je riječ o skladnom i odgovornom razvoju. Kako je obavljanje narodnog posla osnovna zadaća politike, jasno je da je nužno utvrđivanje upravo sadržaja narodnog posla, kao i načina rješavanja

zadaca koje iz tog posla proizlaze. Priprema izbora zapravo znači višegodišnje sudjelovanje svih subjekata organiziranog društva, i to njegovih najvrjednijih sastavnica, na definiranju narodnog posla koji se mora obaviti u sljedećem mandatnom razdoblju. Izbori bi trebali biti svojevrsni natječaj za obavljanje narodnog posla koji su građani i narodi, ako je riječ o BiH, prethodno na odgovarajući način odobrili. U ovom slučaju bilo bi unaprijed sve jasno što će se raditi u jednoj zemlji, je li to što će se raditi dobro za sve ljude i narode koji u zemlji žive, a oni koji bi se na izborima natjecali ne bi morali izmišljati načine kako "zavarati" građane da baš njih izaberu služeći se političkim marketingom, nego bi samo morali dokazati da imaju znanja i moralne čvrstine obaviti zadani narodni posao. Znam da će mnogi za ovu moju opservaciju na modernu demokraciju reći da je riječ u utopiji, pogotovo kad se radi o BiH, ali puno je toga u povijesti proglašavano utopijom, a danas je naša stvarnost, pa i politička. BiH je zemlja za koju se isplati malo jače zapeti kako bi ju se učinilo zemljom sretnih ljudi. Franjevci tu ostaju primjer da je nemoguće moguće. Njihova povijesna iskustva treba ozbiljno proučavati upravo tražeći rješenja za današnje izazove.

Godina Joze Džambe

Ivan Lovrenović¹

Prije dva i po mjeseca na ovome mjestu bila je postavljena vijest o izlasku knjige dr. Joze Džambe *Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni*. Napisao sam tada da je na prevođenje i objavljivanje ove knjige trebalo čekati trideset godina - riječ je, naime, o kapitalnoj historiografskoj studiji koju je Džambo napisao i objavio na njemačkom jeziku 1991. godine (*Die Franziskaner im mittelalterlichen Bosnien*, Dietrich-Coelde-Verlag Werl/Westfalen 1991).

Podesilo se da je ovih dana iz štampe izašla još jedna dugo čekana Džambina knjiga *O staroj Bosni u riječi i slici. Književno-povijesni pogledi*. To je izbor od šesnaest velikih historiografskih i kulturoloških eseja, nastalih od 1981. do 2018. godine. Knjigu je objavio zagrebačko-sarajevski izdavač Synopsis u reprezentativnoj ediciji *Historia*, u velikom formatu, na 686 stranica, s obiljem slikovnog materijala. Ovako autor u predgovoru obrazlaže izbor tekstova i objašnjava svoju autorsku poziciju:

„Prilozi su neka vrsta presjeka moga bavljenja bosanskohercegovačkim, u prvome redu kulturno-povijesnim temama koje su me zaokupljale i za koje sam, uz svoj glavni posao, mogao naći vremena i energije. Boraveći od 1972. godine u Saveznoj Republici Njemačkoj nikada nisam prekidao veze s matičnom zemljom, a posebno s ljudima bliskim mojim interesima. Međutim, okolnosti su bile takve da sam profesionalno bio vezan za druge teme i područja. Moje djelovanje u Bavarskom nacionalnom muzeju (Bayerisches Nationalmuseum), Institutu za etnologiju Sveučilišta u Münchenu te pune 23 godine u Adalbert Stifter Vereinu, institutu za njemačko-češke kulturne veze, zahtijevalo je druge preokupacije i druge zadaće kao i publiciranje na njemačkom jeziku o temama koje su daleko od ovih skupljenih u ovom zborniku. Iz biobibliografije koju je brižno sastavio bibliotekar i dugogodišnji suradnik Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu Slavko Harni može se vidjeti kako je tekao moj profesionalni put. Dakle, prilozi s bosanskohercegovačkim sadržajima nastali u ovom vremenu isključivo su *kolateralni* rezultati bavljenja drugim prostorima i drugim zadaćama. Stoga u ovim prilogima nema strogo ograničene jedne okvirne teme; one su donekle rastrgani izraz raznolikih interesa, što će cijenjeno čitateljstvo odmah uočiti i, nadam se, moći razumjeti. (...) Najveći dio priloga je ilustriran u manjoj ili većoj mjeri. Ilustracije ne treba shvatiti kao *usputni* materijal, nego kao važan sastavni dio riječi, to jest teksta.“

Knjiga je strukturirana u četiri dijela. Prvi je naslovljen O NARACIJI I HISTORIOGRAFIJI – PRIMJER BOSNA (I HERCEGOVINA), a sadrži tri eseja: „O biografiji. Dometi i granice jednog historiografskog žanra“, „Turcy u Bosni i Hercegovine“. Prijevodna književnost i historija“, „Milena Preindsberger-Mrazović. Publicistkinja između tradicionalnog i modernog“. U drugome dijelu pod naslovom O TURCIMA, BOŠNJACIMA I BOSANCIMA I O NOVIM NARAŠTAJIMA

¹ <https://ivanlovrenovic.com/clanci/bosna-argentina/godina-joze-dzambe>

slijede eseji „Geschicht von der Turkey` Jörga iz Nürnberga s izvješćem o propasti Bosne 1463. godine“, „Bitka za Žepče 7. kolovoza 1878. godine prema austrijskim i njemačkim izvorima“, „Muzealne prezentacije povijesti“, „Maledicta ethnica. O nacionalnim stereotipima i verbalnoj agresiji“. Treći dio - O BOSANSKIM KRAJEVIMA – PUTOPISNO I SLIKOVNO ispunjen je naslovima „Bavarski botaničar Otto Sendtner u Bosni 1847. godine“, „Niki botanik dojde iz Nimačke`. Bavarski botaničar Otto Sendtner i njegov boravak u Travniku 1847. godine“, „Rama potkraj 19. stoljeća u riječi i slici češkoga muzikologa i umjetnika Ludvíka Kube“ i „Bosna i Hercegovina u njemačkim tekstovima. Imago loška skica“. Treći dio zove se FRANJEVCI I NJIHOVA BOSNA, a u njemu su eseji „Povijest mentaliteta. Jedan historiografski pristup fenomenu bosanskog franjevaštva“, „Stoljeće fra Grge Martića. Dihotomija svjetova franjevac Bosne Srebrene“, „Bosanski franjevci i austrougarska okupacija BiH godine 1878.“, „Jedna neobjavljena kritika Jelenićeva djela *Kultura i bosanski franjevci*“ i „Slavenstvo sarajevskog Čeha Rudolfa M. Zahradníka i franjevci Bosne Srebrene“.

Osim uobičajenih popratnih alata (bibliografska bilješka, kazalo imena i mjesta, pogovor, koji sam imao čast napisati), knjiga je opremljena prilogom konvencionalno naslovljenim kao *Biobibliografija*, a sve je prije nego konvencionalan. To je ne- uobičajeno iscrpan i akribičan, s velikom posvećenošću i stručnošću urađen popis razuđenoga i raznorodnog Džambina opusa, a autor mu je Slavko Harni, bibliotekar i dugogodišnji suradnik Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. U uvodu *Biobibliografije*, koja obaseže cijelih trideset stranica velikoga formata, Harni na vrlo upečatljiv način piše o književnom i znanstvenom putu Joze Džambe: „Formalnom izobrazbom povjesnik medijevist, stvarno intelektualac iznimno širokog spektra interesa, pa po tome i temā o kojima piše tekstove, Jozo Džambo pripada autorima koji su svoj život u znatnoj mjeri (zamalo bi se moglo reći: sasvim) posvetili pisanoj riječi. To u primarnom svojem sloju znači čitanju. On je dapače jedan od ranijih kvalificiranih proučavatelja čitanja, jer je njegov magistarski rad iz 1979. bio posvećen toj temi sa sociološkog stajališta. U drugom sloju posvećenost pisanoj riječi ostvaruje se pisanjem. Biva se piscem. I onda se život događa kao odnos čovjekova svijeta i pisma. Pismo biva u znanstvenom diskursu objektivno, distancirano, egzaktno istinito. Džambo je pisao takve tekstove kao povjesnik. Pritom bi ga se moglo – po emotivnoj uključenosti u gradnju teksta, a imajući u vidu cjelinu njegova autorskog svijeta – usporediti s odnosom prema tekstu u srednjovjekovnih prepisivača u zamkovitim samostanima u kojima se prepisuju knjige. Prepisuje se dugo, nerijetko zamorno, ali to se razumije kao poslanje. U Džambe se može govoriti o njegovu otmjeno obzirnom, intimnom i povjerljivom odnosu prema peru, o emotivnoj strani pisanja znanstvenih tekstova. Taj emotivni aspekt naravno još je izraženiji u subjektivno garniranim slobodnim tekstovima. Zapravo je Džambo, u znanstvenom ali i u književno užem smislu, trajno stvarao neodoljivo zanimljivu literaturu.

Dok rabimo metaforu o okviru za sliku primjerenom za izbor iz njegovih tekstova koji se nalaze u ovoj knjizi, posve opravdano možemo tu metaforu `premjestiti` u prostor doslovnosti. Jozo Džambo je naime znanstvenik koji respektira važnost slike za znanstveni diskurs pa su brojni njegovi znanstveni nalazi izvedeni kao izložbe s

odgovarajućim popratnim publikacijama. To je, u vremenu onoga što se naziva *iconic turn*, aktualno da ne može biti aktualnije i proučavano upravo kad je riječ o povijesnim tekstovima i to ne samo u imagološkom (*imago*: unutarnja, mišljena slika) već i u pikturalnom (*pictura*: izvanjska, zbiljska slika).

Ukazom na pismo i sliku kao temeljne označnice Džambina svijeta ukazujemo na sržno obilježje njegova znanstvenoga i općenito intelektualnog profila, ono što Džambo u nekom sustavnom smislu jest. Genealogija toga svijeta mora posegnuti za kronologijom.

Kronologija pokazuje kako je Jozo Džambo onaj poznati sretni slučaj, više poznat nego što je raširen: dječak se iz malog srednjobosanskog sela, u kojem je sve dirnuto mjerom malenoga, otisne u veliki svijet i učini da ga taj veliki, nekoć nedostupni, svijet prihvati kao svoga, dapače kao autoritet, a da se rečeni dječak pritom ne odrekne ničega što mu je prije toga bilo važno i sveto – zavičaj, rodna gruda, uvjerenja. Naprotiv.“

Među prvim susretima s Jozom Džambom živo pamtim onaj prije trideset i tri godine, kada smo se na kraju oktobra 1989. našli u Jajcu na simpoziju o fra Anti Kneževiću. Tada je on izlagao teze iz eseja „Turcy u Bosni“ i „Knjaz ot Hercegovine“. Prijevodna književnost i historija“. Organizatori su nas smjestili u moderni hotel ponad Velikoga Plivskog jezera što je bio izgrađen u pripremanju za održavanje PESK-a, evropskog i svjetskog prvenstva u kajaku na mirnim vodama 1963. godine. Poznavao sam otprije, i vrlo cijenio neke Džambine tekstove, između ostalima i one književne – neke putopise pa i liriku, sve objavljivano u časopisu *Jukić* što su ga uređivali tada mladi, svijetu otvoreni intelektualci s Franjevačke teologije u Sarajevu. Tih večeri i dana već sam bio počeo opsjedati Džambu s idejom da objavimo knjigu njegovih tekstova. Odupirao se vrlo uspješno, kao i mnogih godina poslije, u kontinuitetu.

Tako, sada, kad su jedna za drugom izašle dvije njegove knjige, svaka u svome žanru znanstveni i intelektualni biser, mogu reći da mi je srce na mjestu, jer se konačno na velika vrata otvorila mogućnost da upoznamo Jozu Džambu kao velikoga i važnog pisca. Intimno, godina 2022. za mene je godina Joze Džambe.

O knjizi Jozе Džambe 'Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni'¹

Jozo Džambo je, koristeći dubrovačke arhive i opće franjevačke i crkvene izvore, upravo s kritičkom ozbiljnošću, bez zanošenja, apologetike i želje da se zna više nego što se može znati, podastro sigurne i utemeljene podatke o franjevačkoj prisutnosti u Bosni kroz gotovo dva stoljeća, sve do propasti Bosanskog kraljevstva.

Miro Jelečević

Polis 28. lis 2022. foto: FENA

Ovdje donosimo tekstove Jozе Džambe i fra Mire Jelečevića koji su pročitani na predavljanju knjige: Jozo Džambo, *Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni*, Kulturno-povijesni institut Bosne Srebrene – Sarajevo, Sarajevo 2022, str. 366. (prijevod: Sulejman Bosto), u Sarajevu 26. listopada 2022. u Franjevačkom samostanu na Bistriku.

¹ preuzeto: <https://polis.ba/o-knjizi-joze-dzambe-franjevci-u-srednjovjekovnoj-bosni/>

Jozo Džambo, *Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni*

Jozo Džambo, autor

Predlagao sam da se prezentacija održi u Srebrenici. Cijenjeni gosti, dragi prijatelji, nije lako govoriti o vlastitoj knjizi, pisanoj i objavljenoj prije tri desetljeća kao akademska obligacija s odgovarajućim certifikatom koji u mom slučaju uistinu nije svečan kao kod tradicionalnih sveučilišta, nego, rekao bih, franjevački jednostavan, pisan pisaćim strojem, bez kaligrafije i uobičajene dekoracije na diplomama.

Sveučilište na kojem je pisan i obranjen ovaj rad, bilo je, pojednostavljeno rečeno, radničko učilište, osnovano u radničkom i rudarskom ambijentu ruhrske oblasti, i s ambicijama da ne bude elitarno u smislu starih europskih sveučilišta, nego upravo radničko, ali u posredovanju znanja, otvorenosti, inovacijama, modernosti itd. opet na svoj način elitarno.

U ono vrijeme financijski je bilo dobro stojeće, tako dobro da o tome današnje sveučilišne generacije i u samoj Njemačkoj mogu samo sanjati. Riječ je o Ruhr-Universität u Bochumu, osnovanom početkom 1960-ih godina protekloga stoljeća, sa sivom betonskom arhitekturom koja je sveučilišni kampus pretvorila u utvrdu, ali organizacijski promišljeno i efektivno.

Parafrazirajući Ivu Andrića koji je zapisao: „Nikada ne znaš u kojoj ćeš vjeri umrijeti“, mogao bih i ja kazati: Nikada nećete znati u koju školu ćete dospjeti, kada i kako ćete je apsolvirati i čime ćete se u životu baviti. Otišli bismo predaleko kada bih ovdje opisao svoju akademsku *anabazu*, ali valja reći da tema „*Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni*“ nije od početka stajala na listi mojih mogućih disertacijskih tema, ona je iskrsla takoreći kao kolateralni rezultat različitih sveučilišnih disputa.

No što je, tu je.

Srpski književnik Milorad Pavić rekao je jednom prigodom da bi svaku knjigu do koje je nekome stalo trebalo u životu čitati dva puta: jednom kada je čitatelj mlađi, a jednom kada je stariji od glavnoga lika.

Preneseno na slučaj knjige o kojoj je ovdje riječ, dolazi u obzir samo čitanje u kasnim godinama. Kako je to čitanje bilo, stoji u predgovoru ovoj knjizi: „Čitajući sada, nakon tri desetljeća ponovno svoj vlastiti rad, priznajem da sam tu lektiru doživljavao kao *tuđu*. To se može činiti neobičnim, ali s takvom vremenskom distancom i posebno ako vas profesionalni put udalji od te teme, takav dojam je neizbježan. U rečenicama, stilu i načinu izlaganja prepoznajem doduše sebe i podsjećam se na detalje, argumentaciju, dileme i zaključke, ali vrlo teško kao vlastiti rad.“

O sadržaju knjige i o u njoj iznesenim tezama i hipotezama neću govoriti (o tome je ovdje već bilo riječi), ja bih samo na jednom primjeru htio pokazati kako se s odstojanjem i vlastiti rad može čitati kao tuđi, na neki način nov i aktualan, s pitanjima i saznanjima kojih ranije nije nikako bilo.

Kada je neposredno nakon objavljivanja prijevoda knjige „*Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni*“ bilo govora o tome da bi ovu knjigu dobro bilo prezentirati domaćoj publici, ja sam predložio da se ta prezentacija održi nigdje drugdje nego u

Srebrenici. Simboliku, koja mi je pri tome bila pred očima, vama ovdje skupljenim ne trebam tumačiti. Ali iz razumljivih razloga to bi bilo teško ostvarivo.

Ipak, dopustite mi da iz mnoštva tema kojih se dotiče ova knjiga izdvojim upravo Srebrenicu kao motiv i da, prema savjetu Milorada Pavića, čitam danas prije 30 godina napisano.

Američka povjesničarka Barbara Tuchman je svoju knjigu o „zlosretnom XIV. stoljeću“ naslovila kao „Daleko zrcalo“ (A distant mirror). Nije li naše vrijeme na neki način zrcalo u kojem ćemo prepoznati barem obrise srednjovjekovne Srebrenice koju bosanski franjevci nose utetoviranu u svoje ime i svoj identitet?

Zadovoljit ću se ovdje samo pitanjima:

1. Nije li srednjovjekovna Srebrenica po sastavu pučanstva bila društvo u kojem su osim domaćeg življa obitavali Sasi, Dubrovčani, Rašani, a vjerojatno i još poneka rubna grupa? Nije li ona bila sredina koju bismo mi današnjim rječnikom nazvali multikulturalnom?
2. Nije li Srebrenica, osim domaćeg stanovništva, živjela i funkcionirala od migracija, to jest došljaka različitoga podrijetla, zvanja i motivacija dolaska? I nisu li te različitosti prisiljavale ondašnje ljude da prakticiraju *convivenciju* koju ne može izbjeći ni jedno mješovito društvo?
3. Nije li privredni rast Srebrenice bitno potpomogao da ovo naselje postane urbani centar koji je u sebe integrirao i franjevce kao profilirani dio društva?
4. Nije li taj privredni rast donio sa sobom i posljedice koje ne može izbjeći ni jedno društvo koje ekspandira i ima profit kao bitno obilježje? U srednjovjekovnoj Srebrenici koncentracija stanovništva bila je vrlo visoka, a higijenske prilike vrlo loše. Stoga su se 1435. godine trgovci u Srebrenici žalili na nedovoljnu „sanità“ i kao uzrok za to stanje naveli mnoge talionice („cari“) koje su se nalazile usred grada. Trgovci su se istodobno žalili na smrt mnogih „boni homines“, podsjećajući na to da je već ranije bilo obećano da će talionice biti premještene izvan naselja, ali da od toga nije bilo ništa. Ne podsjeća li nas to na ekološke probleme našega vremena i društva?
5. Nisu li ratna zbivanja, ovdje konkretno osmansko osvajanje, prisilili stanovništvo Srebrenice na dragovoljne ili prisilne migracije, pa time i grad osiromašili kako se to i u današnjoj Bosni događa? Juraj Dragišić (Georgius Benignus), humanist, filozof i branitelj Reuchlina, Picca della Mirandole i Savonarole, potjecao je iz dubrovačke obitelji koja se naselila u Srebrenici. Godine 1463. obitelj se pridružila izbjeglicama koji su pred nadirućim Osmanlijama potražili sigurnost u inozemstvu. Tako je i Dragišić dospio u Dubrovnik, odakle je, obučen u redovničke haljine, otišao u Italiju. – U ogledalu promatram legije današnjih bosanskih mladih ljudi koji u svijetu stvaraju karijere i izgrađuju svjetove koje bi, da im okolnosti dopuštaju, mogli i trebali izgrađivati ovdje.
6. Ne bih htio ići tako daleko, ali neizbježno i epidemiju korona virusa projiciram na stanje u srednjovjekovnoj Srebrenici u kojoj je, kao i u ostalim trgovinskim i rudarskim naseljima (Fojnici, Visokom, Busovači, Kreševu, Jajcu), bjesnila guba. Srebrenica je bila posebno ugrožena; ona je bila grad s uskom,

gusto naseljenom površinom i samim time za širenje epidemijskih bolesti prikladno tlo. Od svih bosanskih gradova ona je imala sigurno najveći broj stranog stanovništva, a u vrijeme najjačeg priliva stranaca i najveći broj žrtava. Gradsko vijeće Dubrovnika u posebno kritičnim trenucima zabranjivalo je svojim građanima putovanje u Srebrenicu.

Dosta pitanja.

Pažljiviji čitatelji bit će u stanju ova moja razmišljanja produbiti i otkriti još više takvih paralela.

Gore sam citirao književnike Ivu Andrića i Milorada Pavića, za konac evo još jednog citata od jednog drugog književnika, ovoga puta Gabriela Garcíe Márqueza: „Danas se dobiva dojam da onaj koji intervjuira ne sluša što mu se kaže. Njemu je sve svejedno jer vjeruje da njegov magnetofon sve čuje. Taj se vara. Jer on ne čuje otkucaje srca, dakle ono najvrjednije u jednom razgovoru.

Pred sobom imate knjigu koju će barem neki od vas čitati s manjim ili većim zanimanjem, u dijelovima ili cjelovitu, već prema interesu, biti pri tome kritični i radoznali, otkrivati praznine i neodgovorena pitanja, dakle ništa neobično ili novo kada je riječ o lektiri.

Što nećete primijetiti i što se od vas ne može ni očekivati, jest u kakvim okolnostima i u kakvom društvu je knjiga nastala kao njemački original, a kako kao prijevod. To samo ja kao autor mogu znati i želim to ovdje s iskrenom zahvalnošću kazati:

Ideja da se knjiga prevede i izda nakon 30 godina potekla od fra Ivana Šarčevića. Meni ni dan-danas nije jasno kako je fra Ivanova tvrdoglavost uspjela svladati moju tvrdoglavost i nagovoriti me da pristanem na ovaj posao. Ta je knjiga u mom osobnom doživljaju bila stara ne 30 nego tri puta 30 godina, dakle daleka i, kako sam gore rekao, tuđa. Ne mogu sada više rekonstruirati, kakve je sve skolastičke ili neke druge metode uvjeravanja primijenio fra Ivan kada me je gnječio kao tijesto tako da sam na koncu bio – pečen.

Nimalo zahvalnog posla prevodenja knjige prihvatio se Sulejman Bosto. Ni u jednom jedinom trenutku nisam mu zavidio na ovome trudu i priznajem da me uopće ne bi bilo iznenadilo da je Sulejman već nakon prvog ili drugog poglavlja koplje bacio u trnje i posvetio se ljepšim tekstovima. Čitajući njegov prijevod s vremena na vrijeme bih ustuknuo i s nevjericom se pitao, da li sam to tako mislio i pisao ili me je prevoditelj krivo razumio. Da je to „tuđi“ tekst, bilo mi je jasno, ali ipak neka mjesta činila su mi se nedorečena, površna, čak problematična itd. Zahvaljujući Sulejmanovoj preciznosti mogao sam sada, nadam se, takva mjesta dovesti u red, izgladiti i kazati ono što sam htio i trebao već *ab initio* kazati.

Priznajem da nakon 30 godina nisam bio u stanju knjigu aktualizirati, uvažiti nova istraživanja i novu literaturu. Stoga sam postavio kao uvjet da se u dodatku knjizi donese prilog koji bi bibliografijom i jednim aktualnim prikazom ispunio ovu prazninu. Nitko bolje i kompetentnije nije ovo mogao uraditi nego Emir Filipović. Moj Münchenski komšija, profesor, prijatelj i drug po esnafu Srećko Džaja i ja često u

razgovorima zapadnemo u neki depresivni štimung ne samo zbog antibiotika, analgetika, anabolika te opće situacije u društvu i Crkvi nego i zbog stanja znanosti, pa dakako i historiografije, konkretno: medijevistike. A onda svaki puta Džaja spomene ime Emira Filipovića i naše se depresije rasplinu.

Fra Marinko Pejić je u jednom popratnom eseju istakao franciskanološki aspekt disertacije i otkrio u njoj elemente kojih ja, priznajem, nisam u takvoj jasnoći bio svjestan. Vrijedi kao pouka: svoje tekstove dati na čitanje znalcima koji će, dopustite da se poslužim jednom epskom slikom, i iz suve drenovine iscijediti kapi vode.

Kada ovo ne bi bila stručna knjiga, u pogovor bi spadala i prepiska koju sam za vrijeme pripreme knjige vodio s grafičkim urednikom Brankom Ilićem, čije se ime u predgovoru navodi samo s nekoliko šturih redaka. Spominjem ovu, vama doduše nedostupnu korespondenciju kao primjer kako se i ozbiljne stvari mogu raditi ne smrknuta lica, nego s nekom blagotvornom i ugodnom lakoćom, s kolegijalnim i stručnim razumijevanjem, s osjećajem da se u suradnika možete pouzdati kao u tvrd grad, a sve to s humorom kakav poznaje samo sarajevska čaršija.

Darko Rubčić i fra Stipo Kljajić, u stvari lektorata i korektorskog posla *dioskuri* kojima nadaleko nema ravnih, i kada je riječ o ortografiji, tipografiji i stilistici, znalci koji ne poznaju milosrđa niti izgovora; u svakodnevnom životu prijatelji kakve se samo poželjeti može, ali u poslu, kako bi rekao Miroslav Krleža, „ozbiljni, mrki i neumoljivi“.

Ivan Lovrenović. U njemačkom postoji lijepa riječ „Zaungast“, to je ona osoba koja preko plotu gleda što se zbiva u komšiluku, ali ne voajeristički i plitko znatiželjno, nego krajnje dobronamjerno zainteresirano za stvar, ovdje za knjigu u koju se Ivan bolje i suptilnije razumije nego autor sam. Ivanova otmjena i nenametljiva solidarnost i radoznalost mnogo su mi značile.

Knjiga se objavljuje u izdanju Povijesnog instituta Bosne Srebrene čiji je urednik fra Marko Karamatić, moj kolega iz razreda, *eminens* onda kao i sada. Njemu, provinciji Bosni Srebrenoj i svima koji su pridonijeli da ova knjiga ugleda svjetlo dana dugujem iskrenu zahvalnost.

Hvala večerašnjim predstavljajima knjige, Emiru, fra Miri i fra Marku, moderatoru fra Ivanu, a posebno gvardijanu fra Stjepanu Radiću za gostoprimstvo.

Hvala vama svima ovdje nazočnim koji ste odvojili vremena za ovu promociju i ovu večer.

Džambina knjiga je odličan temelj i ogledni primjer kako se proučava povijest

Fra Miro Jelečević

Predstavljanje knjige *Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni* dr. Joze Džambe za mene je višestruki izazov. Parafrazirajući biblijskog proroka Amosa mogao bih reći: nisam ni povjesničar ni franciskanolog – dakle u strogom smislu nisam “udomaćen” u problemskom s područja ove knjige. Stoga nemam sva potrebna znanja i podatke za jednu stručnu procjenu knjige. Uže područje mog bavljenja je dogmatika, a to je područje teologije u javnosti odavno na lošem glasu. No, čini mi se da je možda upravo ta reputacija dogmatike ujedno šansa da progovorim o tome kako Jozo Džambo u ovoj knjizi pristupa povijesti, i kako bi zapravo takav njegov pristup trebao biti standard u izučavanju povijesti. Ovo izučavanje pak na našim prostorima nerijetko više sličí smještanju problematike u krute dogmatizirane okvire kao i predznanju koje je oskudno fundirano na činjenicama.

Već je frazom postala rečenica o višku povijesti kod nas. Vjerojatno smo je i sami više put čuli i uz nju nutarnje pristali. Jer doista kod nas je povijest nagomilana, zbijena, složena. No kod nas je mnoštvo i “povjesničari”. Nerijetko se pokazuje: povijest je područje o kojem svatko sve zna. A gdje svatko o svemu sve zna, najčešće se događa da se zapravo vrlo malo zna. Stoga bi na konstataciju o višku povijesti kod nas, čini se, trebalo uzvratiti: ne, mi nemamo višak povijesti – zapravo imamo manjak povijesti! Ono čega mi imamo višak jest loša povijest. To pak znači: ideologizirana, ne činjenična, mitologizirana, prokrustovski skraćivana sa svih strana, baš dogmatizirana povijest. Možda je to što smo mi naučili shvaćati kao povijest uvijek i bilo podložno više aktualnim interpretacijama i potrebama nego ustrajnom, zahtjevnom i objektivnom iznošenju činjenica. A povijest srednjovjekovne Bosne i franjevačkih početak u njoj kompleksan je materijal i potrebno je strpljenja, znanja i dobre znanstvene intuicije da se iz sačuvanog rekonstruira stvarno stanje.

To pak traži vraćanje na izvore. S obzirom na temu obrađivanu u ovoj knjizi, ovdje se pokazuje veća poteškoća nego što bi se početno uopće moglo pomisliti. Naime iz domaćih franjevačkih izvora ima malo toga što može izdržati ozbiljni kritički sud. Razlog za to nije samo fratarska nemarnost nego više teška povijest ratova, osvajanja, razaranja i pljačke, paleža i požara, izbjeglištava i iseljavanja. Pa ipak je Jozo Džambo, koristeći dubrovačke arhive i opće franjevačke i crkvene izvore, upravo s kritičkom ozbiljnošću, bez zanošenja, apologetike i želje da se zna više nego što se može znati, podastro sigurne i utemeljene podatke o franjevačkoj prisutnosti u Bosni kroz gotovo dva stoljeća, sve do propasti Bosanskog kraljevstva. Upravo živa prisutnost franjevačke zajednice od samih početaka osmanske okupacije, njezin opstanak i dinamika, retrospektivno ukazuju na jednu zajednicu koja je u tom trenutku već dobro ukorijenjena na bosanskom prostoru.

Iako je u svom životu povezan s franjevcima i pripada franjevačkom duhovnom krugu, Jozo Džambo nije pisao “obiteljsku povijest”, niti idealizirao franjevačke

početke. On nije branio fratre – ako ih je negdje trebalo braniti – niti idealno-tipski prikazao njihov život kao model za kasnije generacije, u smislu neke velike žrtve i patnje. Naprotiv, upravo se prema franjevačkim izvorima i franjevačkim povjesničarima odnosio s kritičkom distancom. To dakako ne znači nepriznavanje i nevrednovanje, nego jednostavno njihovo ispravno historiografsko diferenciranje i ukazivanje na to do čega je samim tim autorima zapravo bilo stalo.

Počevši od političkog konteksta najprije banovine, a potom i kraljevstva, od smještanja ondašnje Bosne u srednjovjekovne europske okvire i odnose te od osnovnih – ali i što je moguće vjerodostojnijih i realnijih – činjenica o Crkvi bosanskoj, Džambo prikazuje franjevački nastup i misionarsko djelovanje u Bosni. Oni su paralelno i – možemo reći – na vrlo zanimljiv način ujedno politički i religiozni. S jedne strane franjevci u Bosnu dolaze na poziv vladara i Bosanska vikarija biva osnovana uz podršku i svesrdnu pomoć bana Stjepana II. Kotromanića, a s druge franjevci dolaze upravo sa zadatkom da budu istražitelji/inkvizitori krivovjerja i da ga svojim životom i propovijedanjem suzbijaju.

Ono što je svakako važno za srednjovjekovnu franjevačku prisutnost u Bosni jest njezina internacionalna oznaka, ali i njezino lagano ukorjenjivanje i učvršćivanje među bosanskim katoličkim stanovništvom. Ta internacionalnost – u Bosni su kroz tih 150 godina djelovali franjevci iz čitave Europe – dala je poseban oblik bosanskom franjevaštvu u kojem su odjeka našli i ondašnji ozbiljni sporovi u Redu. Iako se kod razlikovanja između *konventualizma* i *opservancije* radi o unutarfranjevačkoj raspravi, a ponekad i žestokoj svađi sve do uzajamnih progona, čini se da je bosansko franjevaštvo, iako deklarativno opservantsko i strože, uvijek zadržalo nešto od konventualskih oblika. Samostani su bili i ostali važna životna središta bosanskih franjevaca i uređenja odnosa među njima.

Iz Džambine knjige – a na temelju izvora – jasno je da franjevci u srednjovjekovnoj Bosni nisu djelovali samo na spomenuta dva polja: političkom i religioznom, nego je njihovo djelovanje obuhvaćalo široko društveno-kulturno i ekonomsko područje. Upravo je ta široka lepeza franjevačke prisutnosti potvrdila i dodatno otvorila vrata za kasniji – zbog vanjskih okvira nužno skroman i često tek rudimentaran – inkarnacijski princip bosanske franjevačke zajednice, ono Franjino i uopće franjevačko: *secundum loca et tempora*.

Knjigom *Franjevci u srednjovjekovnoj Bosni* – uza sva njezina ograničenja s obzirom na vrijeme i napredak u proučavanju srednjovjekovne bosanske i franjevačke povijesti – Jozo Džambo je dao bitne, vrijedne i trajne smjernice za daljnje izučavanje ove teme. Koliko mi je poznato, tom se temom više nije nitko bavio na ovako studiozan način. A Džambina knjiga je za taj vrlo poželjan i potreban posao svakako odličan temelj i ogledni primjer kako se proučava povijest i kako se iz povijesno provjerenih izvora mogu i trebaju izvoditi relevantni zaključci. Ostaje blaga gorčina što nam je i u ovome trebalo godina, doslovno desetljeća, da ovo djelo ugleda svjetlo dana na našem jeziku. Kao fratar Bosne Srebrene mogu samo biti zahvalan dr. Jozi Džambi za njegov vrijedni rad i utemeljeno predstavljanje franjevačkih početaka u Bosni.

Kafka, Konecny i drugi¹

Ivan Lovrenović
Klaus Hübner

Nevjerojatna otkrića – „bohemijski tragovi u Münchenu. Čudno je da do sada nitko nije posvetio pažnju bohemijskim tragovima u Münchenu, ali veseli činjenica da je to napokon uradio Jozo Džambo. A tko je drugi trebao preuzeti ovu zadaću doli ovaj vješti znalac i dugogodišnji suradnik udruge Adalbert Stifter? Džambo ovu knjigu, koja nam budi zanimanje već svojom lijepom naslovnom slikom, karakterizira kao „neobičnu mješavinu dokumentacije, kulturnog vodiča, zbirke eseja, u nekom smislu i leksikona, ali u svakom slučaju kao orijentacijsko pomagalo u potrazi za bohemijskim tragovima u Münchenu“ i napominje da se pod pojmom „Bohemijska“ ne misli samo na nekadašnju krunsku zemlju istog imena nego i na Moravsku i austrijsku Šleziju. Mješavina dakle, a ne djelo iz jednog kalupa. U tome i leži problem. Ta tko će leksikone čitati?

Grad München bio je osobito u 19. i 20. stoljeću mnogim Česima vrijedan posjeta, doznajemo od Jozice Džambe. Jezikoslovac Ján Kollár, pjesnik Jan Erazim Vöcel, povjesničar František Palacký i drugi Česi posjećivali su slavnog Johanna Andreasa Schmellera, autora legendarnog *Bavarskog rječnika*. Velikome Janu Nerudi, čije *Priče s Male Strane* [četvrt u Pragu] uvijek rado čitamo, München je 1863. godine djelovao „kao gradić“ naseljen ljudima kojima su pivo i gostionica bili nadomjestak za obiteljski život.

Thomas Raff upoznaje nas s umjetnicima i studentima umjetnosti iz Češke koji su u Münchenu ostavili trajan trag, kao naprimjer Gabriel (von) Max, Joseph (von) Führich, Adolf Hölzel, Alfred Kubin ili Anton Pruska, kome smo zahvalni za crkve Svete Ane na Lehelu. Dieter Klein donosi pregled drugih tragova povijesti umjetnosti. Peter Becher predstavlja njemačko-češke pisce – tko još zna da je praški roman Gustava Meyrinka *Golem* nastao u Münchenu, da je nakladništvo Kurta Wolffa, važnog partnera praških pisaca, skoro deset godina imalo svoju rezidenciju u Münchenu, da su spisateljice Barbara König, Barbara von Wulffen ili Ursula Haas svoje djetinjstvo provele u Češkoj, da su Manfred Bieler i mnogi drugi pjesnici nezamislivi bez svojih čeških obilježja? Slavnim ljudima Reineru Maria Rilkeu i Franzu Kafki posvećena su čitava poglavlja, a tko ne zna za Rilkeovu novelu *Ewald Tragy* iz 1898. godine, Jozo Džambo će ga zainteresirati i ubuduće će Hotel Marienbad u Barerstraße promatrati malo drugačijim očima.

Nisu samo [negdašnji] njemačko-bohemijski nego i [kasniji] češki pisci ostavili duboke tragove u glavom gradu zemlje, ponajviše nakon Drugog svjetskog rata – Zuzana Jürgens objelodanjuje njihova imena i ocjenjuje rad pisaca kao što su Ivan Binar, Ota Filip, Ludvík Aškenazy, Karel Kryl i neki drugi, kao i rad u gradu poznatoga izvođača poetry-slama Jaromíra Konecnyja. Brojnih je čeških režisera, filmskih

1 (preuzeto: <https://ivanlovrenovic.com/clanci/recenzije/klaus-hbner-kafka-konecny-i-drugi>)

producenata, glumaca i glumica bilo i ima ih u Münchenu, a Zuzana Jürgens ih predstavlja, kao što primjerice Haro Senft, Rolf Wanka i njegova kći Irina ili Friedrich von Thun i njegov sin Max. Glazbene tragove prati Franz Adam od bohemskih dvorskih glazbenika klasične Mannheimske škole Johanna Stamitza do [čeških] glazbenika Fritza Riegera i Rafaela Kubelika.

Izuzetno je zanimljiv prilog Ortfrieda Kotziana o progonu Sudetskih Nijemaca u godinama poslije 1945. i njihovu dolasku u Bavarsku, često na službenu odredišnu stanicu München-Allach – i o mnogim sporim koracima njihove integracije. „Prognanici nisu svugdje bili rado viđeni doseljenici, ni u Münchenu.“ Wolfgang Schwarz donosi informacije o mnogim Česima u Münchenu – tko poznaje skulpturu Zdeněka Němečeka u gradskoj četvrti Olympiapark, a tko internetsku stranicu www.mnichov.de? Očite bohemске tragove naći ćemo nedaleko i od Kineskog tornja, odakle je Radio Free Europe emitirao svoj program od 1945. do 1995. godine, kojima se, kako to Anna Bis-

chof piše, „pripisuje značajan prilog političkom obratu“ godine 1989/90. Ingrid Sauer predstavlja sudetsko-njemački arhiv, a to što imena ulica grada Münchena govore o Bohemiji i Moravskoj saznajemo od Joze Džambe, koji je između ostalog podrobno promotrio naselje Am Hart i pojašnjava, ne samo stanovnicima Schwabinga, koje je značenje prezimena Soxhlet.

I preko „kulinarskih mostova“ može se hodati – Ulrike Zischka posvećuje angažiranu i zabavnu pozornost „bohemskoj kuhinji u Münchenu“. Čitateljima će prilično dobar apetit pobuditi ne samo olomoučki sirevi, karlovarske oblatne, češke knedle ili Budweiser-pivo, nego zasigurno i brojne zanimljive fotografije koje uostalom fantastično ilustriraju cijeli ovaj svezak.

Zadnji i treći dio knjige zapravo je leksikon koji akribično donosi popis relevantnih institucija i udruga te ističe značaj sedamdeset uglednika grada Münchena češkog porijekla, a u leksikonu se može osjetiti i briga da se koga, ne daj Bože, ne ispusti. To je, izgleda, sve u svemu gledano veoma uspješno urađeno. Ovdje postaje jasno, što je Jozo Džambo na početku knjige naglasio, da je ona „mješavina“, „orijentacijsko pomagalo“. Toliko o tome. Jedino bi još dobro došao, tako reći kao nastavak ovog projekta, jedan svezak pun napetih biografija. Još ni blizu nije sve rečeno o povjesničarima kao što su Friedrich Prinz i Ferdinand Seibt, o germanistima kao što su Herbert Cysarz i Antonín Kratochvíl, o političarima kao što su Volkmar Gabriel i Peter Glotz ili umjetnicima kao što su Leo Greiner, Julius Fučík, Alfons Mucha i mnogi drugi. Voditelj ovakvog projekta već je tu – a tko drugi ako ne Jozo Džambo?

www.polis.ba

preveo s njemačkoga Josip Jozić

Osvrt na knjigu Fra Marka Semrena “Za puni život”: prigodne propovijedi, razgovori, okružnice

Fra Vili Radman

Riječ je o knjizi koja predstavlja dovršetak niza knjiga liturgijskih propovijedi i meditacija banjalučkoga biskupa dr. fra Marka Semrena koji je (niz), u izdanju *Svjetla riječi*, započeo izlaziti 2020. godine. Sam naslov ove knjige, koji govori o punini, odgovara mjestu koje ona zauzima u ediciji knjiga biskupa Semrena s homiletskom tematikom i kojima on ispunjava jednu od svojih biskupskih službi: službu naučavanja.

Prva knjiga propovijedi i meditacija za liturgijsku godinu A pod naslovom *Susret u Riječi* izišla je 2020. godine, a potom su slijedile u 2021. godini knjige s istom tematikom za liturgijske godine B i C: *Beskrajna blizina Božje riječi* i *U službi vječne Riječi*.

Nastale tijekom njegove četrdesetgodišnje svećeničke službe navjestitelja Božje riječi kao pokušaj da se liturgijska misna čitanja prevedu i primijene na konkretni život, propovijedi biskupa Semrena dragocjena su liturgijska i pastoralna pomoć ne samo svećenicima nego i svakom vjerniku laiku koji u Božjoj riječi traži svjetlost i spasenje. One se čitaju postupno, na mjeru, nedjelju za nedjeljom, kao zasebne jedinice tijekom liturgijske godine, no jednako tako predstavljaju jedinstvenu cjelinu posvećenu otajstvu Isusa Krista, donoseći svjedočanstvo o Božjem naumu spasenja, o njegovoj ljubavi koja se objavila u Isusu Kristu.

U knjigama objavljene propovijedi i meditacije ostaju otvorene onima koji ih žele čitati i iz njih crpsti snagu za život, usvajajući misli i čineći ih osobnima. Pristupajući im iskrenim i poučljivim srcem, čitatelj ima priliku još se tješnje povezati s Kristom i osobno pridonijeti posvećenju Božjega naroda. U njima se mogu lako nazrijeti razlozi kršćanske radosti i nade te osjetiti - prije svega na temelju osobnoga uvjerenja i oduševljenja biskupa fra Marka - ljepota i smislenost kršćanske egzistencije.

Biskup Semren ističe da objavljujući ove knjige zapravo vraća dug Riječi Božjoj jer se on sam, kako on to kaže, osjeća „bezgraničnim dužnikom“ i tako se barem djelomice pokušava odužiti pružajući mogućnost i drugima da s njim sudjeluju u istraživanju i otkrivanju njezina neiscrpnoga bogatstva za sva vremena. Budući da nastaju iz duhovne simbioze s vjernicima, knjige su također i vraćanje duga prema vjernicima i njegovu zavičaju te svjedočanstvo zajedničkoga življenja duhovnoga otajstva zajedništva Kristove Crkve koje ih i čini svojevrsnim uzajamnim dužnicima.

U knjizi *Za puni život* uključeni su različiti prilozi nastali u vremenu od njegova preuzimanja biskupske službe u Banjoj Luci do početka 2022. godine. Posrijedi su obraćanja biskupa Semrena vjernicima u različitim prilikama: liturgijskim, kulturnim i obljetničkim.

Doneseni su prilozi koje je biskup Semren smatrao relevantnim za suvremeni trenutak i vrijednim da budu sačuvani i preneseni za predstojeće vrijeme. U knjizi se nalaze prigodne propovijedi, intervjui i okružnice. Okružnice su se pojavljivale u javnosti ustaljenim jednogodišnjim ritmom za Dan života. Biskup Semren ih je od godine 2012. pisao kao predsjednik Vijeća za obitelj Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i objavljivane su na internetskim portalima svih važnijih crkvenih ustanova u BiH. Intervjui su, međutim, imali ograničeniji pristup čitateljima i bili su dostupni onima koji prate katolički tisak i medije. To je bio razlog zašto su okružnice i intervjui objedinjeni na jedno mjesto i tako ponuđeni čitateljima na uvid.

Propovijedi su pak izricane u različitim prigodama i različitim povodima. Budući da većina propovijedi nije bila objavljena, činilo se korisnim napraviti i objaviti izbor iz propovijedi u kojima se biskup Semren osvrnuo na važne događaje iz naše crkveno-kulturne prošlosti, odnosno na njihove obljetnice. Dok su uz okružnice i intervjue navedeni izvori (npr. intervjui za *Svjetlo riječi*, *Glas Koncila*, *Katolički tjednik*, *Federalni radio* itd.) u kojima su bili prvotno objavljeni, propovijedi su na kraju svakoga pojedinačnog teksta označene mjestom i vremenom izricanja (npr. 25. obljetnica obrane Livna, 12. obljetnica KŠC „B1. Ivan Merz“ u Banjoj Luci, 150. obljetnica sestara milosrdnica u BiH, Drinske mučenice itd.)

Uvjereni smo da će knjiga *Za puni život* u rukama njezinih čitatelja uistinu ostvariti onu svrhu koju njezin naslov obećava i biskup fra Marko Semren želi: da će im biti stvarna pomoć na njihovom vlastitom putu življenja kršćanske vjere i promišljanja otajstva Božje ljubavi u Kristu.

U: Svjetlo Riječi, br. 475/ listopad 2022., str. 51

Visočka Gimnazija i đачki memoari sabrani u knjizi Staze, lica i godine – naši visočki memoari koju je priredio Predrag Mijić

Vine Mihaljević

Nedavno je objavljena knjiga *Staze, lica i godine – naši visočki memoari* koju je priredio Predrag Mijić, u izdanju Udruge đaka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Podružnica za njemačko govorno područje, Franjevačke klasične gimnazije Visoko, Synopsisa, München – Visoko – Zagreb – Sarajevo, 2023. Na naslovnici nalazi se „kulturna fotografija“ s istom kompozicijom profesora i maturanata koji pripadaju *baby boomer*, x ili y generaciji koja vizualno povezuje naslovnici i zadnju stranicu. Podnaslov knjige određuje njezin sadržaj: „naši visočki memoari“, naime pamćenja i sjećanja na sjemenišne i gimnazijske događaje i doživljaje. Memorija ili pamćenje dolazi od grčke riječi *mneme* i latinskog *memoria*, odnosno od indoeuropskog korijena *men* što znači misliti ili se duhovno probuditi. Nešto slično je i s pojmom sjećanje ili *anamneza* kojemu se izvodilo podrijetlo iz grčke riječi *anamnesis* sa značenjem ponovnog vraćanja pamćenja o onome što je bilo zaboravljeno, naime spomen nečega što je već spoznato. Iz toga slijedi kako je sjećanje istovjetno pamćenju koje je u stanju djelovanja i njegovu buđenju iz usnule prošlosti.

Imajući u vidu rečeno, ovdje je riječ o kulturi sjećanja bivših visočkih đaka na vrijeme provedeno u franjevačkom sjemeništu i Gimnaziji. U knjizi se upotrebljavaju termini sjemenište i gimnazija koje objedinjuje pojam *institutio* koji označava *institutio ad formam vitae* - to je odgoj i obrazovanje mladića za poseban stil života koji povrhu znanja i učenja uključuje i svjedočanstva vjere zajednice vjernika, ističe fra Vitomir Slugić koji je bio profesor filozofije na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu. I nastavlja kako je *ratio institutionis* u Visokom prostoru u kojemu se mladi odlučuju za slobodu, odgovornost i za poseban *ad formam vitae* – za poseban stil franjevačkog života koji susreću u sjemeništu, u župnoj zajednici, u životu profesora i odgojitelja.

Memorija je temelj pojedinačnog i zajedničkog identiteta. Izvor je našega imena i pripadanja. Osobno pamćenje nalazi svoj izvor u zajedničkom pamćenju, čiju dinamiku posebice određuju društveno-kulturni uvjeti. U memoriji neke identitete dobivamo, stječemo rođenjem i pripadanjem obitelji, narodu, religijskoj zajednici, koje istina kasnije možemo mijenjati. Neki se pak identiteti zasebno oblikuju, odnosno nastaje pamćenje – i jedno od takvih je sjemenište i visočka Gimnazija, o kojoj su svoja pamćenja i sjećanja zabilježili nekolicina đaka u knjizi *Staze, lica i godine – naši visočki memoari*. Memoari razotkrivaju snažnu i nerazdvojivu duhovnu, kulturnu, povijesnu, a poglavito osjećajnu vezu između bivših đaka i profesora Franjevačke klasične gimnazije u Visokom. Ta je veza ostala čvrsta usprkos brojnim i različitim povijesnim, društvenim i religijskim iskušenjima te različitim mijenama koje se smjenjuju gotovo stoljeće i pol.

U uvodnoj riječi Predrag Mijić, koji je priredio knjigu, izložio je zamisao o objavljivanju đačkih memoara prema predlošku knjige fra Stjepana Pavića *Vjera, pamćenje i ljubav, moji visočki profesori*. Prema navedenoj knjizi metodološki i sadržajno strukturirana je i knjiga visočkih memoara. Ideju ili projekt s radnim naslovom „Naši visočki memoari“ predložio je Jozo Džambo selektivno užem krugu bivših visočkih đaka njemačkog govornog područja i nekolicini drugih članova Udruge koji nisu članovi tog kruga, a vičnih slovu i pisanju, da svojim pisanim priložima sudjeluju u pisanju knjige.

Predgovor ovoj publikaciji memoara napisao je fra Ivan Nujić, visočki profesor hrvatskog jezika, koji je između ostaloga predočio dokumentarističku memoriju, pismohranu gimnazijskih dokumenata koji se čuvaju u sobi na prvom katu sjemenišne zgrade, u krilu koje se naslanja na crkvu. Arhitektonski položaj u sjemenišnom i gimnazijskom kompleksu, arhivska soba skriva dugu i tajnovitu memoriju.

Potom slijede prilozi sjećanja, naracija koje su zabilježili: Ante (Radovan) Šoljić u dva priloga *Duh Visokog* i *Moje prve godine u Visokom*; nedavno preminuli Martin Hrgovčić u prilogu *Bog im platio*; fra Gabrijel Tomić i naslov *Moj odlazak u sjemenište i smrt moje majke*; Srećko (Matko) Džaja u prilogu *Između šutnje i umjetnosti*; zatim fra Stjepan Pavić i njegov zamišljaj o onima koji su *Zvani i izabrani*; Ante Jeličić i *Moje Visoko*; Pero Pušić *Visočki đak u vojnoj uniformi*; Tihomir Nujić, *Visočka arca. Kratki solilokvij s baštinjenim poukama*; Jozo Džambo *Deka* i *Uloga crnih rupa u mome odgoju ili: prilog kulturnoj povijesti bosanskohercegovačke kinematografije*; Ante Bobaš, *Kravoate*; fra Iko Skoko, *Škola za život*; Josip Kašljević s prilogom *Jaslice*; Predrag Mijić, *Okvir za bezbrižnost* i *Zahvala za neistinu*.

Od svjesnog osjećaja pripadanja visočkoj Gimnaziji preko organiziranih ili spontanijih godišnjih susreta u „visočkom duhu“ do jednostavnih naracija o doživljajima i događajima koji su se zbili na relacijama od obiteljskoga do visočkog doma (samarijom, vlakom ili automobilom ili kombinacijom različitih putničkih prijevoznih sredstava), prvog susreta s prefektom i dobivanja osnovnih informacija u pogledu kućnog reda, „novoga života“ u sjemenišnoj zgradi koja objedinjuje „sav“ život, prvog susreta i zajedništva dječaka međusobno nepoznatih, veselih i znatiželjnih i svježih ošišanih, od ranog ustajanja, u 5,25 sati još dok se gusti slojevi visočke magle povlače kroz vrt pred skori dolazak sestre Kristofore, od mise i molitve u kapelici do učionica za učenje, šutnja, stega, egzorta, razmatranja, dvored za objede, tjedno subotnje kupanje, zatim vanjske sportske aktivnosti, izleti u Banjer, Visočicu, Jezera, „celini“ (fra Celestinovi) pacani i njihove neizbrisive slike - kao da se „šuljaju“ uz ogradu živice i tiho u koloni jedan po jedan, idu zajedno za fra Celestinom do pčelinjaka, a k tome nogometna svibanjska „celestinijada“. K tome potrebno je podsjetiti i na udarnu radnu skupinu za teške poslove ili pak na „snažne otkose srca“ u Zimčići tijekom ljetnih odmora – sve se zbilo u četverogodišnjem (barem za moju generaciju) đačkom razdoblju – koji je za pojedine đake trajao svega nekoliko dana, a za druge pak četiri godine - koje smo u Visokom proveli i doživjeli. Za neke prekratko, za neke pak predugo, a za sve u značenjskom smislu, iskustvo novoga i različitih izazova u srednjoškolskom sazrijevanju koje se odvijalo spontano, pokatkad i s

protivljenjem, a redovito s usvajanjem odgojno-obrazovnih vrednota koje se nalaze i koje su propisane u odgojno-obrazovnim i pravnim kodeksima koji se odnose na gimnazijsko obrazovanje.

Potom redovite i duge šetnje s fra Ignacijem (individualno iskustvo đaka), čitanje njemačke literature na gotici (npr. roman Karla Maya *Von Bagdad nach Stambul*), posjeti izložbama, književna sekcija, Serafska Immacolata, misijska sekcija i trajni spomen na našu svetu Majku Terezu i isusovca, blaženog oca Antu Gabrića te druge misionarke i misionare koji su posjetili naše sjemenište i gimnaziju te pripovijedali vlastita svjedočanstva u evangelizaciji naroda, i o svim poteškoćama i opasnostima s kojima su se suočavali.

Kinoprojektor! Zajedno sam s pok. fra Ladislavom Fišićem tehnički posluživao kinoprojektor kada smo prefektima, odgojiteljima, profesorima, časnim sestrama, kandidatcima i đacima prikazivali određene filmove. Mijenjao sam filmske role 35 mm koje su bile u metalnom kolutu. Kada bi se na filmu pojavile „neprimjerene“ scene ili kratke sekvence, iznenada je nestajalo struje ili se pak pokvario kinoprojektor. Fra Ladislav bi samo komentirao: „Ne želim biti uzrok ili krivac za to da već sutra, ujutro, pred sobom ispovjednika nastaje dugi red đaka koji se žele ispovjediti“.

A zvono! To je zasebna priča. Naracija „zvono“ jest doživljaj – zvonjava kojom počinje i završava život sjemeništara. „Zvono“ je akustični okvir egzistencije đaka u sjemeništu i Gimnaziji. Ako ga se više ne čuje - bio je to oproštaj od odgojitelja, profesora, đaka te časnih sestara i kandidatice, ako ih se susrelo na vrtu na stazi prema željezničkoj stanici kojom đak, zbunjen, korača noseći u rukama ono prtljage koju je na početku donio sa sobom. I na kraju! Pogled na sjemenišnu zgradu i lice na koje mu se mijenjalo tisuću raspoloženja – sve drugo je pamćenje, uspomena i sjećanje.

Čitajući visočke srednjoškolske memoare u ovom knjizi, njihova pamćenja i sjećanja, doživio sam ih kao kôdove koje iz vlastite prošlosti autori dekodiraju, preoblikuju ih u naracije. Evo nekoliko primjera.

Kôd 76 u dekodiranju pripovijeda o visočkom duhu koji se događa na bazičnoj osobnoj razini, na razini ljudskog susreta nadahnutim sržnim vrednotama koje su zajedničke svim religijama. Visoko je bitna sastavnica đakčog, našega identiteta. U zadnjih nekoliko desetljeća dogodio se rat u kojemu su se naši profesori i đaci, s ljubavlju prema braći franjevcima i njihovom poslanju, uzajamno hrabрили i pomagali imajući vjeru u uskrsnuće. Duh Visokoga u pragmatičnoj primjeni slijedi Isusove smjernice u pogledu ponašanja zmije i goluba. U drugoj naraciji o prvim godinama u Visoko ostao je pored ostaloga iznenađen pred električnim svjetlom, a i električnim biciklom koji je konstruirao franjevački časni brat fra Milan Sukara. U dekodiranju pripovijeda kako je donio u Visoko i nešto novo, a to je čikaški kalodont. No susreo se s nekim stvarima koje ga nisu razveselile kao na primjer kada je visočki zbor pjevao partizansku pjesmu za državni praznik bivše države, a u prvom redu pratio je predstavnik državne vlasti. Kasnije je, kako sâm pripovijeda, shvatio kako je to sve bilo „iz nevolje“. Tako kôd 106 skriva zamišljaj vrijednih i uzornih časnih sestara i zahvale za njihovu žrtvu i trud prema đacima, profesorima i sestrama. Osim navedenog taj kôd razotkriva i određeno razočaranje što Gimnazija nema unutarnjeg bazena.

Dekodiranje kôda 36 pripovijeda o rastanku majke sa sinom koji ide u sjemenište i kojemu je majka poklonila trajnu zaštitu – kronicu s preporukom da je moli čitav život.

Zatim dekodiranje kôda 28 između ostaloga pripovijeda o tome kako je bila glad u Visokom, ali i provincijalov blagoslov kinoprojektora: „Bože, blagoslovi ovaj stvor kinoaparature“.

Kôd 19 predočava nedopustivu igru s dugmetom za vrijeme svete mise. Bio je kažnjen „drakonskom kaznom“ za ometanje i rastresanje drugih đaka u slušanju, razmatranju i meditaciji svete mise. K tome još se prisjeća četrnaestogodišnjakinje Emilije u koju je bio zaljubljen i koja je tragično završila u ratu. I protest protiv odgojno-obrazovnog visočkog sustava, jer im je zabranjeno gledati ljubavne filmove.

Ima i nekoliko naracija koje nisu kodirane. Tako na primjer o „sibiru – tavan-skim hladnim prostorijama, pripovijeda akademik Srećko Džaja. Njegova osobna memorija više je usmjerena na apstraktnu zbilju, na umjetnost. Nije imao osobitih uspjeha u glazbi, sportu, kako se sam prisjeća, ali zato je njegova intelektualna pozornost usmjerena na filozofiju, povijest, sociologiju, psihologiju te na likovne umjetnosti: slikarstvo, kiparstvo i arhitekturu.

Jasno je kako memorije visočkih đaka, koje su u ovoj knjizi ispriповijedane, samo u tragovima pokazuju franjevačko sjemenište i Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom kao izvorište različitih darova, ideja, odjelotvorene u pojedinim *storia di vita* i skrivenim u brojnim životima njenih đaka koji se broje - preko šest tisuća.

Ovo kratko razmišljanje o memoarskom izdanju u kojemu se otkriva prepoznatljiv ciklus događanja kulture visočkog pamćenja i sjećanja od obitelji, župnika, putovanja i dolaska u Visoko, susret s novom i nepoznatom visočkom zbiljom, boravak i učenje, disciplina u i izvan sjemenišnih prostorija, u vrtu sportskih memoara ili jednodnevnih natjecanja, izleta i šetnja u visočke krajolike, molitva, duhovni nagovori i razmatranja te odlazak iz sjemeništa i visočke Gimnazije trajno noseći sa sobom „visočko iskustvo sjemeništa i gimnazije“.

Ovu knjigu memoara koju je priredio Predrag Mijić te na kojoj je sudjelovalo petnaest drugih autora, visočkih đaka, završavam riječima što ih je u svojoj knjizi „Odjeci iz zavičaja duše“ napisao pokojni profesor na Katedri Svetoga pisma na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i na Franjevačkoj teologiji Nedžarići u Sarajevu, prof. dr. sc. fra Božo Lujić. Naime, prof. Lujić svako je poglavlje navedene knjige naslovio riječju „radost“. Upravo je to glavno obilježje svih memoara visočkih đaka i sukladno tome, naslovio bih i ove memoare visočkih đaka kao „radost Visokoga“. „Radost“!

Potpisnik ovih redova imao je izvezeni kôd broj 93 u Visokom, čije dekodiranje je izostalo jer je dekodiranje određeno ne samo navedenim visočkim kôdom nego i ranijim boravkom u franjevačkom samostanu Gorica u Livnu u sedmom i osmom razredu osnovne škole - pa je bilo normalno da nastavim školovanje u Visokom (nazovimo to kontinuiranim kôdom).

Knjigu *Staze, lica i godine – naši visočki memoari* prožimaju poglavito osjećaji i misli mladih srednjoškolaca i njihovi zamišljaji Boga, zamišljaji čovjeka i zamišljaji

prirode kroz franjevačku prizmu. Opstaju i traju. Neprijeporno je središnja činjenica – činjenica odluke. Odlučuju se u slobodi i odgovornosti *ad formam vitae* – za franjevački poziv koji grade učenjem, znanjem te iskustvom svjedočenja vjere zajednice vjernika kojoj pripadaju.

Nakon memoara u knjizi nalaze se imena autora, godina rođenja, mjesto i župa rođenja i vrijeme provedeno u Visokom, potom sadržaj knjige i na kraju prileže dodatak o šest publikacija s nekoliko osnovnih informacija koje je priredila Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko.

— *Putovati pisanjem (i) knjigama*

Otkinuto iz sjećanja

*Naslov knjige Staze, lica i godine kao da je od Andrića posuđen,
a podnaslov joj glasi Naši visočki memoari. Četrnaest je različitih autora.
Svi su oni nekada pohađali i završili ovu gimnaziju*

Sjećam se svoga dolaska u Visoko. Bio je to povratak gimnazije. U proljeće 96. Bio sam te godine tiron; tako se zvalo one koji su pohađali prvi razred. Vratili smo se iz Baške Vode gdje je ratnih godina bila smještena visočka gimnazija. S nama je ušla priča u hodnike koji su tih nekoliko godina progovarali sablažnjivom prazninom i tišinom. Sa zvukom, igrom i melodijom naših riječi vratio se život. Široki hodnik činio se još širim a ogromne sobe djelovale su veće jer smo ovaj novi prostor uspoređivali s prostorom u kojem smo prethodno bili. Širinu i prostranost nisu umanjivale ni slike i fotografije koje su visjele posvuda na zidovima u visočkim hodnicima i po stubištima. Ono što sam vidio tada, shvatit ću vrlo brzo: na tim fotografijama je povijest tog mjesta. Na njima su ljudi čije su riječi odzvanjale tim hodnicima, u tim učionicama, po tim prostorijama. Cijelim ovim samostanom, cijelu njegovu povijest.

Mišo Sirovina

Jedna od tih fotografija, ona iz davne 1948., na okviru je knjige koja je iz tiska izašla ovo ljeto (2023). Naslov knjige *Staze, lica i godine kao da je od Andrića posuđen*, a podnaslov joj glasi *Naši visočki memoari*. Četrnaest je različitih autora. Svi su oni nekada pohađali i završili ovu gimnaziju. Trojica od njih četrnaestorice imaju po dva autorska priloga. Svi tekstovi nisu memoari u strogo literarnom smislu. Ali jesu sjećanja. Neka mjesta i neki trenuci obvezuju nas na sjećanja. No svako sjećanje izloženo je opasnosti zaborava. Ako se ne zapiše, tko zna što će biti od onoga što je bilo!? Jer ono što nije zapisano – stoji u motu ove knjige – tone u tminu prošlosti.

Fotografije su pouzdana svjedočanstva. Kroz njih nerijetko progovaraju i vrijeme i prostor. Na okviru knjige stilizirana je varijanta one koja se nalazi na kraju uvodne riječi priređivača Predraga Mijića. Ispod fotografije su imena devetorice fratara koji sjede u prvom redu: provincijal, tajnik provincijala i članovi profesorskog zbora na koncu školske godine 1948. Sve velika i važna imena. Andrićevski kazano povijesti. Osim te fotografije u cijeloj knjizi još je samo jedna, ona na dvolisnici odmah nakon predgovora fra Ivana Nujića.

Na toj fotografiji gimnazije s okolinom koju uokviruju rijeka Bosna i željeznička pruga, napravljenoj iz ptičje perspektive, monumentalnošću dominiraju samostan s velikim vrtom i zgrada konvikta. Autobusni kolodvor u gornjem desnom ćošku čini se tako neznatnim. Desecima i desecima godina tom su prugom dolazili i na taj kolodvor pristizali đaci koji su pohađali ovu gimnaziju.

Još jedna povijest.

U uvodnoj opasci otkrivamo odakle uopće ideja za ovu knjigu. Na neki način ona je bliska, gotovo srodna, s jednom drugom knjigom. Ili, kako kaže priređivač, oponaša ju. Riječ je o knjizi dugogodišnjeg profesora fra Stjepana Pavića *Vjera, pamtjenje i ljubav. Moji visočki profesori*. Radi se o posve istom prostoru, pa i ambijentu. Kontekstualno su, dakle, slične. Ideja se o ovoj knjizi rodila iz fra Stjepanove knjige. Kao i priređivačev zaključak da je naše Visoko stvoreno za priču. Vrijedno je sjećanja (za)bilježiti. Tako su očito mislili i Martin Hrgovčić, fra Gabrijel Tomić i Srećko Matko Džaja, kronološki trojica najstarijih autora, čiji su prilozi preuzeti iz njihovih autobiografskih zapisa objavljenih prije nego je rođena ideja o ovoj knjizi.

Ovaj bi osvrt imao veliki nedostatak kada ne bih spomenuo barem jedan priređivačev tekst: onaj naslovljen Okvir za bezbrižnost. Časne sestre su uramljivale taj okvir. Nevidljivo prisutne. Toliko su toga vidljivog utkale u naše živote. Gore od zaboraviti je slijepo zanemariti

Već viđeni i čitani tekstovi iz ove knjige jesu i oba priloga Joze Džambe kao i *Duh Visokog*, govor Ante Šoljića sa sjednice Udruge đaka s kraja kolovoza 1998. *Bilten* Udruge visočkih đaka je ranije objavio ove priloge. Ostalih deset radova po prvi su put objavljeni upravo u ovoj knjizi, kao i, jasno, predgovor. Usudio bih se reći da su ponajbolje stranice visočkih memoara fra Ivanove.

Koncizno, informativno, lijepo. U prvom dijelu o imenu Franjevačka klasična gimnazija u Visokom, i važnosti svake riječi iz tog naziva. U drugom dijelu o jednoj gotovo zaboravljenoj prostoriji gdje je cijela povijest ove institucije u arhivskim knjigama i registrima, u dnevnicima i zapisnicima. Sve i svi na tom jednom mjestu. U trećem dijelu je spomen o tome tko su i gdje su svi ti zapisani i arhivirani (jedan od koautora napisa da su čudni putovi ljudski). Kao i kako se nekolicina njih odlučila ispisati svoja sjećanja. A ta su sjećanja tim zanimljivija i dragocjenija jer su uspomena iz vremena koje djeluje kao ono (bilo jednom) davno iz priča.

Za pisanje je potreban dar. A taj dar je, kako kaže veliki Proust, uvijek neka vrsta sjećanja. Čitajući visočke memoare uočava se sličnost sjećanja i različitost dara pisanja pojedinih autora. Tako Srećko Džaja samokritički o svom pisanju veli da je ono više nalik na klesarski rad kipara nego slikovnosti slikara. I umjesto pjesničke melodioznosti o uspomenama iz školskih klupa u svojim fragmentima i sjećanjima iz Visokog znanstveno precizno upoznaje nas s izuzetnošću fra Ignacija Gavrana. Dva su priloga duža od ostalih. I više su memoari. Autori su Anto i Ante, Jeličić i Šoljić, Ramac i Duvnjak čija se obitelj doselila u Ramu. Iz teksta Ante Jeličića saznajemo da je on učinio ono što fratri njegovu ocu, jedincu i siročetu, nisu dopustili: upisao se u sjemenište. I da je prije puta u Visoko obukao prvi put hlače i obuio cipele umjesto šarvala i opanaka. Već to mu je bilo strano, a zbog mjesta, dalekog i nepoznatog, osjećao se gotovo potišteno. O mnogima sam čuo kako su po dolasku u Visoko već sutradan htjeli natrag kući. Ali bi ostajali, a nerijetko bi se jedanaest godina poslije i zaredili.

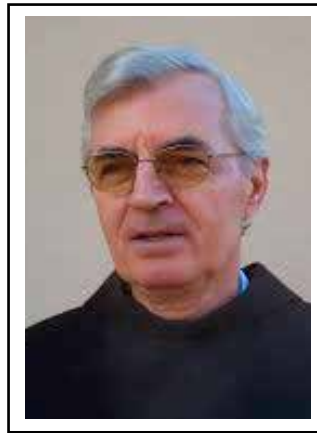
Kod Šoljića ćemo se nasmijati kada pročitamo da je fra Ignacija u prvom svom obraćanju umjesto uobičajenog *poštovani* oslovio *poštteni*. To da se fratra profesora tako oslovljava bilo mu je novo. Bilo mu je novo i električno svjetlo. Ali mu je prava

novina bilo bicikl kućnog majstora fra Milana Sukare koji nisu pokretale pedale, nego elektromotor. No novina je za njegove kolege iz škole bila pasta za zube marke colgate s okusom šumskih jagoda koju mu je iz Chicaga poslao ujak. Napisao je da su drugi udivljeno gledali u tu neman od kalodonta.

Još je jedan Ramac dao svoj doprinos ovoj knjizi: Pero Pušić i njegova crtica iz vojske. Vojsku će (in)direktno spomenuti i Jozo Džambo u svojoj priči *Deka*. Doduše, ne JNA nego Bundeswehr (njemački vojni odred). Istini za volju ne vojnike, nego konjiće koje se, znojne nakon vojne vježbe, brižno pokrivalo dekom, upravo istom kakvom se autor pokrivaio u svojim visočkim zimskim noćima. Toliko je topline u ovom Jozinom tekstu o tom grubom pokrivaču. I umijeća pisanja. Duhovit je i drugi prilog istog autora. Već je i naslov zanimljiv: *Uloga crnih rupa u mome odgoju*. A priča prati izvjesnog Vinka Čubelu koji je imao moć da mračni i razdanjuje, dok je isijecajući i lijepeći filmske trake cenzurirao sadržaj.

Plašio sam se da neću imati dovoljno prostora kad budem pisao o ovoj knjizi. A možda je i bolje tako: da ne oduzmem od nekog sjećanja ili da ne dopišem nešto nepotrebno i suvišno nekom. Stoga ne stigoh (ili ne htjedoh) spomenuti i neke vidljive nedostatke i minuse u prilogima. Ovaj bi osvrt imao veliki nedostatak kada ne bih spomenuo barem jedan priređivačev tekst: onaj naslovljen *Okvir za bezbrižnost*. Časne sestre su uramljivale taj okvir. Nevidljivo prisutne. Toliko toga vidljivog utkale su u naše živote. Gore od zaboraviti jest slijepo zanemariti. U duhu tog teksta hvala autorima koji su svojim prisjećanjima evocirali moje uspomene!

vjesnik franjevačkog samostana sv. luke • listopad 2023.

Fra Mirko Jozić

(Donji Vukšić, župa Ulice, 21.I.1947. – Brčko, 25.VI.2022)

Uredništvo

U „Zdravstvenom centru Brčko“ u Brčkom, 25. 6. 2022. blago je u Gospodinu preminuo, opremljen sakramentom bolesničkog pomazanja, fra Mirko Jozić, aktualni župni vikar u Zoviku i dugogodišnji profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu.¹

Fra Mirko Jozić je rođen 21. siječnja 1947. godine u Donjem Vukšiću, Brčko Distrikt BiH, župa Ulice, od roditelja Marka i Janje r. Mikić. Osnovnu školu završio je 1962. godine u svom zavičaju Ulice. Srednju školu pohađao je od 1962-1966. u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Franjevačku teologiju završava u Sarajevu od 1967-1974. Godine 1977. upisuje Filozofski fakultet u Sarajevu i na njemu studira sve do 1982. Dana 26. 2. 1986. doktorirao je u Münchenu.

Redovnički život proveo je tako što je godine 1966. ušao u Novicijat u Kraljevoj Sutjesci, a svečane zavjete položio je 8. 12. 1973. u Sarajevu. Sveti red đakonstva primio je 23. 12. 1973. u Sarajevu od mons. dr. Smiljana Čekade, vrhbosanskog nadbiskupa koji mu je također podijelio i sveti red prezbiterata 3. 2. 1974. u Sarajevu.

Obnašao je službe: 1. 7. 1974 - 1. 7. 1977. obnašao službu župnog vikara u Tuzli, samostan Tuzla; 1. 7. 1977 – 1. 7. 1982. bio je student u Sarajevu, Filozofski fakultet Sarajevo; 1. 7. 1980 - 1. 7. 1986. bio je student u Münchenu; 1. 7. 1986 - 1. 7. 1988 .obnašao službu profesora u Visokom, Franjevačka klasična gimnazija; 1. 7. 1988 - 1. 7. 2012. obnašao službu profesora u Sarajevu, Franjevačka teologija; 1. 7. 1996 - 1. 7. 2012. obnašao službu člana sam. bratstva u mjestu Podsused, Samostan Podsused; 1. 7. 2012 - 1. 7. 2016. obnašao službu župnoga vikara u mjestu Dubrave, Samostan Dubrave; 1. 7. 2016 – 25. 6. 2022. obnaša službu župnoga vikara u mjestu G. Zovik, Župa Zovik.

¹ <https://www.bosnasrebrena.ba/preminuo-fra-mirko-jozic-svecenik-franjevac-bosne-srebrena> (pripisano: 10.10.2023)

Ispraćaj sa sv. misom zadušnicom bio je u župnoj crkvi u Zoviku 28. 6. 2022. koju je predvodio uzoriti Vinko kardinal Puljić. Nakon toga posmrtni ostaci fra Mirka prevezeni su u Gunju (Hrvatska) gdje je obavljen obred pokopa koji je predvodio fra Zdravko Dadić, provincijal Bosne Srebrene! Pokoj vječni, daruj mu, Gospodine! I svjetlost vječna neka mu svijetli! Počivao u miru Božjem! Amen! Franjevački samostan Dubrave/FIA

Filip Akalović
(Ulice, 14. X. 1941 - Zagreb, 22. VIII. 2022)

Obitelj Akalović

Prije godinu dana oprostili smo se od našeg voljenog supruga, oca i djeda Pilje. Pokopan je na groblju Mirogoj, ispraćen ljubavlju i poštovanjem. U sprovodnoj povorci za svojim djedom prvi su koračali njegova unučad: Ema, Stipan, Marta, Mia Maria i Mihael.

Rođen je u Ulicama (Brčko) 1941. godine. Osnovnu školu je završio u Ulicama i Brčkom, gimnaziju u Franjevačkom sjemeništu u Visokom, a teologiju na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu 1966. godine. Pravo je studirao u Zagrebu i Sarajevu, a diplomirao na Pravnom fakultetu u Sarajevu 1977. godine.

Kao franjevac je djelovao do 1971. godine u nekoliko župa (Vareš, Barlovci i Du-brave), a oprost *reductio ad statum laicalem* dobio je 1972. godine.

U Tuzli je 1978. godine zasnovao obitelj i 1979. godine rodio mu se sin Ivan. Obavljao je poslove pravnika u Soda – So kombinatu i Penzionom osiguranju do 1981. godine. Preseljenjem u Vinkovce 1981. godine zaposlio se u Zavodu za zapošljavanje, a 1983. godine dobio je i kćer Zrinku. Od 1990. do 1995. godine obnašao je funkcije tajnika Skupštine općine Vinkovci i rukovoditelja Ureda za rad i zapošljavanje. U Zagreb se doselio 1995. godine i zaposlio u Zavodu za mirovinsko osiguranje Republike Hrvatske. Do odlaska u mirovinu 2011. godine radio je kao opunomoćeni zastupnik Mirovinskog osiguranja u sudskim postupcima.

Volio je svaki svoj posao i svakom bio predan, kao i uspješan. Nikada nije isticao zahvalnice i priznanja koja je dobivao. Više su mu značila priznanja mnogih uz koje je bio u teškim životnim situacijama i zahvale mladih kolega i kolegica kojima je nesebično otkrivao vlastita iskustva.

Proživio je ispunjen i realiziran život oslonjen na nježnost i snagu sv. Franje.

Pravedan, iskren, dobronamjerman i osjetljiv na ljudsku patnju, u različitim je životnim zajednicama i okolnostima bio otvoren za svakoga. Jasan u izražavanju svojih životnih stavova spremno je prihvaćao poteškoće i nepravde.

Stekao je mnoga trajna i iskrena prijateljstva. Bio je ponosan član Udruge đaka Franjevačke gimnazije u Visokom. Radovao se svakoj prilici za susrete sve dok ga bolest nije u tome ograničila.

Relativno dobro zdravstveno stanje i fizičku kondiciju Filipu je promijenio nesretan slučaj pada s visine u kojem je zadobio višestruke lomove. Posljedice višetjednog liječenja na respiratoru u induciranoj komi otežavale su oporavak. U trenucima pribranosti tijekom uznapredovale bolesti prikazivao je patnje za svoje grijehе, a iskazivao sreću i zadovoljstvo svojim obiteljskim životom. Nije propustio spomenuti sa zahvalnošću svoje profesore i meštre. Večer prije smrti razgovjetno je i glasno zazvao svoga sv. Franju.

Naš Piljo emotivac nježno nas je volio preko četrdeset godina, ponekad nevješto glumeći strogoću. Pravu očinsku ljubav njegovao je i prema supružnicima svoje djece, Marini i Dubravku. Poštujemo ga, ljubimo i osjećamo njegovu blizinu. Tužni zbog rastanka, sretni smo i zahvalni Bogu što smo ga imali!

Svima koji ga se sjećaju izražavamo svoju zahvalnost,

Fra Stipo Karajica

(Bašćina, župa Kotor Varoš, 7. IV. 1965 – Zagreb, 24. IX. 2023)

Uredništvo

Nakon kratke i teške bolesti u zagrebačkoj bolnici Dubrava preminuo je član naše Udruge fra Stipo Karajica. Nakon preko dva desetljeća seljenja po Zagrebu na različitim adresama, fra Stipo je u dogovoru sa starješinstvom provincije Bosna Srebrena iz Sarajevu, našu Udrugu udomio u Zagrebu, u Franjevačkom samostanu sv. Ilije. Tu je sjedište Udruge gdje je Udruga dobila i svoju sobu za susrete i za spremanje arhive.

Fra Stipo je rođen u Bašćini, župa Kotor Varoš, 7. travnja 1965., od roditelja Marka i Ljubice rođ. Mandić. Osnovnu školu završio je u Kotor Varošu (1973-1980), Franjevačku klasičnu gimnaziju u Visokom (1980-1984), novicijat također u Visokom (1984-85), a filozofsko-teološki studij u Sarajevu (1985-1991). Prve jednostavne zavjete dao je 4. srpnja 1985. god. na La Verni u Italiji. Red đakonata primio je 9. prosinca 1990. u Sokolinama. Za svećenika je zaređen 29. srpnja 1991. u Sarajevu. Bio je župni vikar u Bugojnu (1991-1992), zamjenik ravnatelja HKO "Kruh sv. Ante" u Splitu i Zagrebu (1992-1994); samostanski i župni vikar u Rami-Šćitu (1994-1997). Ravnatelj HKO "Kruh sv. Ante" u Sarajevu (1997-2000). Definitor, ekonom i gvardijan u samostanu Sv. Križa i Provincijalata u Sarajevu (2000-2006).

Kao ekonom Provincije vodio je povrat i obnovu oduzete imovine Franjevačkog sjemeništa i gimnazije u Visokom i Kovačićima u Sarajevu. Ravnatelj Franjevačkog međunarodnog studentskog centra (FMSC) u Sarajevu (2006-2009). Pisao za crkvena i redovnička glasila i portale, a u suradnji s drugim autorima bio je inicijator pisanja knjige *Hrvati u Kotor Varošu*, kao i njezina objavljivanja povodom dvadesete obljetnice stradanja i progona Hrvata iz kotorvaroške doline (2012). Župni vikar u župi B.D. Marije Anđeoske u Sesevskoj Sopnici i član samostanskog bratstva sv. Ilije u Zagrebu te voditelj KD "Kruh sv. Ante" u Hrvatskoj (2009-). U srpnju 2022. Imenovan je za gvardijana Franjevačkog samostana svetog Ilije u Zagrebu i župnog vikara u župi B.D. Marije Anđeoske u Sesevskoj Sopnici.¹

¹ Curriculum vitae preuzet s: <https://marija-andjeoska.net/fra-stipo-karajica/>

Udruga đaka Franjevačke klasične gimnazije – Visoko
Franjevački samostan Sv. Ilije
Prilaz Sv. Marije Anđeoske 1
10040 Zagreb - Dubrava
www.udfkg.hr

Zagreb, 26.09.2023. godine

Govor

predsjednika Udruge na ispraćaju tijela pok. fra Stipe Karajice, gvardijana samostana bosanskih franjevaca sv. Ilije u Sesevskoj Sopnici u Zagrebu - Dubrava dana 26. 9. 2023. godine u 17 sati ispred župne crkve sv. Marije Anđeoske u Sesevskoj Sopnici

Dragi Bože, naš milosrdni oče,
kad si pozvao sebi moju majku, a bio sam premlad da bih na to bio spreman,
plakao sam, ali ti nisam prigovarao.

Kad si mi uzeo oca, ni tad ti nisam prigovorio.

Kad si mi uzeo sestru, između njezinih osmoro djece, tugovao sam, no nisam
dao na te.

Kad si mi, sad za korone pozvao brata, srce mi je htjelo puknuti, nisam ga mogao
ni posjetiti uoči smrti, ali nisam ti ništa rekao - do zahvale za njegov život.

Ali, milosrdni oče, zašto nam uze fra Stipu!?

Zar je i tebi ponestalo dobrih ljudi pa si na njega upro prstom!?

Ne prigovaram ja tebi, dragi Bože, što fra Stipo nije duže živio. Ako se život mje-
ri po dobrim djelima, fra Stipo je proživio barem tri dugovječna života.

Žao mi je, dragi milosrdni oče, što fra Stipo neće više moći, na način kako smo
navikli, proslavljati tvoje ime među ljudima, hraneći im dušu i tijelo darovima tvoga
Duha.

Koga ćeš poslati umjesto njega!?

Tko će biti jednako prožet tvojim Duhom, jednako aktivan, u slobodi pun do-
brote radi imena tvoga, hrabar, zavodnički veseo, svjetlo za druge, domaćinski ljubaz-
an, uvijek otvoren za potrebe tvoga naroda i vjerničkog puka - kako ovog povjere-
nog mu tu u župi u Sesevskoj Sopnici, onog prognanog iz fra Stipinog Kotor Varo-
ša do stradalnika iz petrinjskog potresa. I sve to činiti tako lako kao da ne čini ništa.

Čovjek bi rekao kako li je ugodan i lagodan život onoga koji vrši tvoju volju,
darujući svijetu najbolju verziju sebe, onu sliku sebe što ljudima pokazuje tvoje
božansko lice.

Dragi fra Stipo,

mi iz Udruge đaka franjevačke gimnazije - Visoko iz Zagreba posebno smo po-
gođeni tvojim odlaskom u nebesku crkvu.

Bio si naš član, naš zauzeti član.

Koliko si nas samo puta ugostio u ovoj crkvi i samostanu u raznim prigodama i našim potrebama. Stavio si nam na raspolaganje sebe i sve s čim si, po odluci tvoje Franjevačke provincije sv. Križa - Bosne Srebrene, upravljao.

Propovijedao si nam evanđelje i danju i noću i pri tom si koristio i riječi, ako je baš bilo potrebno, kako je to sv. Franjo savjetovao svojoj braći.

Ti si, u konačnici, skućio našu Udrugu, nakon 25 godina beskućništva, dajući nam ponajbolju prostoriju samostana sv. Ilije za potrebe ureda i sjedišta naše Udruge.

U ime Udruge đaka, svakog njezinog člana ponaosob, u ime svih tijela Udruge i svoje osobno ime, zahvaljujem ti na svemu što si, kao naš član i kao svećenik, učinio za našu Udrugu u ostvarivanju njezinih ciljeva na korist hrvatskog naroda i naše svete Katoličke crkve, a posebice u afirmaciji višestoljetnog djelovanja bosanskih i hercegovačkih franjevacu, u zemlji u uvjetima u kojima mogu ostati i opstati samo sinovi posebnog kova, koji su neprestano u savezu s izvorom snage i hrabrosti, istine i pravde, nade i ljubavi - s izvorom svakog dobra - dragim Bogom.

Dragi fra Stipo,

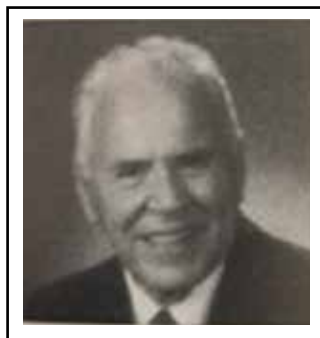
zahvaljujem Bogu na daru tvog života.

Molim milosrdnog Boga da te nagradi vječnim - radosnim životom - u njegovoj blizini.

Neka ti bude laka jajačka, bosanska, hrvatska zemlja koju si sam odabrao za ovozemaljsko trajno prebivalište, neka tvoj grob obilaze tvoji ljudi, tvoja braća i sestre i svi koji su privrženi dobru i vrijednostima koje si neumorno dijelio ljudima.

Trajno zahvalan,

Vinko Hrkać, predsjednik Udruge đaka

Dr. sc. Martin Hrgovčić, dr. med.

(Dubrave, 22. lipnja 1926. – 31. prosinca 2022. Houston/Texas)

Na koncu prošle godine preminuo je član naše Udruge dr. sc. Martin Hrgovčić, liječnik, specijalist za interne i maligne bolesti koji je od 1937. do 1944. godine proveo u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Osnovne podatke preuzeli smo iz Leksikona naše Udruge¹ te iz Arhiva Udruge. U arhivu se nalazi ispunjeni upitnik za Leksikon Udruge, dopis na hrvatskom s nadnevkom od 31. listopada 2007. zatim skraćeni životopis na engleskom jeziku i na kraju dr. Hrgovčić naveo je iscrpan svoj *curriculum vitae* na osam stranica na engleskom jeziku. U dopisu, koji je potpisao, ističe kako se „s veseljem, toplinom i zahvalnosti“ sjeća dana provedenih u visočkoj Gimnaziji, pa je „spreman podržati svaki napor za održavanjem uspomena na minule godine“.² Zatim je priložio iscrpnu znanstvenu i stručnu biografiju s nadnevkom 31. listopada 2007. godine. Ta biografija je raznolika imajući u vidu ratne godine i situaciju u kojoj ljudski odnosi nisu bili normalni. Pored obrazovanja, profesionalnog napredovanja, imenovanja, odlikovanja i članstva u različitim medicinskim društvima, u *curriculumu vitae* donosi objavljenu knjigu (Hrgovčić, M. J., and Shullenberg, C. C. (Authors/Editors): *Coppers and Lymphomas*. CRC Press, Inc., Boca Raton Florida 1984) i trideset i četiri jedinice: znanstveni i stručni radovi, istraživač na projektima, predavanja, sažetke u domaćim i međunarodnim znanstvenim i stručnim konferencijama te objavljene radove u znanstvenim medicinskim časopisima (kao npr. *Liječnički vjesnik*, *Bilten Transfuzije*, *Cancer*, *Radiology*, *Texas Medicine* i u drugima) te radovi koji su objavljeni kao poglavlja u knjigama i u zbornicima radova. Treba imati u vidu kako je riječ o medicinskim radovima koje je dr. Hrgovčić objavio do 31. listopada 2007. godine. Nakon tog datum, objavio je na primjer 2021. godine autobiografske zapise naslovljene *Živjeti kraj smrti*.³ Svakako je potrebno istražiti i druge objavljene medicinske radove u razdoblju od 2007. do 2022. godine kada je dr. Hrgovčić

Uredništvo

¹ Ivan MARKEŠIĆ, *Leksikon članova Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb*, Udruga ĐFKG Visoko, Zagreb, 2008., str. 67-68.

² *Arhiva Udruge đaka Franjevačke klasične gimnazije Visoko – Zagreb*, Leksikon, Martin Hrgovčić.

³ Predrag MIJIĆ, priredio, *Staze, lica i godine – naši visočki memoari*, Udruga đaka i prijatelja Franjevačke klasične gimnazije Visoko - Podružnica za njemačko govorno područje, Franjevačka klasična gimnazije Visoko, Synopsis, München – Visoko – Zagreb – Sarajevo, 2023., 6.

preminuo kako bi Udruga imala njegovu potpunu biografiju. Dr. Hrgovčić imao je u sjemeništu i visočkoj Gimnaziji izvezeni broj 19. Svoje đачke visočke memoare dijelom je donio u navedenoj knjizi *Staze, lica i godine – naši visočki memoari*. Neki pak događaji za vrijeme visočkog srednjoškolskog razdoblja i njihovo značenje za njegov život, obilježili su njegov sjemenišni i cjelokupan život, naime njegovu egzistencije u kojoj je bio svjedok smrti.

Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu Dubrave (1937), srednju školu (sedam razreda) u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom (1937-1944), osmi razred u Tuzli (1947). Diplomirao je na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1953), nakon završene specijalizacije iz interne medicine (1957-1961) specijalistički ispit položio je 1961. Na Medicinskom fakultetu u Zagrebu doktorirao je temom *Kliničko značenje serumskog bakra kod hemoblastoza* (1968). Nakon toga slijedi: Educational council for foreign medical Graduates (ECEMG), Basic sciences and Teexas Bord 1970., Additional training in malignat diseases, The University of Texas M. D. Anderson Hospital and Tumor Institute, Texas (Clinical Tellow) (1965-1967). Objavio je brojne znanstvene radove u domaćim i međunarodnim znanstvenim medicinskim časopisima.

U Leksikonu se potom donosi da je u vojsci završio Školu časničkih pripravnika Hrvatskih oružanih snaga u Zagrebu (1944-1945, uz privatno pohađanje VIII. razreda gimnazije u II. klasičnoj gimnaziji. U JNA bio je sanitetska služba 4 mjeseca u Beogradu i 8 mjeseci u Kraljevcu, u Srbiji. Prigodom povlačenja prema Bleiburgu u svibnju 1945. godine bio je ranjen. Nakon hospitalizacije u bolnici Celje u Sloveniji proveo je 3 mjeseca u partizanskom logoru Prečko pored Zagreba. Odlikovan je Mike Hogg Scientific paper Award for Serum Copper levels in Hematologic Malignant Diseases, Division of Continuing Education, The University of Texas Graduate School of Biomedical Sciences, Houston, Texas in 1966. Prigodom proslave 25 godina medicinske onkologije na Institutu za tumore u Zagrebu ravnatelj Instituta dr. Marko Turić odlikovao ga je medaljom i diplomom za utemeljenje i razvitak kemoterapije u Hrvatskoj (1994). Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman odlikovao ga je u svibnju 1999. godine *Redom Danice Hrvatske s likom Katarine Zrinske* za rad u dijaspori na oslobađanju Republike Hrvatske.

**Memento fra Ivi Kramaru:
Neka ti duša mirno spava, dragi prijatelju!**

Fra Ivo Kramar, *Ako ti kažu da sam umro*¹

Josip Andrić

Ako ti kažu da sam umro...
Posadi plave ljubičice
Nek' se leptiri pretvaraju u njihove sjene
Ako ti kažu da sam umro ne vjeruj oblacima što se na kišu spremaju
Ti posadi mladu paprat u svoj vrt da mi duša mirno spava...

Fra Ivo Kramar, *Mrvice* (5. 10. 2022)

Otvorim prozor ujutro.
Mrvice kruha stavljam na nj.
Možda će doći ptice.
Ne dođu li, dođi ti.
To su mrvice srca.

Kamo god pogledam vidim tebe.
Uđem u ružičnjak ujutro, između prstiju prosipam šećer možda dođu mravi.
Ne dođu li, dođi ti.
To je šećer sa usana.
Kuda god krenem srećem tebe.

Ujutro odšetam do obale, mrvice kruha bacam u more.
Možda će doći ribe.
Ne dođu li, dođi ti.
To su mrvice srca.
Koji god val priđe.
Vidim tebe.

Fra Ivo, hvala ti na svakoj prijateljskoj riječi. Hvala ti i na pjesničkim riječima koje su ostale zapisane u tvojim knjigama pjesama.

Neu-Ulm, 07.01.2022.

¹ Pjesmu sam primio od mog prijatelja fra Ive Kramara 31. kolovoza 2022. godine u 19.29 sati. Bio je to audio zapis. Pjesmu je recitirao fra Ivo sa svojim dubokim i razgovijetnim glasom.

Dragoljub Sičaja

(Pidriš (Uskoplje), 1966 - Zagreb, 2023)

Rudolf Mijoč

Ove 2023. godine moja generacija „Maturanti 1984.“ ispratila je već trećeg kolegu u Dom Gospodnji: Josipa Selaka, fra Stipu Karajicu i Dragoljuba Sičaju. Drago (kako smo ga zvali) preminuo je 29. listopada 2023. u svom domu u Rugvici, pokraj Zagreba.

Dragoljub je rođen na Pidrišu, (Uskoplje) gdje je završio osnovnu školu i 1980. odlazi u Visoko. Nakon mature, koju nije trebao polagati, jer je sve četiri godine bio odličan učenik, ulazi u novicijatu, i onda u Sarajevo, Neđariće na Teologiju. 1988. godine napušta teologiju, te upisuje Germanistiku na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. U Sarajevu upoznaje svoju buduću suprugu Jasminku, rođena Mamuša, te zajedno odlaze u Hrvatsku u Rugvicu, gdje su u toplini zajedničkog doma dobili četiri sina: Matea, Antonija, Ivana i Stjepana. Već nakon dolaska u Rugvicu odlazi raditi u Iran i Poljsku i kad se je vratio počinje raditi kao keramičar, te nakon koju godinu i sam osniva svoj malu tvrtku. Obitelj je rasla, te je tako i on teško i vrijedno radio, jer mu je obitelj bila i ostala na prvom mjestu. Teški posao ostavlja na njemu i traga. No nije prestajao ni odustajao! 2012. godine dolazi u Beč, gdje obnavlja svoje znanje Njemačkog jezika, koje je od nas najbolje u Gimnaziji poznavao, jer sam često od njega uzimao prijevod koji je uvijek velikodušno davao. U Beču počinje raditi kao sakristan u crkvi Maria am Gestade kod Redemptorista u prvom Bečkom kotaru, a uz svoj posao uvijek bi radio u nekom vrtu, kako samostanskom, tako i svomu malom, jer volio je saditi cvijeće, voćke, koje i danas krasi njegovu okućnicu u Rugvici. U međuvremenu je diplomirao Teologiju u Sarajevu, gdje mu je ostalo samo nekoliko ispita.

Naš Sičaja, kako smo ga u generaciji zvali, ostat će u našim srcima baš onakav kakav je bio: dobar čovjek, prijatelj, kolega i kum. Njegov veseli karakter, volio je zapjevati, njegov smijeh i riječi kad bi ga pitali kako si, ne bi rekao dobro, nego: odlično!, pamtit ćemo.

Kolega i prijatelju, neka Bog dragi nagradi tvoju dobrotu i ljubav svojom i obećanje svima nama dano: „Idem pripremiti vam mjesto“ (Iv 14, 2) održi. A po Njegovim riječima, na vratima tvoga sada nebeskog doma bi trebalo pisati: Sičaja. Tu ćemo se naći. Jer znamo da Bog dobro na kraju čeka! Pozdravi nam kolege Josipa i Stipu, te počivajte u miru i radosti Božjoj.

Članovi udruge

A					
+ Akalović, Filip,	I. Ranger/I	10000 Zagreb	(HR),	Tel.: 00385 1 373 09 49 mob.: 00385 91 463 55 46	akalovicj@gmail.com
Ančić, Mladen,	s. Pokrajčiči	72250 Nova Bila	(BiH)		
Andrić, Josip,	Hinter den Gärten 17	89231 Neu-Ulm	(D)	Tel.: 0049 731 492 00 356	andricjo@googlemail.com
Andrijanić, Anto	Schönhuhstr. 35	70188 Stuttgart	(D)		
Anđelović, Petar	Selska cesta 77	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 302 04 23	andjelovic.petar@gmail.com
Anđić, Mijo	Josef Assamstr. 4/4	4550 Kremsmünster (...)	(D)	Tel.: 0043 69911093340	mijoandic@hotmail.com
Antolović, Jelenko	Jahradnikova 12	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 664 19 99	
Antolović, Josip	Ivana Rangera 1/II	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 373 46 57	antolovic.jozo@gmail.com
Antunović, Tomislav	Igelweg 2-4,	65428 Rüsselsheim	(D)	Tel: 0049 6142 798 981	deukro@t-online.de
Arelić, Marko	A. Stipančića 24	10000 Zagreb	(HR)		arelicmarko@gmail.com
B					
Baketarić, Mijo,	Zvonimirova 45	34310 Pleternica	(HR)	Mob.: 00385 98 870 902	udruga-invalida-rada@po.htnet
Bakula, Vinko	Matije Gupca 4	Brezje 10431 Sveta Nedelja	(HR)	Tel.: 00385 1 337 05 78	vbakula@mup.hr
Baotić, Joso	Kozari bok, I. odv. 5	10000 Zagreb	(HR)	Tel: 00385 1 240 76 09	
Baotić, Mato	Passweg 7	44867 Bochum	(D)		
Barać, Ivica	Novački Vidikovac 1	10040 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 291 5239	ivica.barac@morh.hr
Barbarić, Mate	Niedergiermesserweg 43	35576 Wetzlar	(D)		
Barbić, Pero	Ulica hrvat. branitelja 11	72250 Vitez	(BiH)	Tel.: 00387 30 714 881	
Barbić, Tomo,	Am Ziegelstadel 3	86830 Schwabmünchen	(D)	Tel: 0049 8232 78414	ljubo305@gmx.net
Barišić, Rudolf	Colerusgasse 32/6/5	1220 Wien	(A)	Tel.:0043 1 958 86 09	rudobarisic@gmx.at
Barun, fra Anđelko	Gorička cesta bb	80101 Livno	(BiH)	Tel.: 00387 24 200 311	barun.andjelko@gmail.com
Barun, Anđelko	Stjepana II Kotromanića bb	80101 Livno	(BiH)	Tel.: 00387 34 332 848	
Barun, Luka	Selčinska 14	10360 Sesvete	(HR)	Tel.: 00385 98 405 070	
Batarilo, Anto	Wilhelm-Leuschner 11	71034 Böblingen	(D)	Tel.:0049 7031 273 932	
Batarilo, Mijo	VI. Nazora bb, župni ured Novi Šeher	72254 Novi Šeher	(BiH)		
Bešker, Stipo	VIII Trnava 11	10040 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 294 70 87	stipo.besker@gmail.com
Bešlić, Franjo	Gollierstr. 63	80339 München	(D)	Tel.: 0049 89 714 93 42	franjobeslic@web.de
Blažanović, Vlatko	Jalševečka 22	10040 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 298 36 92	vlatko.blazanovic@gmail.com
Blažević, Ivo	Ostrogovićeva 10	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 667 89 97	ivo.blazevic@allianz.hr
Boban, Frano	Benkov put 11	10000 Zagreb	(HR)		frano@novebojedmedija.hr
Bošnjak, Ilija	Zollstr. 14b	6060 Hall in Tirol	(A)	Tel.: 0043 6644 888 507	ilbosnjak@gmail.com
Bosankić, Mijo	Poljana R. Boškovića 6	20000 Dubrovnik	(HR)		
Brajinović, Marijan	Burgerspittalgasse 17-19	1060 Wien	(A)	Tel.: 0043 222 59715878	
Brizić, Ivan	H.V. Hrvatinića 53	30101 Jajce	(BiH)		
Brkičić, Ivan	Stubička 99	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 363 06 38	ibrkicic@inet.hr
Brzović, Ivan	Krste Hegedušića 23	10360 Sesvete	(HR)		
Brzović, Jandre	Ravensburger str. 32	86150 Augsburg	(D)		
Bubalo, fra Ivan	Aleja Bosne Srebrene 111	71000 Sarajevo	(BiH)	Tel.: 00387 33 453 266	
Bubalović, Tadija	Kneginečka 10	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 301 00 60	
Budeš, Radovan	Selska 19/2	10000 Zagreb	(HR)		radovan@filaks.hr
Bulaja, Ivan	Ivanečka 31	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 364 31 72	
Bulić, Mario	Karamanov prolaz 2/9	10020 Zagreb	(HR)	Mob.: 098 742 579	
Bunjić, Vlatko	Platanen Str. 51	82024 Taufkirchen	(D)		

Č

Čilić, Dario	Vatroslava Lisinskog 7	34550 Pakrac		dario.cilic65@gmail.com
Čolić, Saša	Havidićeva 2	10020 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 98 163 92 29	sasacolic@yahoo.com
Čović, Berislav	Stud. dom "S. Radić" Jarunska 2	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 98 943 16 84	berislavc@gmail.com
Čuljak, Mario	Ploča bb	88440 Prozor	(BiH) Tel.: 00387 63 406 452	mario.culjak@tel.net.ba
Čuturić, Branimir	Astern str. 79	90765 Furth	(D)	

Ć

Ćaćić, Ivo	Klekovačka 28	10040 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 291 12 17	icacic7@net.hr
Ćaćić, Jozo	Tullastr. 16	77652 Offenburg	(D) Tel.: 0049 781 75697	
Čošković, Pejo	Hrgovići 28	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 363 57 03	pejo.coskovic@lzmk.hr
Čosić, Dajana	N.Š. Zrinski bb	72260 Busovača	(BiH) Tel.: 00385 95 542 3768	cosic_dajana@hotmail.com
Čosić, Martina	Solakovići	72260 Busovača	(BiH) Tel.: 00387 63 880-304	marta_cosic@hotmail.com
Čubela, Vinko	Ul. Ignacija Radica 33	21223 Okrug Gornji, Trogir	(HR) Tel.: 098 95 90 954	
	Oedenburgerstr. 69 P. 53 A	1210 Wien	(A) Tel.: 0043 664 88 79 11 05	

D

Dadić, Ljubo	Trebižat bb	Čapljina	(BiH) Tel.: 00387 36 322 521	
Dadić, Marijan,	Aloeweg 3, 51109	Köln	(D) Tel.: 0049 221 3400526	jotto81749@aol.com
Dadić fra Zdravko	Ulica Roberta Močiljanina 14/a	10360 Sesvete / Zagreb	(HR)	zdravko.dadic@yahoo.com
Damjanović, Vitomir	Friedrich-Kaiser-Gasse 106/15-16	1150 Wien	(A)	
Didović, Zvonimir	Benkovačko selo 75	23420 Benkovac	(HR) Tel.: 00385 99 693 4310	zvone1509@net.hr
Dilber, Ivan	Podomarska 15	10040 Zagreb – Dubrava	(HR) Tel.: 00385 97 7287 595	dibaivan@yahoo.com
Dilber, Filip	Podomarska 15	10040 Zagreb – Dubrava	(HR) Tel.: 00385 97 7522 115	filipdilber@yahoo.com
Dolibašić, Ivan	Baranjska 15	35000 Slavonski Brod	(HR) Tel.: 00385 35 272 464	
Dolibašić, Mato	Gasserweiher 19	6840 Gotzis	(A)	
Dolić, Tomo	15 Maurice Coulter Mews Toronto, Ontario M3M-3K3	Canada		tandmdolic@rogers.com
Duvnjak, Marko	Ul. B. Magovca 44/135	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00387 1 667 52 55	

DŽ

Džaja, Srećko	Horwarthstr. 29/1	80804 München	(D) Tel.: 0049 89 366 686	gsm.dzaja@freenet.de
Džambo, Jozo,	Blütenstr. 8	80799 München	(D) Tel.: 0049 89 272 47 80	dzambo@stifterverein.de
Džeko, Katarina	Taborska 3	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 97 7645 410	kiky_dzeko@yahoo.com
Džidžić, Berislav	Ripci 34	88440 Prozor	(BiH) Tel.: 00387 36 780 028	berislav.dzidzic@tel.net.ba

Đ

Đoja, Anto	Bickenstück 18	58099 Hagen	(D) Tel.: 0049 2331 631 869	anto.djoja@web.de
Đogaš, Franjo	Ozaljska 105	10020 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 652 10 06	

F

Filipović, Adam	Trg kralja Zvonimira 18	32000 Županja	(HR) Tel.: 00385 32 832 930	adam_filipovic@net.hr
Filipović, Dominko	N. Pavića 26	10090 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 389 62 62	
Filipović, Perica	A. M. Reljković 136	32260 Gunja	(HR) Tel.: 00385 32 881 474	
Franjčević, Anto	Mladice 14b	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 346 04 54	ante@grupawiena.hr

G

Gavran, Ivan	Trg grada Prato 2	71000 Sarajevo	(BiH)		ivan.gavran@hotmail.com
Gelo, Josip	Stjepana II. Kotromanića bb	80101 Livn	(BiH)	Tel.: 00387 34 200 376	
Grgić, Marko	Vergal 48	52466 Novigrad	(HR)		info@grgic.ch
Grgić, Mato,	Käthe-Kollwitz-Str. 10	83301 Trannrent	(D)		
Grgić, Tomo	Augusta Šenoje 12	10370 Dugo Selo	(HR)	mob.: 091 2753 763	
Gučanin, Alojz	Kulina bana T-6	72225 Vitez	(BiH)	Tel.: 00387 30 711 179	
Gučanin, Dragan	Nova Bila b.b.	72276 Nova Bila	(BiH)	Tel.: 00387 30 707410	lasva.comerc@tel.net.ba
Gučanin, Kazimir	Lerchenstr. 64	73650 Winterbach	(D)	Tel.: 0049 7181 706856	
Gudeljević, Šime	Jurja Ves, II. odv. 1	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 234 05 55	sime.gudeljevic@fero-term.hr

H

Harni, Slavko	Jakopovići 15	10040 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 298 61 86	sharni@nsk.hr
Herceg, Milan	Čakovečka 128a (Puščina)	40305 Nedelišće	(HR)	Tel.: 00385 40 895 166	milan.herceg@viko.hr
+ Hrgovčić, Martin	9419 Sharpview Dr.	Houston Texas 77036	USA	Tel./fax: 713 7749696	
Hrkać, Marinko	Niedenau 27	60325 Frankfurt	(D)		
Hrkać, Pero	Čikoševa 5	10000 Zagreb	(HR)		
Hrkać, Vinko	Tuškanac 29E	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 480 44 09	vinko.hrkac@dipatris.hr

I

Ištuk, fra Miroslav	Gorička cesta bb	80101 Livno	(BiH)	Tel.: 00387 24 200 311	
Ivanković, Ante	Gospodska 15	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 98 1988 355	ante.ivankovic12@h-1.hr
Ivanković, Ivan	Mažuranićeva 2	10410 Velika Gorica	(HR)	Tel.: 00385 1 6215037	ivan.ivankovic1@gmail.com
Ivanković, Željko	Višnjik 44	71000 Sarajevo	(BiH)	Tel.: 00387 61 131089	zeljkoivankovic@yahoo.de

J

Jajalo, Ilija	Mala Rasinja 18	48312 Rasinja	(HR)	Tel.: 00385 48 837 535	
Jarak, Vjeko (Božo)					
Jeleč, Ivan,	Diedenhofer Str.1	70435 Stuttgart	(D)	Tel.: 0049 711 25 79 742	ivanjelec@live.de
Jeleč, Mirko	Borje 20	10382 Blaškovec (Donja Zelina)	(HR)	Tel.: 00385 1 2065931	
Jelić, fra Ivan	Jaklići 104	88440 Rama-Prozor,	(BiH)	Mob.: 00387 63 358 432	
Jeličić, Anto	Heiterwangerstr. 72	81373 München	(D)	Tel./fax: 0049 89 7608 241	
Jelušić, Janko,	Osterdelle 9a	42489 Wülfrath	(D)	Tel.: 0049 2058 71450	jankojelusic@hotmail.de
Jerković, Jozo	Auf der Gemarke 19A	40625 Düsseldorf	(D)	Tel.: 0049 211 87514432	
Jerković, Marijan	Ištvaniceva 4	10360 Sesvete	(HR)	Tel.: 00385 1 200 60 26	
Jerković, Mijat (Mijo)	Mate Grkovića 44b	35107 Podvinje	(HR)	Tel.: 00385 35 461 220	jerkovicmijo@net.hr
Jezildžić, Pero	Jazvine bb	72260 Busovača	(BiH)	Tel.: 00387 87 732 566	
Jolić, Leonardo	Iščanska 3	10020 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 621 9909	leonardo@maxaicher.hr
Jolić Ivo	Am Kuhberg 33	89174 Altheim	(D)		ivojolic@gmx.de
Jolić, Robert	Trg fra Mije Ćuića 1	80240 Tomislavgrad	(BiH)	Tel.: 00387 34 352 295	rjolic@tel.net.ba
Jozić, Drago	Graničarska 32,	32260 Gunja	(HR)	Tel.: 00385 32 881 223	drago.jozic@hzz.hr
Jozić, Ivica	Johann-von-Hattstein 2	79111 Freiburg	(D)	Tel.: 0049 761 491 434	ivo.jozic@web.de
+ Jozić, fra Mirko	Franjevački samostan Dubrave		(HR)	Tel.: 00385 1 349 20 00	
Jukić, Alojz	Koledinečka 3	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 2988 927	
Jukić, fra Marko	Župni ured Suho Polje	80320 Kupres	(BiH)	Tel.: 00387 24 200 311	

Jurić, Ivan	Ravan bb	72260 Busovača	(BiH) Tel.: 00387 63 193 443	vany-jo@hotmail.com
Jurilj, Ivan	Kopačevski put 10	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 388 80 25	

K

Kajić, Petar	Muhašinovići 41	71300 Visoko	(BiH)	petarkajic@yahoo.com
Karajica, Tomo	Šaškovečka 48	10370 Dugo Selo	(HR) Mob.: 098 998 2190	
Karaula, fra Marijan	Gorička cesta bb,	80101 Livno	(BiH)	marijankaraula@bih.net.ba
Karaula, Ivica	Ivana Kukuljevića 16	10290 Zaprešić,	Mob.: 098 / 906 07 91	
+ Karajica fra Stipo	Ulica Roberta Močiljanina 14/a,	10360 Sesvete / Zagreb	(HR)	
Klarić, Tvrtno	Trg D. Domjanića 4	49210 Zabok	(HR) Mob.: 098 / 453 515	
Komšo, Stanko	Lozančičeva 17	10291 Prigorje Brdovečko	(HR)	
Kordić, Ivan	Vatrogasna 15	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 375 04 68	
Kovač, Andrija	II. Sopnički odvojak 5C	Zagreb	(HR)	andrija.kovac@inspektorat.hr
Kovačić, Ivo	Ul. J. Dalmatinca 5/II	1000 Zagreb	(HR)	
Kovačević, Mile	Dankovečka 9	10040 Dubrava/Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 285 05 98	milekovacevic2@gmail.com
Kozić, Bono	J. Stadlera 58	10000 Zagreb		bono.kozic@zg.t-com.hr
Krešo-Lovrić, Mijo	Zvonimira Rogoza 5	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 611 42 73	hrvojekl@yahoo.com
Kristić, Ivan	Tina Ujevića 59	21276 Vrgorac	(HR) Tel.: 00385 21 675 160; Mob.: 099/477-990	Ivan.Kristic@st.t-com.hr
Križanac, Miran	Berte Kučere 5	70101 Jajce	(BiH) Tel.: 00387 63 108 764	miran.krizanac@gmail.com
Križanac, Stipo	Ulica hrvatskih branitelja	72250 Vitez	(BiH) Tel.: 00387 30 714720	stipo.krizanac@gmail.com
Kuhntreiber, Anton	Bul. kralja Tvrtka 17a/5	72000 Zenica	(BiH)	
Kujundžija, Zdravko	Emerika Bluma 5	71000 Sarajevo	(BiH) Tel.: 00387 33 215 696	zdravko@kujundzija.com
Kvesić, Ivan	Braće Žagar 3	51307 Prezid	(HR) Tel.: 00385 51 822 203	

L

Lekić, Petar	Bolnica Nova Bila	72250 Vitez	(BiH)	olgalekic@yahoo.com
Lekić, Bono-Vladislav	Prve primorske čete 35	22211 Vodice	(HR) Tel.: 022 441 911	
Lipovac, fra Blaž	Aleja Bosne Srebrene 111	71000 Sarajevo (BiH)	
Lončar, Ilija	Wassevendreef 3	4641 DA Ossenrecht	(NL)	
Lončar, Marko	Kralja Tomislava b.b.	88440 Prozor	(BiH) Tel.: 00387 36 771 429	marko.loncar2@tel.net.ba
Lovrić, Anto	Brueckegasse 6/1/8	1060 Wien	(A) Tel.: 0043 699 812 93 152	
Lovrić, Franjo	Knollgasse 55/7	1100 Wien	(A) Tel.: 0043 620 60 93	
Lovrić, Ljubo	K. Katarine 8	30101 Jajce	(BiH) Tel.:00387 80 658 222; 658 033	
Lovrić, Petar	Kameniti stol 4B	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 458 06 54	
Lovrić, Stjepan	Manhart str. 53/7/2	2000 Stocheren	(A)	stefan.lovric@gmx.at
Lovrić, Zlatan	Šetalište 7	71270 Fojnica	(BiH) Tel.: 00387 30 831 118	
Lozić, Franjo	Diemelstr. 20	44807 Bochum	(D), Tel.: 0049 234 504 125	franjo.lozic@web.de
Lozić, Mato	Gornjodravaska obala 96	31000 Osijek	(HR)	
Lučić, Franjo	Ul. kr. Tvrtka 3/24	Novi Travnik	(BiH)	

LJ

Ljevar, Ferdo	Vebera Tkalčevića 44	10040 Zagreb		
Ljubas, Josip	Tome Bakača 28	35000 Slavonski Brod (HR)	Tel.: 00385 35 451144 Mob.:098 9113178	ljubaszora@yahoo.com
Ljubičić, Jozo	Brest d.o. 6	44250 Petrinja	(HR) Tel.: 00385 44 822509	jozo.ljubicic@gmail.com

M

Majdandžić, dr. Jozo	Scheurebenweg 6b	55253 Mainz	(D) Tel.: 0049 6131 232758	
----------------------	------------------	-------------	----------------------------	--

Majić, Vlatko	Starčevića 3	23350 Pag	(HR) Tel.: 00385 23 611 843 Mob.:098 859 958	vlatko.majic@zd.t-com.hr
Malekinušić, Ante	Prigorska 22	10380 Goričica	(HR) Tel.: 00385 1 206 52 06	
Mandić, Mato	Ul. Gradi 9/j, Pobri	51000 Opatija	(HR) Tel.: 00385 51 712552	
Marčinković, Mato	Kastavska cesta 23 B	51211 Matulji	(HR) Tel.: 00385 51 274345	
Marić, Valentina	Podjele b.b.	Nova Bila	Tel.: 00387 63 275 668	tina.maric@hotmail.com
Marić, fra Ante	Franjevačka	88000 Mostar	(BiH) Tel.: 00387 36 319 688	fraante.maric@tel.net.ba
Marić, Niko	Podravska 7	31000 Osijek	(HR) Tel.: 00385 31 375 128	nikomarić1952@gmail.com
Marijan, Nenad	Ljerke Šram br. 4	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 615 36 25	
Marinčić, Mile	Šiftarova 48	10310 Ivanić Grad	(HR) Mob.: 091/57 44 1278	mile.marinčić66@gmail.com
Markešić, Ivan	Prilaz I.Visine 7/7	10020 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 655 79 89	ivan.markešić@pilar.hr
Markešić, Mato	Avde Smajlovića 33	71000 Sarajevo	(BiH) Tel.: 00387 33 642 635	mmarksic@hotmail.com
Markija, Ivo	Bakovići bb	71270 Fojnica	(BiH) Tel.: 00387 30 803 314	
Markotić, Ena	Franjevačka br. 9	71300 Visoko	(BiH) Tel.: 00387 62 274 888	eno.markotic@hotmail.com
Markotić, Lucija	Franjevačka br. 9	71300 Visoko	(BiH) Tel.: 00387 61 074 914	lucija.markotic@hotmail.com
Marković, Božo	Lošinj, brodogradil. 72	51550 Mali Lošinj	(HR) Tel.: 00385 51 233 047	bozo.markovic@hotmail.com
Marković, fra Ivo	Franjevačka 6	71000 Sarajevo	(BiH)	ivoirm@hotmail.com
Marković, Nikola	Stjepana Radića	72250 Vitez	(BiH) Tel.: 00387 30 711 198	
Martić, Luka	Našička 4	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00387 1 4830751	lukamartić@net.hr
Martinović, fra Perica	Franjevački samostan Tolisa	76272 Tolisa	(BiH)	
Matić, Slobodan	Habdelića 5A	10431 Sveta Nedelja	(HR) Tel.: 00385 1 3095 915	slobodan.matic@spes.hr
Matijević, Vencel	Uzarići bb	88220 Široki Brijeg	(BiH) Tel.: 00387 36 715 530	
Matković, Anto	Ulica platana 6/1	10040 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 2988912	matkovic.anto@gmail.com
Medo, Stipo	M. Bašića 17A, Jablanovec	10290 Zaprešić	(HR)	stipanm@hotmail.com
Mihaljević, Vine	Baranjska 8	10430 Samobor	(HR) Tel.: 00385 98 809 555	vine.mihaljevic@pilar.hr
Mijatović, Anđelko	Bauerova 12	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 455 14 37	
Mijatović, Marko	A. Kovačića 7	49 000 Krapina	(HR) Tel.: 00385 49 370 232	bosnjaknevenka@gmail.com
Mijić, Predrag	Bartholomäus P14/II	1170 Wien	(A)	
Mijoč, Rudolf	Stolberggasse 31-33/3/3	1050 Wien	(A)	www.birin-kupres.com
Mikulić, Stanko	Svetoklarska 5F	10020 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 6571122	stanko.mikulic@gmail.com
Miljak, Vinko	Mostarska bb	72260 Busovača	(BiH) Tel.: 00387 87 733 284	
Miškić, Anto	Trg bana Jelačića 11	20350 Metković	(HR) Tel.: 00381 20 682 132	obrvan.miskic@st.t-com.hr
Mišura, Dragan	Sopot 112	88440 Prozor-Rama	(BiH)	
Mittermayer, Stjepan	Hribarov prilaz 5/5,	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 662 02 35	
Mlakić, Danijel	Kralja Tvrtka bb	72250 Vitez	(BiH) Tel.: 00387 30 712 854	
Musa, Vitomir	A. izviđača 2	10000 Zagreb	(HR)	
N				
Neimarović, Josip	Pujanke 28	21000 Split	(HR) Tel.: 00385 21 379 036	
Nevistić, Božo	Bijeli put bb	72276 Nova Bila	(BiH) Tel.: 00387 30 707 168	
Nikolić, Ivan	Cvjetna br. 6	10362 Kašina	(HR)	
Novokmet, Slavko	Ivekovićeva 19	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 245 14 68	
Nujić, Tihomir	Rampart 8	5070 Frick CH – Švicarska	Tel.: 0041 62 871 44 23	
Nujić, Ivan	Bosne Srebrene 4	71300 Visoko	(BiH)	inujic1@gmail.com
Nujić, Mijo	Kettler Str. 13	67065 Ludwigsfahen	(D) Tel.: 0049 621 574 738	mijonujic@web.de
Nujić, Željko	Brnasi 12	51216 Viškovo	(HR) Tel.: 00385 51 258 474	znujic1@gmail.com

O

Oršolić, Martin	M. Rešetara 33	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 389 33 91	martin.orsolic@zg.t-com.hr
Oršolić, Mato	Donaufelderstr. 99/8/19	1210 Wien	(A)	mators@gmx.at
Orlović, Augustin	Mali Kablići bb	80101 Livno	(BiH) Tel.: 00387 34 204 640	
Osmakčić, Zdenko	Ladislava Šabana 8	10360 Sesvete	(HR) Tel.: 00385 98 927 9642	

P

Pačar, Ivan	Lisičina 11, Gajnice	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 3458498	ivan.pacar@hak.hr
Pašalić, Ante	M. Bobana 12	80320 Kupres	(BiH) Tel.: 00387 34 274 291	
Pavić, Damir	Ivančevo	71330 Vareš	(BiH)	
Pavić, fra Stjepan	Samostan sv. Ante Dubrave	76205 Seonjaci	(BiH)	
Pavlič, Ivica	Radnička 2, Rakitje	10437 Bestovje	(HR) Tel.: 00385 1 33 23 074	ivica.pavlic@grad-svetanedelja.hr
Pavlović, Mirko	Dr. Mile Budaka 13	23440 Gračac	(HR) Tel.: 00385 23 773 511	
Pelivan, Mato	Lipanjaska 5	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 388 35 79	mato.pelivan1@zg.t-com.hr
Perković, fra Antun	Franziskanerplatz 2	6330 Kufstein	(A) Tel.: 0043 5372 62 642	
Perković, Bože	Vinogradska 74	10000 Zagreb	(HR)	boze.perkovic@gmail.hr
Pervan, Boško	Klekovačka 34	10000 Zagreb	(HR)	
Petrović, Smiljan	Geschwindtstr.10	9330 Althofen	(D)	smiljan.petrovic@gmx.de
Petrović, Marijan	Utrinska 28a	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 295 42 68	marijan.petrovic@zg.t-com.hr
Petrović, Šimo	Zagrebačka 152	Slavonski Brod		
Petrušić, Jako	Carevo Polje	30101 Jajce	(BiH) Tel.: 00387 30 659 223	
Petrušić, Stipo	Trg mladosti 5	10290 Zaprešić	(HR)	Tel.: 00385 1 335 20 21
Pilić, Željko	Kustošijski vidikovac 21	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 373 68 11	
Plavčić, Vinko	Nadioci 16	72250 Vitez	(BiH) Tel.: 00387 30 713 447	
Pokrajčić, Ilija	Vugrovečka 125	10360 Sesvete	(HR) Tel.: 00385 1 200 70 70	ilija@talon.hr
Pokrajčić, Ivan	Ninska 4	10410 Velika Gorica	(HR) Tel.: 00385 1 622 47 99	
Pranjeković, Ivo	Zagrebačka 124	10410 Velika Gorica	(HR) Tel.: 00385 1 622 46 73	ivo.pranjkovic@zg.t-com.hr
Primorac, Jure	Sustenweg 4c	6020 Emmenbrücke	(CH) Tel.: 0041 260 57 09	
Pušić, Petar,	Gneisenaustr. 98	47057 Duisburg	(D) Tel.: 0049 203 351 876	p.pusic@web.de
Puškarčić, fra Jozo	Franjevački samostan Tolisa Orašje		(BiH) Tel.: 00387 32 738 755	jozo.puskaric@tel.net.ba

R

Radat Niko	Prof. Messerschmitt 26	86159 Augsburg		
Radman, Đuro	Frateršćica 146	10000 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 375 11 48	duroradman@net.hr
Radman, fra Vili	Aleja Bosne Srebrene 111	71000 Sarajevo	(BiH) Tel.: 00387 33 453 266	
Rašić, Ivan	Otona Župančića 10	10410 Velika Gorica	(HR)	
Rašić, Marko	Ive Andrića 10	40000 Čakovec	(HR)	
Rubčić, Darko	Trg međunarodnog prijateljstva 5/VII 71000 Sarajevo		(BiH) Tel.: 00387 33 455680	

S

Selak, Marko	Europastr. 27	78549 Sapichingen	(D)	
Semić, Malik	Taukčići bb	71300 Visoko	(BiH) Tel.: 00387 62 231 774	seman-dribler@hotmail.com
Semren, fra Marko	Kralja Petra I. 80	78000 Banja Luka	(BiH) marko.semren@gmail.com	
Semren, Jure	Bila	80205 Guber/Livno	(BiH) Tel.: 00387 34 243402	
Semren, Zoran	Bila	80205 Guber/Livno	(BiH)	zsemren@yahoo.com
Semunović, Anto	Savski gaj, XII. put/6	10000 Zagreb		
Sesar, Mirko.	Svetoklarska 5E	10020 Zagreb	(HR) Tel.: 00385 1 655 51 95	
+Sičaja, Dragoljub	Hrvatskog proljeća 9	10370 Rugvica		

Slišković, Zdravko	Kirchenviertel 1	9500 Villach	(A)		slisko@aon.at
Slišković, Ivo	Rajterova 175	42240 Ivanec	(H)	Tel.: 00385 42 781 041	
Soldo, Ivan	Watzmannstr. 65	84034 Landshut	(D)		
Stanić, Ivica	Ljudevita Gaja 27	35000 Slavonski Brod	(HR)	Mob: 091 447 77 71	
Stipić, fra Jure	Ul. kralja P. Svačića 11	44410 Gvozd			
Stipić, Juro	Schallergasse 32/19	1120 Wien	(A)		juro.stipic@chello.at
Stojak, Danijel	Brizjak 42	72250 Vitez	(BiH)	Tel.: 00387 30 726 733	
Stojak, Marijo,	Saršoni 16	51216 Viškovo	(HR)	Tel.: 00385 91 7623599	marijo.stojak@skole.hr
Stojić, Ante	Donji Hamzići bb	Čitluk	(BiH)	Mob.: 00387 61 204 847	
Suša, Stipe	Ljudevita Gaja 28	10290 Zaprešić	(HR)	Tel.: 00385 1 3354006	

Š

Šagolj, Ivo	Kralja Zvonimira 18/2	88000 Mostar	(BiH)	Tel.: 00387 36 324284	
Šantić, Stipo	N. Š. Zrinski	72260 Busovača	(BiH)	Tel.: 00387 30 245 288	
Šapina, Danijel	S. Ahmedova 41	70230 Bugojno	(BiH)	Tel.: 00387 30 257 949 mob.: 00387 61 996 429	danes@bih-net.ba
Šaravanja, Pavo	NES 1259 8530 Deutsch	Landsberg	(A)		
Šarčević, Ilija	Travanjska 21a	10360 Sesvete			
Šarčević, fra Ivan	Aleja Bosne Srebrene 111	71000 Sarajevo	(BiH)	Tel.: 00387 33 453 266	ivansar@bih.net.ba
Šarčević, fra Luka	Lintforterstr. 83	47445 Moers	(D)	Tel: 0049 284 172013	hkm.moers@t-online.de
Šarčević, Mijo	D. Kodrmana 13	10290 Zaprešić	(HR)	Tel.: 00385 1 331 11 71	
Šarić, Stipo	Majevička 19	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 98 1959 581	
Šimunović, Ivan	Krijesnice 15	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 243 1306	
Šimunović, Ljupko	Planinska 26	10360 Sesvete	(HR)	Tel.: 00385 1 200 76 89	ljupko.simunovic@fpz.hr
Širić, Ferdo	Našička 16	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 363 45 79	siric@tehnomont.net
Šokčević, Žarko	Blümlisalpstrasse 77A	3627 Heimberg	(CH)	Tel.: 0041 33 2263639	zarko.sokcevic@spitalstsag.ch
Šoljić, Ante,	Sustjepan 39	20236 Mokošica	(HR)	Tel.: 00385 20 450 029	anter941@gmail.com
Špionjak, Marko	St. Leonhard 4	83547 Bahensham	(D)		

T

Tadić, Ivo	Školska 22	10294 D. Pušća / Zaprešić	(HR)		
Tadić, Luka	Trpimirova 29 (stan Kovačević)	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 455 12 60	
Tadić, Petar	Poljana Zvonimira Dražića II	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 363 74 05	
Tikvić, Ivo	Aberlestr. 11	81371 München	(D)		
Tikvić, Niko	Side Košutić 8	10090 Susedgrad	(HR)	Tel.: 00385 1 346 23 23	niko.tikvic@xnet.hr
Tolnaj, Josip	Sv. Antuna 5	43000 Bjelovar	(HR)	Tel.: 00385 43 242 696	
Tomas, Mato	A. Jakšića 4	10040 Zagreb	(HR)		
Tomas, Ivica	Prilaz V. Holjevca 6a	47000 Karlovac			
Tomas, Mirko	Perlachweg 369	6073 Sistrans	(A)	Tel.: 0043 512 379 822	
Tomić, Jozo	Trg kralja Tomislava 12	35214 Donji Andrijevi	(HR)	Tel.: 00385 35 471 261	
Tomić, Marinko	Saborska 19	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 285 96 73	marinko@bitno.hr
Tomšić, Đuro	Pantovčak 24	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 482 12 37	
Topić, Franjo	Selčinska 1	10360 Sesvete	(HR)	Tel.: 00385 1 200 16 36	
Topić, Ivo	Ul. blaženog kardinala Stepinca 72	35430 Okučani	(HR)	Tel.: 00385 91 7308057	
Topić, Mato	Selčinska 20	10360 Sesvete	(HR)	Tel.: 00385 1 201 17 12	mtopic@mup.hr
Tunjić, Bartol	Pfarrgartenstr. 4 71729	Erdmannhausen	(D)	Tel.0049 7144-38146	e-mail: btun@gmx.de

V

Valjan, Mato	Linden Str. 1	35457 Odenhansen	(D)	Tel.: 0049 6406 907 631	mato.valjan@slavistik.uni-giessen.de
--------------	---------------	------------------	-----	-------------------------	--------------------------------------

Valjan, fra Velimir	Samostan Guča Gora				velimir.valjan@gmail.com
Vidačković, Mirko	Mayennerstr. 28	71332 Waiblingen	(D)	Tel.:0049 7151 58977; 172 436	mirko.vidackovic@web.de
Vidaković, Josip	Trnsko 3b/II	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 652 81 90	
Vidović, Hrvoje	Avenija Većeslava Holjevca 16	10000 Zagreb	(HR)		Mob.: 00385 98 389 014
Vidović, Mijo	A. Starčevića 6	22203 Rogoznica	(HR)		mijo.vidovic@windowlive.com
Visković, Ivica,	Schopenhauerstr. 47	80807 München	(D)	Tel.: 0049 89 300 94 45	viskovic@aol.com
Volić, Ladislav	Dravska 79	42202 Trnovec (Varaždin)	(HR)	Tel.: 00385 42 683 921	
Vrdoljak, Jozo	Herderstr. 4	44147 Dortmund	(D)	Tel.: 0231 82 46 32	
Vujica, fra Pavo	Župni ured Uskoplje, Gradska	70280 Uskoplje	(BiH)	Tel.: 00387 30 494 034,	
Vujica, Robert	Hrasno	72260 Busovača	(BiH)	Tel.: 00387 30 713 6645	
Vukadin, Josip	Sterkraderstr. 141	46453 Dinslaken	(D)	Tel.: 0049 2064 97 187	Generalvikariat@bistum-essen.de
Vukadin, Mato	Plievier Park 5	81737 München	(D)	Tel.: 0049 89 67905079	matovukadin@hotmail.de

Z

Zeba, Ivan	Bože i Nikole Bionde 2	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 613 71 02	ivan.zeba@mvp.hr
Zelić, Tomislav	Teskere bb	88320 Ljubuški	(BiH)	Tel.: 00387 39 831 153	
Zeljko, Ivan	Leipzigerstr. 9	79 211 Denzhausen	(D)	Tel.: 0049 7666 39 48	
Zirdum, Ilija	Doljani 5	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 231 8779	
Zlopaša, Milan	Unska 2c	10000 Zagreb	(HR)		
Zloušić, Filip	Van der Nuell-Gasse 9/2/5	1100 Wien	(A)		filip.zlousic@gmail.com
Znahor, Mladen	Kirchberg 12	89426 Modingen	(D)		
Zubak, Stipo	Ivanićgradska 73/III	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 245 26 29	

Ž

Žilić, Nikola	Pete Poljanice 5	10040 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 292 22 75	
Živković, Ilija	Odranska 12	10000 Zagreb	(HR)	Tel.: 00385 1 619 62 20	
Živković, Ivo	Marburger Str. 11	57072 Siegen	(D)	Tel.: 0049 271 314096	i.zivkovic@gmx.net

Web stranica Udruge www.udfkg.hr na kojoj se objavljuju sve informacije i događanja u Udruzi.